پنجابی ریڈر

Punjabi Reader

in the Arabic Script

ممتاز احمد

Mumtaz Ahmad

Dunwoody Press
1992

All questions and inquiries should be directed to:

Dunwoody Press, P.O. Box 400, Kensington, MD, 20895

Printed and bound in the United States of America
Library of Congress Catalog Number: 90-80441
ISBN 0-931745-65-9

Printed on acid-free paper

Table of Contents

Introduction

Punjabi is the mother tongue of more than fifty million people in Pakistan's Punjab province. Punjabis are the dominant ethnic group of Pakistan, constituting almost 70% of the population. Although Punjabi is not commonly written in Pakistan, where Urdu is the sole official language, some publications do appear, in the Arabic script. It is also heard on radio and television. This is the type of Punjabi represented in this Reader.

Punjabi is important also in India. In India's Punjab state, it is used by more than 20 million people, and is the official language of that state. There, its speakers are mostly Sikhs; Punjabi, written in the Sanskrit-derived Gurmukhi alphabet, is their religious language.

Punjabi has a wide diversity of dialects; several of these possess prestigious literature (such as Siraiki, spoken in the Multan-Bahawalpur area) and are sometimes regarded as independent languages. Lahnda, Hindko, and various place names are used to designate the dialects. There is no clear demarcation between Punjabi and its eastern neighbor, Hindi; Delhi, on the boundary, is largely Punjabi-speaking. "Punjabi" is the spelling used by the government of Pakistan; "Panjabi" is often found in English works.

The present volume is intended to provide the intermediate student of Punjabi with a broad selection of current broadcast and newspaper stories with lexical and grammatical aids to facilitate their comprehension.

Several of the Selections in this Reader are quoted from Punjabi magazines and Punjabi language supplements of national newspapers. The rest are transcribed from Radio Pakistan Lahore and Rawalpindi, which broadcast news, entertainment, and poetry readings in Punjabi. All are presented in the Arabic script, as used in Pakistan.

Each selection is followed by a vocabulary list. A word or phrase is listed on its first occurrence; a subsequent occurrence is entered only if it appears in another meaning; the pronunciation is also indicated. A general glossary at the end of the Reader includes all words appearing in the selections, except proper names and English words. Translations of the selections follow.

It is assumed that students who use this Reader will have worked through an elementary Punjabi textbook (such as Shackle's excellent *Punjabi*) and are familiar with the fundamentals of Punjabi grammar; we have therefore kept grammatical notes and explanations to a minimum. A good dictionary will give more information than can be included in this Reader's glossary; the *Vanguard Dictionary* is the best Punjabi dictionary with entries in the Arabic

script. There is considerable variation in the Arabic-script spelling of Punjabi; in transcribing radio texts, we have used the most common spelling, but in selections taken from newspapers, the original spelling has been retained.

The compiler of this Reader would like to express his deep gratitude to John D. Murphy for his support throughout the duration of this project. Mr. Murphy read through more than half of the Reader and offered valuable suggestions for improvement. I am also indebted to James W. Stone who supervised the production stage. The Selections were beautifully copied by M. Yaqoob Anwar. I greatly appreciate the efforts of Sandra Walden in preparing the final text for publication in a most professional manner.

M. A.
Hampton, Virginia
September, 1991

The Author

Mumtaz Ahmad, a native of Punjab, Pakistan, was born in Gujarkhan near Rawalpindi, and educated at Government College, Gujarkhan. He holds an M. A. in Political Science from Karachi University, an M. P. A. from the American University in Beirut, and a Ph. D. in Political Science from the University of Chicago. He has taught at the National Institute of Public Administration, Karachi, Columbia College, Chicago, and Chicago State University. He is currently Associate Professor of Political Science at Hampton University, Hampton, Virginia.

Mumtaz Ahmad is the author of many books and scholarly articles on aspects of South Asia, Pakistan, and Islam, including *The Kashmir Dispute* (1968), *Bureaucracy and Political Development in Pakistan* (1974), *Unfinished Revolution: Studies in Local Government in Pakistan* (1975), and *State, Politics and Islam* (1987). He has also produced an *Urdu Newspaper Reader* (1985) and *A Baluchi Glossary* (1989), both published by Dunwoody Press.

Abbreviations

adj.	adjective
adv.	adverb
comp. post.	compound postposition
conj.	conjunction
demon.	demonstrative
f.	feminine noun
interj.	interjection
interrog.	interrogative
interrog. adv.	interrogative adverb
interrog. pron.	interrogative pronoun
m.	masculine noun
m./f.	masculine/feminine noun
n.p.	no plural
n.s.	no singular
pred. adj.	predicate adjective
p.	plural
post.	postposition
prep.	preposition
pron.	pronoun
rel. pron.	relative pronoun
s.	singular
v.	verb
v.t.	transitive verb
v. int.	intransitive verb
v.c.	causative verb

Phonetic symbols

The Arabic-script spelling of Punjabi indicates the consonant sounds quite clearly. The vowels, however, are not adequately marked. This Reader uses the following symbols.

I. Vowel sounds:

symbol	similar English sound
a	father
ə	above
e	fate
i	machine
o	boat
u	boot
w	put
y	pin

Nasalization is indicated by a tilde: ã ũ etc.

II. Consonant sounds:

letter	symbol	similar English sound	
ب	b	bib	
پ	p	tip	
ت	t	pit	dental (with the tongue
د	d	dip	touching the teeth)
ن	n	noon	
ٹ	T	party	retroflex (with the under-
ڈ	D	bird	side of the tongue touching
ݨ	ň [1]	burn	the roof of the mouth)
ڑ	R		retroflex voiced flap

ک	k		sick	
گ	g		gum	
س	s		sat	
ص				
ث				
ش	š		shut	
ز	z		buzz	
ض				
ظ				
ذ				
ژ	ž		measure	
چ	c		rich	
ج	j		judge	
ف	f		fit	
و	v		vat	
خ	x		*German* Bach	voiceless velar fricative
غ	G		*French* Paris	voiced velar fricative
ه	h	2	aspiration	
ح				

ر	r	ladder ; *Spanish* pero	flap
ق	q	cop, *Arabic* qadi	postvelar stop
ل	l	lean	
م	m	mitt	
ی	y	yellow	
ھ	h [2]	aspiration	

[1] The retroflex nasal consonant n̆ is not distinguished in the spelling from the nasal n. The form ں (without a dot) is used only for a nasalized vowel, in contrast to the nasal consonant n, which is written ن . The other forms of this letter, ﻧ and ﻨ, are used for a nasalized vowel sound, for n, or for n̆.

[2] This is traditionally regarded as the word-medial form of ہ , equivalent to ﮩ . In Punjabi, however, it indicates that the preceding consonant is aspirated, in such combinations as تھ پھ

The Selections

مغربی بنگال اِچ فسادات

ہندوستان دے صوبے مغربی بنگال وِچ اَج ایلکشن دے دوران
چودھاں بندے مارے گئے تے تن سو زخمی ہوئے۔

Vocabulary

مغربی	məGrəbi *adj., m.*	western
فساد	fəsad *m.*	riot, scuffle
صوبہ	suba *m.*	state, province, administrative unit
اج	əj *adv.*	today
الیکشن	ələkšən *m.*	election
دوران	dəwran *m. (n.p.)*	during; time, term, period
چوداں	cəwdã *adj.*	fourteen
بندے	bənde *m. (p.)*	persons, people, men[1]
مارنا	marna *v.t.*	to beat, strike, hit, kill
تے	te *conj., post.*	and; on, at, upon[2]
تن	tyn *adj.*	three
سو	səw *adj.*	hundred
زخمی	zəxmi *adj., m./f.*	injured, wounded[3]
ہونا	hoňa *v. int.*	to be, become

Notes

1. All masculine nouns of more than one syllable ending in **a** change the **a** to **e** in their plural form. For example:

bənda	*man*	bənde	*men*
mwnDa	*boy*	mwnDe	*boys*
kəmra	*room*	kəmre	*rooms*

See Shackle, Lesson 4

2. Two of the most commonly used postpositions, **wtte**, *on, at, upon* and **vyc**, *in, inside* are usually abbreviated both in speech and writing. Thus, **wtte** is usually shortened to **te** (which should not be confused with **te**, *and*) and **vyc** is shortened to **yc** or **cə**. See: Shackle, Lesson 6.

3. As a rule, if a noun has unstressed **ə** in its final syallable, this is dropped in its plural or adjectival forms, e.g.:

zəxəm	*wound*	zəxmi	*wounded*
botəl	*bottle*	botlā	*bottles*
cadər	*chador*	cadrā	*chadors*

See Shackle, Lesson 4.

اَٹھ افسر برخواست

کل پنجاب دی سرکار نے اَٹھ سرکاری افسراں نوں نوکری توں کڈّھ دِتّا۔ ایہہ افسر جیہڑے محکمہ مال اِچ کم کردے سَن۔ رشوت لیندے ہوئے پھڑے گئے سَن۔

Vocabulary

برخواست	bərxast *pred. adj.*	dismissed, adjourned
کل	kəl *adv.*	yesterday, tomorrow[1]
سرکار	sərkar *f.*	government[2]
اٹھ	əTh *adj.*	eight
سرکاری	sərkari *adj.*	(pertaining to) government, official
افسر	əfsər *m./f.*	official, officer
نوکری	nəwkri *f.*	job, employment, service
کڈھنا	kəDhňa *v.t.*	to expel, throw away, dismiss[3]
ایہہ	əh *demon.*	this
جیہڑا	jehRa *rel. pron.*	who, which, what
محکمہ	məhkma *m.*	department, section
مال	mal *m.*	finance, revenue; property, wealth
اِچ	yc *post.*	in, inside; shortened version of **vyc**
کم	kəm *m.*	work, job, task
کرنا	kərna *v.t.*	to do, perform, make
رشوت	ryšvət *f.*	bribe
لینا	ləyňa *v.t.*	to take, accept, receive[4]
پھڑنا	phəRna *v.t.*	to catch, hold, seize, grab

Notes

1. **kəl** is used for both *yesterday* and *tomorrow* in Punjabi, Urdu and Hindi. The meaning is shown by the tense of the verb.
2. In Punjabi, **sərkar** is also used as an honorific title in polite speech.
3. The expression **kəDh dyta** *dismissed* here belongs to a special type of compound verb in which the first element is a verbal root. The most common verbs used as the second member are: ja *go*, **de** *give*, and **ləy** *take*. These verbs, when used in such compounds, lose their ordinary meanings and function to strengthen or intensify the meaning of the first verb. The compound verbs are also intended to emphasize the completeness of the action.
4. Here the present adverbial participle **ləynde hoe** *while taking* can be replaced by **ləyndyã**.

ڈھاکہ اِج سیاسی فسادات

اَج ڈھاکہ وِچ سابق صدر ضیاءُ الرحمان دے حامیاں تے موجودہ حکومت دے حامیاں دے جھگڑے وِچ ست بندے زخمی ہوگئے۔ صدر ضیاءُ الرحمان نوں دو سال پہلاں اک ناکام فوجی بغاوت دے دوران قتل کر دِتّا گیا سی۔ مخالف جتھیاں نے اِک دُوجے نوں مُکّے مارے تے اِک دُوجے تے پتھر برسائے پُلس نے کِسے نوں وی گرفتار نہیں کِیتا۔

Vocabulary

سیاسی	syasi *adj.*	political
سابق	sabəq *adj.*	former
صدر	sədər *m./f.*	president, chairman
حامی	hami *m./f.*	supporter, ally, defender; assurance
موجودہ	məwjuda *adj.*	present, existing[1]
فوجی	fəwji *adj./m.*	(pertaining to) military; soldier
حکومت	həkumət *f.*	government, regime
جھگڑا	jhəgRa *m.*	scuffle, dispute, quarrel
ست	sət *adj.*	seven
دو	do *adj.*	two
سال	sal *m.*	year
پہلاں	pəhlã *post.*	before, earlier
اِک	yk *adj.*	one
ناکام	nakam *adj.*	unsuccessful, failed
بغاوت	bəGavət *f.*	coup, rebellion, revolt, revolution, uprising
قتل	qətəl *m. (n.p.)*	killing, slaying, murder
دینا	deyn̆a *v.t.*	to give[2]
مخالف	mwxalyf *m./f., adj.*	opponent, rival; opposing, rival
جتھہ	jətha *m.*	group, party, band, gang
اِک دُوجے نوں	yk duje nũ	to each other, to one another[3]
مُکّا	mwkka *m.*	fist, blow with the fist
پتھّر	pətthər *m.*	stone, rock
برسانا	bərsana *v.t.*	to shower, make rain; throw
پُلس	pwls *f.*	police
گرفتار	gryftar *pred. adj.*	arrested, imprisoned, caught
نئیں	nəĩ *adv.*	not, no

Notes

1. **məwjud** and **məwjuda** both mean *present*. The difference between the two can be seen from the following:

   a. **əsĩ vi məwjud sã** *we too were present.*
   b. **məwjuda halat vyc** *in the present circumstances.*

   The first use of the adjective is called predicative and the second use attributive. See: Russell, vol. II, p. 123.

2. **qətəl kər dyta gea si** *was assassinated,* an impersonal passive, is commonly used in Punjabi. A passive formation is never used in Punjabi when the verb has a direct object. The impersonal passive is formed by using the past participle of the verb with **ja** *go* which agrees in number and gender with the subject. In the impersonal passive, the verb is always in the third person masculine singular form and its logical subject is the oblique form with **nũ**, e.g., **mwnDe nũ pakystan bhejya gea** *the boy was sent to Pakistan.*

3. **duja** *second* is the ordinal form of **do** *two.*

موٹے افسر بے ایمان ہوندے نے؟

بنگلہ دیشی پُلس افسر جیہڑے اپنا وزن گھٹ نہیں کرن گے۔ اوہناں نوں وقت توں پہلاں ای ریٹائر کر دِتّا جائے گا۔ ایہہ گل بنگلہ دیش دے صدر حسین محمّد اِرشاد ہوراں نے پُلس افسراں دے اِک مجمعے وِچ کہی۔ اوناں نے خبردار کیتا کہ جنہاں افسراں دے پیٹ نِکلے ہون گے اوہناں نوں ترقی نہیں دِتّی جائے گی۔ صدر ارشاد نے کہیا کہ موٹے افسر عام کرکے بے ایمان ہوندے نے۔ اپنی تنخواہ وِچ گذارہ کرن والے اِتنے موٹے نہیں ہو سکدے۔ اوناں نے پُلس افسراں نوں ہدایت کیتی کہ اوہ گھٹ کھان تے باقاعدہ کسرت کرن۔

Vocabulary

موٹا	moTa *adj.*	fat, thick, bulky, coarse (of cloth)
بے ایمان	beiman *adj.*	dishonest, corrupt, faithless
اپنا	əpňa *adj./reflexive possessive pronoun*	one's own[1]
وزن	vəzən *m.*	weight[2]
گھٹ کرنا	ghəT kərna *v.t.*	to reduce, lose, lessen, decrease
وقت	vəqt *m.*	time, period, age
ریٹائر	riTayr *pred. adj.*	retired (from a position, job)[3]
گل	gəl *f.*	thing, matter, word, talk[4]
مجمع	məjma *m.*	assemblage, congregation, crowd, mob
کہنا	kəhňa *v.t.*	to say, tell; call something (a name)
خبردار کرنا	xəbərdar kərna *v.t.*	to warn, alert, caution
پیٹ	peT *m.*	stomach, belly
نِکلنا	nykəlna *v. int.*	to emerge, come out, issue (*int.*)
ترقّی	tərəqqi *f.*	promotion, advancement, progress, development
عام کرکے	am kərke	usually, generally
تنخواہ	tənxah *f.*	salary, wages
گزارا کرنا	gwzara kərna *v.t.*	to live, subsist on[5]
اِتنے	ynne *adj.*	this much, so much, this many, so many
سکنا	səkna *v. int.*	to be able (auxiliary only)
ہدائت	hydayət *f.*	instruction, guidance, direction
کھانا	khaňa *v.t.*	to eat, consume
باقاعدہ	baqayda *adj., adv.*	regular, according to rule, orderly; regularly
کسرت کرنا	kəsrət kərna *v.t.*	to exercise

Notes

1. The use of **əpn̆a** in Punjabi, (or **əpna** in Urdu and Hindi) presents problems for beginners. As a reflexive possessive pronoun, **əpna** refers to the subject of the sentence, e.g. **məy̆ əpni kytab pəRh reya vā̃** *I am reading my book.* The rule is that when the possessor is the same as the subject of the sentence, **əpna** must be used.

2. Some usages:
   a. **X da vəzən kərna** *to weigh x.*
   b. **vəzən rəkh** *to have weight, be of value.*
   c. **vəzən ghəT kərna** *to reduce weight*

3. Some usages:
   a. **X nū̃ Y tū̃ riTayr kərna** *to retire X from Y.*
   b. **X tū̃ riTayr hona** *to be retired from X.*

4. Some usages:
   a. **X nal gəl hon̆a** *to have a talk with X.*
   b. **X nal gəl kərna** *to talk with X.*
   c. **gəl kəhn̆a** *to state, say.*
   d. **gəl bat** *conversation, chat, negotiation.*

5. The phrase used in the text, **gwzara kərən vale** *those who subsist,* contains the suffix **vala**, used to form the verbal agent. The verbal agent is formed by adding to the oblique infinitive the suffix **vala**, e.g. **lykhən vala** *a writer.* The verbal agent is used as (a) a verbal noun; (b) an adjective with another noun, corresponding to an English relative clause, e.g. **kəm kərən valiā̃ kwRiā̃** *the girls who were working;* and (c) a future participle, e.g., **gəDDi aəwn̆ vali si** *the train was about to come.*

افغان مُجاہدین دی تُرکی دے صدر نال مُلاقات

افغان مجاہدین لیڈراں نے اَج اسلام آباد وِچ تُرکی دے صدر جناب کِنان ایورن نال ملاقات کیتی۔ مجاہدین لیڈراں نے اِک اخباری بیان وِچ کہیا کہ تُرک ساڈے بھرا نے تُرکاں نے ساڈے جہاد دے دوران ساڈی وڈّی مدد کیتی اے تے افغان مہاجرین نوُں پناہ دِتّی اے۔ اَسیں چاہوندے ساں کہ صدر ایورن نوُں مِل کے اوناں دا شکریہ ادا کرئیے۔

افغان	əfGan *adj.*	of Afghanistan, Afghan
مجاہدین	mwjahydin *m. (p.)*	Mujahideen, crusaders, those who fight for a noble cause; freedom fighters (s. **mwjahyd**)
لیڈراں	liDrã *m. (p.)*	leaders (s. **liDər**)
ملاقات	mwlaqat *f.*	meeting, encounter, visit
اخباری	əxbari *adj.*	(pertaining to) newspaper, news
بیان	bəyan *m.*	statement, explanation, declaration
ساڈے	saDe *pr.*	our
بھرا	bhra *m.*	brother
جہاد	jyhad *m. (n.p.)*	Jihad, holy war
وڈی	vəDi *adj., m./f.*	big, large; a lot; elder
مدد	mədəd *f. (n.p.)*	help, aid, assistance
مہاجرین	mwhajyrin *m. (p.); adj.*	refugees (s. **mwhajyr**)
پناہ	pənha *f.*	refuge, shelter
اسیں	əsĩ *pro.*	we
چاہنا	cahňa *v. int.*	to wish, desire, like, love
مِلنا	mylna *v. int.*	to meet; get, obtain; join
اُنہاں	wnhã *pro.*	their; his (honorific)
شکریہ	šwkria *m.*	thanks, appreciation; thank you!
ادا کرنا	əda kərna *v.t.*	to pay, offer; perform

راجیو گاندھی تے پاکستان دی نویں حکومت

بھارت دے وزیراعظم راجیو گاندھی نے کہیا اے کہ پاکستان وِچ منتخب حکومت دے آون نوں بعد دُوآں پڑوسی ملکاں دے درمیان "کُجھ سیاسی معاملیاں" وِچ تعلقات بہتر ہو سکدے نے۔

اوناں ایہہ وی کہیا کہ کُجھ دُوجے معاملیاں وِچ دو طرفہ تعلقات وِچ بہتری اوکھی ہووے گی۔ لیکن اوہدا دارومدار پاکستان دی نویں حکومت دے روّیے تے اے اِک جرمن اخبار نُوں انٹرویو دیندیاں مسٹر گاندھی نے کہیا کہ بھارت پاکستان نال چنگے دوستانہ تعلقات چاہوندا اے۔

مسٹر گاندھی نے کہیا کہ پاکستان، چین، سری لنکا نیپال تے بنگلہ دیش نال بھارت دے جھگڑے عارضی نے تے خیرسگالی دے نال حل ہو سکدے نے۔

Vocabulary

بھارت	bharət *m. (n.p.)*	India
وزیرِ اعظم	vəzire azəm *m./f.*	prime minister
منتخب	mwntəxəb *adj.*	elected, selected, chosen[1]
آؤنا	aəwn̆a *v. int.*	to come, arrive
بعد	bad *n. (n.p.); adv., comp.post.*	after, afterwards[2]
دواں	doã *adj.*	both
پڑوسی	pəRosi *m., adj.*	neighbor; neighboring
مُلک	mwlk *m.*	country, state, realm, land
درمیان	dərmyan *adv., comp. post.*	between, among, in the midst of[3]
کُجھ	kwjh *adj.*	some, any, something, anything
معاملہ	mwamәla *m.*	affair, matter
تعلقات	təələqat *m.(p.)*	relations, connections (s. **təəllwq**)[4]
بہتر	byhtər *adj.*	better
بہتری	byhtri *f.*	betterment, improvement
دوطرفہ	dotərfa *m. (n.p.)*	bilateral
اوکھی	aəwkhi *adj.*	difficult
دارومدار	darométdar *m. (n.p.)*	dependance
نئی	nəyi *adj.*	new, novel, recent
رویّہ	rəvəyya *m.*	attitude, conduct, behavior
اخبار	əxbar *m.*	newspaper
انٹرویو	yntərvyu *m.*	interview
چنگا	cənga *m., adj.*	good, fine, well, excellent
دوستانہ	dostana *adj., m. (n.p.)*	friendly, amicable; friendship
عارضی	arzi *adj.*	temporary
خیرسگالی	xəyrsəgali *f. (n.p.), adj.*	good will, well-wishing
جذبات	jəzbat *m. (p.)*	feelings (s. **jəzba**)
حل	həl *m.*	solution, solving; dissolving

Notes

1. Some usages:
   a. **X mwntəxəb hoṅa** *to be elected to the post of X.*
   b. **X nũ Y mwntəxəb kərna** *to elect X to the post of Y.*

2. **bad**, always takes **tũ** as the first element of the compound postposition, e.g., **tũ bad**. Thus the phrase consists of a noun (or the possessive form of a pronoun) with **tũ bad**.

3. **dərmyan** always takes **de** as the first element of the compound postposition, e.g., **lokã de dərmyan** *in the midst of the people.*

4. Some usages:
   a. **X nal təəlləqat hoṅa** *to have connections with X.*
   b. **X nal təəlləqat rəkhṅa** *to maintain relations with X.*

بائی ہزار نویں سکول

مرکزی سرکار نے ایس ورے بائی ہزار نویں روشنی دے اسکول کھولے نے تے اگلے ورے بائی ہزار ہور اسکول کھولے گی۔ ایہہ گل مرکزی سرکار دے وزیر پیداوار جناب محمد بشیر خان نے پاکستان نیشنل سنٹر اِنج تقریر کردیاں دسّی۔ وزیر پیداوار نے اپنی تقریر اِنج یونسکو دی واہ واہ تعریف کیتی تے کہیا کہ اونے تیجی دنیا دے ملکاں وِچ تعلیم دی ترقی لئی بہتا کم کیتا اے۔ اوناں نے کہیا کہ جیہڑے لوکیں پڑھ لکھ نہیں سکدے اوہ ملک تے بوجھ نے۔ موجودہ سرکار نے اوناں نوں اِک زبردست موقع دِتّا اے۔ تے اوناں نوں چاہیدا اے کہ ایس توں فائدہ اٹھان دی کوشش کرن۔ جناب محمد بشیر خان نے کہیا کہ جیہڑی قوم تعلیم اِنج پچھاں ہوندی اے اوہ کدی ترقی نئیں کر سکدی۔

Vocabulary

مرکز	mərkəz	center
ایس	əys *dem. pro.*	this
ورے	vəre *m.*	years (s. **vəra**)
بائی	bai *adj.*	twenty-two
ہزار	həzar *adj.*	thousand
نویں	nəvĩ *adj.*	new
روشنی	rošni *f.*	light
اسکول	yskul *m.*	school
کھولنا	kholna *v.t.*	to open
اگلا	əgla *adj.*	next, forthcoming
ہور	hor *adj.*	more
مرکزی	mərkəzi *adj.*	central
وزیر	vəzir *m./f.*	minister, vizier
پیداوار	pəydavar *f. (n.p.)*	produce, yield, production
نیشنل	nəyšnəl *adj.*	national
سنٹر	sənTər *m.*	center
تقریر	təqrir *f.*	speech, lecture
واہ واہ	vah vah *adj.*	a lot, great; bravo!
تعریف	tarif *f.*	praise
تیجی دُنیا	tiji dwnya	third world
تعلیم	talim *f.*	education
بوہتا	bəhota *adj.*	a lot
لوکیں	lokĩ *m. pl. (n.s.)*	people
پڑھنا	pəRhna *v.t.*	to read, study
لکھنا	lykhňa *v.t.*	to write
بوجھ	bojh *m.*	burden, load, weight
زبردست	zəbərdəst *adj.*	great, strong

موقع	məwqa *m.*	occasion, opportunity, time
چاہیدا	cahida	ought to; want[1]
فائدہ اُٹھانا	fayda wThaňa	to take advantage
کوشش	košəš *f.*	effort, try, attempt
قوم	qəwm *f.*	nation, people[2]
پچھاں	pychhã *pred. adj.*	behind, lagging behind[3]
کدی	kədi *adv.*	ever[4]

Notes

1. **cahida** (from the root **cah** *to want)* has two usages: (1) If it is used with a subject with **nũ** and an infinitive followed by **cahida**, it means *it is necessary* or *ought to,* e.g., **mwnDe nũ yskool jaňa cahida əh** *the boy ought to go to school;* (2) when there is no infinitive **cahida əh** means *want,* e.g., **məỹnũ əh mez cahida əh** *I want this table.* For details, see Shackle, pp. 84-85.
2. In Punjabi, unlike Urdu, **qəwm** is also used to mean *caste* or *sub-caste.*
3. Also **pyšã** in some dialects.
4. In negative sentences **kədi** with **nəĩ** means *never.*

بے نظیر بھٹّو دی تُرکی دے صدر نال مُلاقات

وزیرِاعظم محترمہ بے نظیر بھٹّو نے اَج شام ترکی دے صدر کینان ایورن نال ملاقات کیتی۔

ملاقات دے دوران دُوآں لیڈراں نے دو طرفہ تعلقات تے علاقائی مسلیاں تے گل بات کِیتی۔ اوہناں نے دُوآں مُلکاں دے درمیان بھائی چارے دے موجودہ تعلقات تے گہرے اطمینان دا اظہار کِیتا تے ایس ارادے دا اظہار وی کِیتا جے اوہ اپناں تعلقات نُوں ہور اَگّے ودھان لئی ہر ممکن قدم اُٹھان گے۔

وزیرِاعظم نے تُرکی دے صدر نُوں افغانستان دی صورتِ حال بارے دَسیا۔ دُوآں لیڈراں نے اتفاق کیتا کہ خون خرابے نُوں روکن لئی تے امن قائم کرن لئی افغانستان وِچ ایہو جیئی حکومت قائم ہونی چاہیئی دی اے جیہڑی سب لوکاں نُوں قبول ہووے۔ اوناں امید ظاہر کِیتی جے شورئ ایہو جیئی حکومت قائم کرن وِچ کامیاب ہو جاوے گی

وزیراعظم نے ترکی دے صدر نوں پاک بھارت تعلقات تے سارک بارے وی دَسیا۔

وزیر خارجہ صاحبزادہ یعقوب خان وی ایس ملاقات وِچ موجود سَن ۔

Vocabulary

شام	šam *f. (n.p.)*	evening[1]
علاقائی	ylaqai *adj.*	regional, territorial
مسئلہ	məsəla *m.*	problem, question, matter
بھائی چارہ	bhaicara *m.*	brotherhood, brotherly feeling
گہرا	gəhra *adj.*	deep, profound
اطمینان	ytminan *m.*	satisfaction, contentment, confidence, reliance, assurance
اظہار کرنا	yzhar kərna *v.t.*	to express, show, display
ارادہ	yrada *m.*	desire, wish, intention
اگے	əgge *adv., comp. post*	in front, ahead; before[2]
ودھانا	vədhaňa *v.c.*	to expand, enlarge, strengthen, make grow, cause advance
ممکن	mwmkyn *pred. adj.*	possible, feasible
قدم اُٹھانا	qədəm wThaňa *v.t.*	to take steps
صورتِ حال	surəte hal *f. (n.p.)*	situation, condition, circumstances
بارے	bare *comp. post*	about, concerning, regarding[3]
اتفاق کرنا	yittyfaq kərna *v.t.*	to agree
خون خرابہ	xun xəraba *m.*	bloodshed, severe quarrel
روکنا	rokňa *v.t.*	to stop, check, prevent
امن	əmən *m. (n.p.)*	peace, security, safety, tranquility
قائم کرنا	qaym kərna *v.t.*	to establish, found
ایہو جئی	əho jəi *adj.*	such, like this, this kind
سب	səb *adj.*	all
قبول	qəbul *pred. adj.*	accepted, consented, acknowledged[4]
اُمید	wmmid *f.*	hope, anticipation, expectation, wish
ظاہر کرنا	zahyr kərna	to express, make clear[5]

شوریٰ	šura *f.*	consultative committee
کامیاب	kamyab *adj., adv.*	successful; successfully
سارک	sark	SAARC (South Asian Association for Regional Cooperation)

Notes

1. Some usages:
   a. **šam hoṅa** *to be, become evening.*
   b. **šam nũ** *in the evening.*

2. The phrase used in the text is **əgge vədhaṅa** *to take forward, to increase further.* I postpositional phrases **əgge** takes **de** e.g., **X de əgge** *in front of X,* or **nũ**, e.g. **X nũ əgg** **kərna** *to bring X forward.*

3. The complete postpositional phrase **X de bare vyc** *concerning X,* is rarely used. Mor frequently, this is abbreviated to **X bare.**

4. Another usage:
   a. **qəbul kərna** *to accept.*

5. The idiom used in the text, **wmmid zahyr kərna** means *to express hope, to hope.*

سندھی کون اَے ؟

نیشنل پیپلز پارٹی دے چیئرمین جناب غلام مصطفےٰ جتوئی نے کہیا اے کہ سِندھ اِنج رہن والا ہرشخص سندھی اے بھاویں اوہدی بولی سندھی ہووے یا نہ ہووے۔ اوناں نے کہیا کہ سِندھی اوہ اے جیہڑا سندھ اِنج رہندا اے، سندھ اِنج کماندا اے، سِندھ اِنج خرچ کردا اے تے سِندھ اِنج ای مرن والیاں نوں دفن کردا اے جتوئی صاحب نے کہیا کہ جیہڑے لوکیں سندھ اِنج نفرتاں پیدا کردے نے اوہ پاکستان دے دی ویری نے تے سندھ دے دی۔ ایناں لوکاں نوں سندھ اِنج گڑبڑ کرن لئی باہروں پیسہ مِلدا اے۔ سیاسی جماعتاں تے حکومت نوں چاہیدا اے کہ اوہ ایناں دیاں کرتوتاں دے پردے فاش کرن تاں جے سندھ دے شہری ایناں دا اصلی مُنہ مہاندرا پچھان سکن۔

نیشنل پیپلز پارٹی	nəyšnəl pipəlz parTi	National People's Party[1]
چیرمین	cerməyn *m./f.*	chairman
شخص	šəxs *m.*	person, individual
بھاویں	bhãvẽ *conj.*	whether[2]
بولی	boli *f.*	language, tongue
کمانا	kəmaňa *v.t.*	to earn, acquire
خرچ کرنا	xərc kərna *v.t.*	to spend
مرن والا	mərən vala *m.*	dead, deceased
دفن کرنا	dəfən kərna *v.t.*	to bury
نفرت	nəfrət *f.*	hatred, dislike[3]
پیدا کرنا	pəyda kərna *v.t.*	to create, make
ویری	veri *m.*	enemy
گڑ بڑ	geRbəR *f. (n.p.)*	unrest, mess, chaos, confusion, mix-up
باہروں	bahrõ	from outside, from abroa
پیسہ	pəysa *m.*	money, wealth; a coin, 1/100 of a rupee
سیاسی جماعت	syasi jəmat	political party
کرتوت	kərtut *m.*	mischief, misdeed
پردہ فاش کرنا	pərda faš kərna *v.t.*	to expose[5]
تاں جے	tã je *conj.*	so that, in order that
شہری	šəhri *adj., m./f.*	urban, civic; citizen
اصلی	əsli *adj.*	real, genuine, pure, original
منہ مہاندرا	mw̃ məhandra *m.*	face, shape, form
پچھانا	pəchaňa *v.t.*	to recognize, identify, know

Notes

1. A break-away group of the Pakistan People's Party.

2. **bhāvẽ** is usually used in subjunctive constructions. In phrases where **bhāvẽ** means *although*, it is usually picked up in the main clause by **tā vi** *even then, still*, *e.g.*, **bhāvẽ məynū bhwkh nəī si, tā vi ji kərda si kəh onā de nal khavā** *although I wasn't hungry, I still wanted to eat with them*. In sentences where **bhāvẽ** means *although*, the use of **tā vi** is optional; however, if it is used to mean *whether*, it cannot be dropped. (See Shackle, Lesson 23.)

3. Some other usages:
   a. **X nal nəfrət hoṇa** *X to be hated, disliked*
   b. **X nal nafrət kərna** *to dislike X, to hate X.*

4. **bahrō** is an ablative form of the compound postposition **bahər** *outside*. Many other postpositions also take the ablative ending **ō**, e.g.:

əndər	*inside*	əndərō	*from inside*
wtte	*on, above*	wttō	*from on, above*
vyc	*in*	vyccō	*from in, among*

5. **pərda** *veil* has been used here idiomatically.

پیپلز پارٹی جاگیرداراں دی جماعت اے

مولانا شاہ احمد نورانی نے کل موچی دروازے اِچ تقریر کردیاں پیپلز پارٹی نوں وڈے وڈے جاگیرداران دی جماعت کہیا۔ اوناں نے کہیا کہ پیپلز پارٹی بھڑکاں بوہتیاں مار دی اے تے کم گھٹ کر دی اے۔ مولانا نورانی نے کہیا کہ پی پی پی نے غریباں نال وعدہ کیتا سی کہ اوہ اوناں نوں روٹی کپڑا تے مکان دیوے گی۔ پنج سال تک حکومت کرن توں بعد وی ایہہ پارٹی اپنا وعدہ نبھا نئیں سکی۔ ایہہ غریب بندے توں ووٹ تے لے لیندے نے پر فیر اودی کیٹر خبر نئیں لیندے۔ پی پی پی دے لیڈر بس گلاں دا کھٹیا ای کھاندے نے۔

مولانا نورانی نے پنجاب دی سرکار تے وی سخت تنقید کیتی تے آکھیا کہ وزیرِ اعلیٰ نواز شریف تے اوناں دے سنگی ساتھی وی پیپلز پارٹی توں وَکھ نئیں نواز شریف دی سرکار نے پنجاب اِنج اُتّی ای لُٹ پائی ہوئی اے۔ جنّی بے نظیر بھٹو دی سرکار نے مرکز اِنج۔ دوویں اِکّو ای کھیت دیاں مُولیاں نے۔

Vocabulary

موچی دروازہ	moci dərvaza	Mochi Gate[1]
وڈے وڈے	vəDe vəDe *adj.*	big, large[2]
جگیردار	jəgirdar *m., adj.*	landowner, landlord
جماعت	jəmat *f.*	party, organization, group
بھڑک مارنا	bhəRk marna *v.t.*	to boast, shout, yell
بوہت	boht *adj.*	much, many; very
گھٹ	ghəT *adj., adv.*	less, few, little; rarely[3]
غریب	Garib *adj., m.*	poor, impoverished; poor person[4]
وعدہ کرنا	vada kərna *v.t.*	to promise[5]
روٹی	roTi *f.*	bread, a slice of bread; food, a meal[6]
کپڑا	kəpRa *m.*	cloth
مکان	məkan *m.*	house, residential building
پنج	pənj *adj.*	five
نبھانا	nəbhaňa *v.c.*	to carry out, accomplish, fulfil; keep faith with, support, get along with, bear, put up with
فیر	fer *conj., adv.*	then, again, even
کیڑ خبر لینا	kəyR xəbər ləyňa *v.t.*	to look after, care for, keep informed (about someone)
سخت	səxt *adj.*	severe, hard, rigid, strong, intense, violent
تنقید کرنا	tənqid kərna *v.t.*	to criticize
وزیرِ اعلیٰ	vəzire ala *m./f.*	chief minister
سنگی ساتھی	səngi sathi *m./f.*	colleagues, companions
وکھ	vəkh *adj.*	different, separate, apart

اُنّی	wnni *adj.*	that much, so much, that many, so many
لُٹ پانا	lwT paňa *v.t.*	to plunder, loot, rob
جِنّی	jynni *adj.*	as much as, as many as[7]
اِکّو	ykko *adj.*	one and the same; only one
کھیت	khet *m.*	field, farm
مُولی	muli *f.*	radish[8]

Notes

1. A popular place for public rallies in Lahore.

2. The repetition of words to indicate the distribution of objects or distribution over time and space is quite common in Punjabi.

3. **ghəT o ghəT** and **ghəT sũ ghəT** are used to mean *at least.*

4. As Shackle has noted, the distinction between an adjective and a noun is less marked in Punjabi than it is in English. Many adjectives are used as nouns, as is the case in the text **pi pi pi ne Gəribã nal vada kita si...** *The PPP had promised to the poor people...*

5. Some other usages:
   a. **X nal vada kərna** *to promise X.*
   b. **X da Y nal vada hoňa** *X to have/make a promise with Y.*
   c. **X nal Y da vada kərna** *to promise Y to X.*
   d. **X tũ Y da vada ləyňa** *to obtain a promise from X to do Y.*

6. **roTi kəpRa aur məkan** was a popular slogan of the People's Party during the 1970 elections in Pakistan. **roTi kəpRa** and **roTi paňi** are used to mean *subsistance* and *livelihood.*

7. **wnna** *that much* is picked up in the main clause by **jynna** *as much as.*

8. The idiom **ykko khet di muli** *radish from the same field* is used to mean *birds of a feather.*

سلمان رشدی اپنی جان بچا سکدا اے

ایران دے صدر علی خمینائی نے کہیا اے کہ برطانوی مصنف سلمان رشدی جنہیوں آیت اللہ خمینی نے موت دی سزا سنائی سی۔ اسلام دے خلاف ناول لکھن تے معافی منگ لوے تے اونوں معاف کیتا جا سکدا اے۔ جناب خمینائی نے اج جمعے دی نماز دے خطبے وچ سلمان رشدی دے ناول دے خلاف احتجاج کرن لئی جمع ہون آئے لوکاں نوں ہدایت کیتی کہ اوہ برطانوی تے امریکی سفارت خانیاں توں دور رہن۔

اج پاکستان وچ دی لوکیں سارا دن ملک دے سبھے وڈے شہراں اچ سلمان رشدی دے خلاف مظاہرے کردے رئیے۔ راولپنڈی اچ لوکاں نے رشدی دا پتلا جلایا اک مقامی سیاستدان شیخ رشید احمد نے مدرسہ تعلیم القرآن وچ تقریر کردیاں اعلان کیتا کہ جیہڑا بندہ سلمان رشدی نوں قتل کرے گا اونوں دس لکھ روپے نقد انعام دتا جائے گا

شیخ رشید نے کہیا کہ ایہہ اعلان اوہ راولپنڈی دے شہریاں دی طرفوں کر رہے نے۔

اِک ہور جلسے وِچ جیہڑا راجہ بازار وِچ ہویا۔ اِک مشہور مذہبی لیڈر نے کہیا کہ رُشدی ایس قدر گندا ناول لِکھن تے معافی منگ کے اپنی جان بچا سکدا اے۔

Vocabulary

برطانوی	bərtanvi *adj.*	British
مصنّف	mwsənnyf *m./f.*	author, writer
موت	məwt *f.*	death
سزا	səza *f.*	punishment
اسلام	yslam *m.*	Islam
خلاف	xylaf *adv., comp. post*	against, in opposition to
ناول	navəl *m.*	novel
لکھنا	lykhňa *v.t.*	to write
معافی	mwafi/mafi *f.*	forgiveness, pardon[1]
مانگنا	məngňa *v.t.*	to ask for, request, demand
جمعہ	jwma *m.*	Friday
نماز	nəmaz *f.*	prayer (five obligatory Islamic prayers)
خطبہ	xwtba *m.*	sermon, speech, address
احتجاج	yhtyjaj *m.*	protest
جمع ہونا	jəma hoňa *v. int.*	to gather, assemble
امریکی	əmriki *adj.*	American
سفارت خانہ	səfarət xana *m.*	embassy
دور	dur *f./adj.*	distance; far, distant[2]
مظاہرہ	mwzahara *m.*	demonstration, agitation, display, show
پتلا	pwtla *m.*	effigy
جلانا	jəlaňa *v.t.*	to burn, set fire
مقامی	məqami *adj.*	local
مدرسہ	mədrəsa *m.*	school (especially religious school)
اعلان	elan *m.*	announcement, declaration

لکھ	ləkh *adj., adv.*	one hundred thousand; countless
نقد	nəqəd *m. (n.p.); adj., adv.*	cash, ready money; in cash
انعام	ynam *m.*	reward, prize[3]
طرفوں	tərfũ	on behalf of, from the direction of[4]
جلسہ	jəlsa *m.*	meeting, gathering
مشہور	məšhur *adj.*	famous, known
مذہبی	məzhəbi *adj.*	religious
لیڈر	liDər *m./f.*	leader
ایس قدر	əys qədər	so much, that much
گندا	gənda *adj.*	dirty, filthy, polluted

Notes

1. Some usages:
   a. **X tũ mwafi məngňa** *to seek forgiveness from X.*
   b. **X nũ mwafi mylna** *X to be forgiven.*
   c. **X nũ mwafi deňa** *to forgive X.*
2. Some usages:
   a. **X tũ dur rəhňa** *to stay away from X.*
   b. **X tũ dur hoňa** *to be far from X.*
   c. **X nũ dur kəṛna** *to get rid of, remove X.*
   d. **Gəm dur hoňa/kəṛna** *to be relieved of grief, to relieve grief.*
3. Some usages:
   a. **X nũ ynam dəňa** *to reward X.*
   b. **X nũ ynam mylna** *X to receive a reward.*
4. **tərfũ** is an ablative form of **tərəf** *direction, way, side, toward, in the direction of.*

سندھ دی صورتحال

پیپلز پارٹی دی چیئر پرسن بیگم نصرت بھٹو نے کہیا اے کہ سندھ اِچ امن و امان دی صورت حال بہتر ہو رئی اے۔ اوناں دسیا کہ صوبے اِچ صرف اوناں لوکاں نوں گرفتار کیتا گیا اے جیہڑے امن نوں تباہ کرن دیاں سازشاں وِچ لگے ہوئے سَن۔ بیگم بھٹو نے کہیا کہ ایہہ گل درست نئیں کہ صرف اردو بولن والیاں نوں گرفتار کیتا جا ریا اے۔ نہ تے سارے اردو بولن والے فسادی نے تے نہ ای سارے سندھی ڈاکو نے" کالیاں بھیڈاں تے کسے وی ٹولے اِچ ہو سکدیاں نے۔ اوناں نے کہیا کہ حکومت کِسے دا وی دھڑا نئیں کرے گی۔ جیہڑا وی جرم کرے گا' اوہ پھڑیا جائے گا۔ اوناں نے کہیا کہ ساڈی پارٹی اِچ سندھی وی نے تے مہاجر وی۔ ساڈے لئی دُواں اِچ فرق نئیں۔

Vocabulary

امن و امان	əmno əman	*m. (n.p.)*	peace, law and order
تباہ کرنا	təbah kərna	*v.t.*	to destroy, ruin, spoil
سازش	sazyš	*f.*	conspiracy, plot, intrigue
درست	dwrwst	*adj.*	correct, proper, right
فسادی	fəsadi	*m./f.; adj*	quarrelsome, mischievous, mischiefmaker
ڈاکو	Daku	*m., adj.*	robber, highwayman, dacoit
کالی بھیڑ	kali bheD		black sheep
ٹولہ	Tola	*m.*	group, clique, faction
دھڑا کرنا	dhəRa kərna	*v.t.*	to favor
جرم	jwrm	*m.*	crime, offense

دیہی علاقیاں دی ترقّی

خوراک، زراعت تے دیہی ترقی دے وفاقی وزیر جناب سرتاج عزیز نے کہیا اے کہ ستویں پنج سالہ منصوبے دے دوران بے زمین کاشتکاراں نوں کم کاج دے موقعے مہیّا کرن تے خاص توجہ دِتّی جائے گی۔ اوناں دسیا کہ ایس وقت پنڈاں دی سٹھ فیصد آبادی کھیتی باڑی تے مال ڈنگر پالن دا کم کر رئی اے تے باقی لوک غیرزراعتی پیشیاں اِچ لگّے ہوئے نیں۔ جناب سرتاج عزیز نے کہیا کہ دیہی علاقیاں اِچ چھوٹے پیمانیاں دیاں صنعتاں لایاں جان گیاں تاں جے بے زمین کاشتکاراں دی آمدنی ودھ سکے۔ دوجا کم ایہہ کیتا جائے گا کہ پنڈاں اِچ سکولاں دی تعداد ودھائی جائے گی ایہدے علاوہ قرضیاں دے نویں پروگرام شروع کیتے جان گے۔ تاں جے بے زمین لوکاں نوں اپنے چھوٹے موٹے کاروبار شروع کرن اِچ مدد مل سکے۔ وفاقی وزیر نے کہیا کہ جے مقامی حکومتاں ترقیاتی پروگراماں دی منصوبہ بندی تے

عمل درآمد دا کم چنگی طراں نال کرن تے پیسہ دیانت داری
نال خرچ کرن تے دیہی علاقیاں اِچ ترقی دی رفتار دو
تن درھیاں اِچ دُگنی ہو سکدی اے۔

خوراک	xwrak *f.*	foodstuffs, food, diet[1]
زراعت	zəraət *f. (n.p.)*	agriculture
دیہی ترقی	dyhi tərəqqi	rural development
وفاقی	vyfaqi *adj.*	federal, central
ستواں	sətvā̃ *adj.*	seventh
پنج سالہ	pənj sala	five-year
منصوبہ	mənsuba *m.*	plan
بے زمین	bezəmin *m./f., adj.*	landless, without land
کاشتکار	kaštkar *m., adj.*	cultivator, farmer, agriculturist
کم کاج	kəm kaj	work, job, task
مہیّا کرنا	mwhəyya kərna *v.t.*	to provide, supply
خاص	xas *adj., adv.*	special, particular; specially, particularly
توجہ	təvəjjwh *f.*	attention, consideration
ایس وقت	əys vəqt	this time
پنڈ	pynD *m.*	village
فیصد	fisəd	percent
آبادی	abadi *f.*	population, settlement
کھیتی باڑی	kheti baRi *f. (n.p.)*	agriculture, cultivation, tilling
مال ڈنگر	mal Dəngər *m. (p., n.s.)*	cattle, livestock
پالنا	palna *v.t.*	to raise, nurture, bring up
باقی	baqi *adj.*	remaining, residual, rest
لوک	lok *m. (p., n.s.)*	people, folk
غیر زراعتی	Gəyr zərati *adj.*	non-agricultural
پیشہ	peša *m.*	occupation, profession
علاقہ	ylaqa *m.*	territory
چھوٹا	choTa *adj.*	small, little, young
پیمانہ	pəymana *m.*	scale, measure
صنعت	sənət *f.*	industry

لانا	laňa *v.c.*	to fix, establish, attach, hit
آمدنی	amdəni *f.*	income
ودھنا	vədhňa *v. int.*	to increase, extend, grow, expand
دوجا	duja *adj.*	second, other, another, next
سکول	skul *m.*	school
تعداد	tadad *f.*	number, amount, sum
ودھانا	vədhaňa *v.c.*	to expand, enlarge, stretch
ایدے علاوہ	yhde ylava *comp. post.*	besides, in addition to, moreover
قرض	qərza *m.*	loan
پروگرام	program *m*	program
شروع کرنا	šwru kərna *v.t.*	to begin, start
چھوٹا موٹا	choTa moTa *adj.*	small scale
کاروبار	karobar *m. (n.p.)*	business, trade
مقامی حکومت	məqami hakumət	local government
ترقیاتی	təreqqiati *adj.*	developmental
منصوبہ بندی	mənsuba bəndi *f.*	planning
عمل درآمد	əməl dəraməd *m. (n.p.)*	implementation, carrying out
چنگی طراں	cəngi tərǎ *adv.*	in a good manner, correctly
دیانت داری	dyanət dari *f.*	honesty, integrity
رفتار	rəftar *f.*	speed, pace
دُگنی	dwgni *adv.*	double

Notes

1. **xwrak** is also used to mean *dose (of medicine).*

صوبہ سرحد اِچ افیم دی کاشت

پشاور ۔ گورنر سرحد ریٹائرڈ بریگیڈیر امیر گلستان جنجوعہ نے انتظامیہ تے مالاکنڈ ڈویژن دے دُوجے متعلقہ افسراں نوں ہدایت کِیتی اے کہ اوہ علاقے اِچ افیم دی فصل نُوں ختم کرن تے خاص توجّہ دین۔ اُنہاں نے کہیا کہ کساناں نُوں افیم دے نقصانات توں آگاہ کِیتا جائے تے ایہدی جگہ نقد آمدنی دین والیاں فصلاں اُگان وَل راغب کِیتا جائے۔ انہاں نے کہیا کہ حکومت مُلک اِچ منشیات دے خاتمے لئی پُوری کوشش کر رئی اے۔ اوناں کساناں نُوں مشورہ دِتّا کہ اوہ افیم دی جگہ آلو تے پیاز کاشت کرن۔ ایناں دوہاں چیزاں دی خلیج دے مُلکاں وِچ بڑی لوڑ اے

گورنر نے دسیا کہ بونر، دِیر، عدن زئی تے گدون دے علاقیاں اِچ اِک مُدّت توں افیم کاشت کِیتی جا رئی اے پہلاں ایناں علاقیاں اِچ ہر سال ۸۰۰ ٹن افیم پیدا کیتی جاندی سی۔ حکومت دیاں زبردست کوششاں دے نتیجے وِچ

افیم دی پیداوار گھٹ ہو کے صرف ۴۲ ٹن سالانہ رہ گئی سی۔ پر پچھلے دو ورھیاں دے دوران افیم دی پیداوار فیر ودھ کے دو سو ٹن سالانہ ہو گئی اے۔ گورنر نے توقع ظاہر کیتی کہ ملک نوں منشیات دی لعنت توں بچان لئی کسان حکومت نال تعاون کرن گے۔

Vocabulary

افیم	əfim *f.*	opium
کاشت	kašt *f. (n.p.)*	cultivation, planting
انتظامیہ	yntəzamia *f. (n.p.)*	administration, executive staff
متعلقہ	mwtəəlyqa *adj.*	connected, related, attached
فصل	fəsəl *f.*	crop, harvest
ختم کرنا	xətəm kərna *v.t.*	to end, finish, complete
کسان	kysan *m.*	farmer, peasant, agriculturist
نقصان	nwqsan *m.*	loss, damage, harm, wastage, injury[1]
آگاہ کرنا	agah kərna *v.t.*	to inform, acquaint, warn[2]
اُگانا	wgaňa *v.c.*	to plant, cause grow
راغب کرنا	raGyb kərna *v.t.*	to persuade, convince
منشیات	mənšiyat *f. (p., n.s.)*	(contraband) drugs
مشورہ	məšvəra *m.*	advice, counsel
آلو	alu *m.*	potato
پیاز	pyaz *m.*	onion
چیز	ciz *f.*	thing, object, article
خلیج	xəlij *f.*	bay, gulf
لوڑ	loR *f.*	need, necessity, requirement
مدّت	mwddət *f.*	period, duration, length of time
ٹن	Tən *m.*	ton (weight)
زبردست	zəbərdəst *adj.*	vigorous, forceful, powerful, strict
نتیجہ	nətija *m.*	result, effect
پچھلا	pychla *adj.*	last, former, previous, past
توقع	təvəqqo *f.*	expectation, hope
لعنت	lanət *f.*	curse

بچانا	becaňa *v.c.*	to save, rescue, cause to escape
تعاون	təavwn *m. (n.p.)*	cooperation

Notes

1. Some usages:

   a X nū nwqsan deṉa *to cause loss to X.*
   b. X da nwqsan hoňa *X to be harmed.*
   c. X da̱ nwqsan kərna̱ *to harm X.*
   d. X nū nwqsan pəhw̄caňa *to harm X.*
   e. nwqsan wThaňa *to suffer a loss.*

2. Some usages.

   a. X nū̱ agaẖ kərna *to inform X.*
   b. X nū Y tū agah kərna *to warn X about Y.*

آسام وِچ قتلِ عام

گوہاٹی۔ تازہ ترین خبراں دے مطابق آسام دے قبائلی لوکاں نے پندرہ سو بنگالیاں نوں مار سُٹیا اے۔ ہندوستان دی وزیرِاعظم مسز اندرا گاندھی نے جنہاں نے اج نیلی تے گورپور دے متأثرہ علاقیاں دا دورہ کیتا۔ ایس قتلِ عام دی ساری ذمہ داری اوناں لوکاں تے پائی اے جیہڑے آسام وِچ دنگا فساد کر رہے سَن۔

ساڈے گوہاٹی دے نمائندے نے دسیا اے کہ جدوں اِک صحافی نے مسز گاندھی نوں پُچھیا کہ تواڈی سرکار ایس تشدد دی اخلاقی ذمہ داری قبول کردی اے تے تے اوناں نے جواب دِتا۔ اسیں کیوں اے ذمہ داری قبول کرئیے؟ ایس تشدّد دے ذمہ دار تے اوہ لوک نے جیہڑے دنگا فساد کر رئے نے۔ جے ایہہ لوک انتخابات نہیں چاہوندے تے نہ چاہن پر اُنہاں نوں ایہہ حق نے نئیں پہونچدا کہ اوہ قانون نوں اپنے ہتھ اِنج لے لین

تازہ ترین	taza tərin *adj.*	latest, freshest[1]
خبر	xəbər *f.*	news
مطابق	mwtabyq *comp. post.*	according to, in accordance with[2]
قبائلی	qəbayli *adj., m./f.*	tribal; tribal (person)
لوکاں	lokã *m. (p., n.s.)*	people, folk
پندراں	pəndrã *adj.*	fifteen
بنگالی	bəngali *m., adj.*	Bengali, people of Bengal
مار سُٹیا	mar swTya *v.t.*	killed[3]
وزیرِ اعظم	vəzire azəm *m./f.*	Prime Minister
پانا	paňa *v.t.*	to put in, place, pour
جیہڑا	jehRe *rel. pronoun*	who, which[4]
دنگا فساد	dənga fəsad *m. (n.p.) (compound)*	agitation and rioting
نمائندہ	nwmaynda *m./f., adj.*	representative
جدوں	jədõ *conj.*	when (relative)
صحافی	səhafi *m./f.*	journalist
پچھنا	pwchňa *v.t.*	to ask, inquire
جنہاں	jynhã *rel. pronoun*	who, (p. or honorific s.)[5]
متاثرہ	mwtəssyra *pred. adj.*	affected, influenced, impressed
دورہ	dəwra *m.*	tour; fit, convulsion (usually **dəwra kərna**, *to visit)*
قتلِ عام	qətle am *m. (n.p.)*	massacre
ساری	sari *adj.*	all, whole
ذمہ داری	zymmedari *f.*	responsibility, liability
تواڈی	twaDi *poss. pro.*	your (p., honorific s.)
تشدد	təšəddəd *m. (n.p.)*	violence
اخلاقی	yxlaqi *adj.*	moral, ethical

قبول	qəbul *pred. adj.*	accepted, consented, acknowledged
جواب	jəvab *m.*	answer, reply
جے	je *conj.*	if[6]
انتخابات	yntyxabat *m. (p.)*	elections (s. **yntyxab**)
حق	həq *m.*	right, due; portion, lot, share; truth, righteousness; God[7]
پہونچنا	pəhw̃cna *v. int.*	to arrive, reach
قانون	qanun *m.*	law, statue, regulation
ہتھ	həth *m.*	hand

Notes

1. **taza tərin** is basically an Urdu/Persian superlative construction. Punjabi superlatives are formed by adding **səb tũ**, e.g. **səb tũ taza** *the freshest,* **səb tũ vəDa** *the biggest;* **səb tũ cənga** *the best.*
2. Always used as **de mwtabyq** *according to.*
3. **mar swTna** is an idiomatic expression which literally means *to kill and throw (the victim) away.* Simply **marna** means *to strike, to beat.*
4. Compound noun constructions are quite common in Punjabi, Urdu and Hindi. They either tend to intensify the meaning, or add another shade of meaning.
5. As a relative pronoun **jynhã** is usually picked up in the main clause by **o**, e.g. **jynhã lokã ne dəsya, o əthõ cəle gae ne**; *the people who told me (this), have left this place.*
6. The conjunction **je** *if* is picked up by **te** in the main clause, e.g. **je tũ na aya te məỹ ki karã ga** *what will I do if you don't come.*
7. Examples of different usages of **həq**:
   a. **əh mera həq əh** *this is my right.*
   b. **twaDe həq yc syrf tyn rwpe awnde ne** *your share comes to only three rupees.*
   c. **həq di gal kəro** *speak the truth.*
   d. **səda həq di rah te cəlo** *always follow the path of righteousness.*
   e. **həq nũ pəhcano** *acknowledge God.*

افغانستان بارے سمجھوتہ

ماسکو۔ کل جنیوا وِچ افغانستان دے مسئلے دے خاتمے لئی بین
الاقوامی سمجھوتے تے دستخط ہو رہے نے۔ اقوام متحدہ دے سیکرٹری
جنرل امریکہ دے وزیر خارجہ جارج شُلز تے رُوس دے وزیر خارجہ
جناب شورِ نادزے دے نال تقریب وِچ شرکت کرن گے۔ ماسکو
وِچ رُوس دے ترجمان نے ایس گل دی تصدیق کردِتی اے
کہ جناب شُلز تے جناب شور نادزے سمجھوتے دیاں چار وچوں
دو دستاویزاں تے دستخط کرن گے
اَج بیجنگ اِچ چین دے وزیراعظم جناب لی پنگ نے
اِک اخباری کانفرنس نوں دسیا کہ میرے ملک نے سمجھوتے
دی حمایت کیتی اے انہاں امید ظاہر کیتی اے۔ کہ
افغانستان توں رُوسی فوجاں دی واپسی شروع ہو جائے گی

Vocabulary

خاتمہ	xatyma *m.*	finish, end, conclusion
بین الاقوامی	bəynələqvami *adj.*	international
سمجھوتہ	səmjhəwta *m.*	settlement, agreement; compromise
دستخط	dəstxət *m. (p., n.s.)*	signature
اقوامِ متحدہ	əqvame mwttəhyda	United Nations
وزیرِ خارجہ	vəzire xaryja	Foreign Minister
تقریب	təqrib *f.*	occasion; celebration, festivity
شرکت	šyrkət *f.*	joining, participating, attending
ترجمان	tərjwman *m./f.*	spokesman, interpreter
تصدیق	təsdiq *f.*	verification, confirmation, attestation
دستاویز	dəstavez *f.*	(official) document
کانفرنس	kanfyrəns *f.*	conference
حمایت	hymayət *f.*	support, defense, protection
فوج	fəwj *f.*	army
واپسی	vapsi *f.*	return, reversion, retreat

پُلس دِی کارکردگی

لاہور۔ پنجاب دے وزیر اعلی نواز شریف نے کہیا اے کہ
پُلس دی کارکردگی نوُں بہتر بنا کے لوکاں نوُں تیزی نال
انصاف فراہم کرن دے کم نوُں یقینی بناون لئی موؐثر
کاروائیاں کیتیاں جانیاں چاہیدیاں نے۔ اوہناں ایہہ گل
اَج لاہور وِچ پُلس افسراں دے اِک اجلاس دی صدارت
کردیاں ہویاں کہی۔ اجلاس وِچ صوُبے دے تھانیاں
دے کَم کار نوُں بہتر بناون تے پُلس نوُں بہتر تربیّت
تے سہولتاں دین بارے مختلف کاروائیاں تے تفصیل
نال غور کیتا گیا۔ وزیر اعلی نے کہیا۔ معاشرے وِچوّں
منشّیات دے استعمال دی لعنت نوُں ختم کرن لئی مربُوط
کوششاں کیتیاں جان۔

Vocabulary

کارکردگی	karkərdəgi *f.*	performance, efficiency, discharge of one's duty
تیزی	tezi *f. (n.p.)*	swiftness; cleverness
انصاف	ynsaf *m.*	justice
فراہم کرنا	ferahəm kərna *v.t.*	to provide, supply
یقینی	yəqini *adj.*	certain, definite
مؤثر	mwəssyr *adj.*	effective, impressive
کارروائی	karvai *f.*	operation, working, proceeding[1]
اجلاس	yjlas *m.*	session, meeting, sitting
صدارت	sədarət *f.*	chairmanship, presidency
تھانہ	thana *m.*	police station
کم کار	kəm kar *m.*	job, task
تربیت	tərbiət *f.*	training, instruction
سہولت	səhulət *f.*	facility, ease, convenience
مختلف	mwxtəlyf *adj.*	different, diverse
تفصیل	təfsil *f.*	detail(s), particular(s)
غور	Gəwr *m. (n.p.)*	concentration, close attention, deliberation
معاشرہ	mwašəra *m.*	society
استعمال	ystemal *m.*	use, usage[2]
مربوط	mərbut *adj.*	coordinated

Notes

1. The sentence in the text, **mwəssyr karvaiã kitiã jaňiã cai diã ne** *effective steps should be taken,* consists of the infinitive followed by **caida e**, to imply advisability or necessity. In the present case, the verb **ja** is used as auxiliary to indicate intensive completive action.

2. Some usages:
   a. **ystemal hoňa** *to be used.*
   b. **X nũ ystemal kərna** *to use X.*

صدر ضیا ہانگ کانگ اِچ

صدر پاکستان جنرل محمد ضیاءالحق نے ہانگ کانگ اِچ پاکستانیاں دے اِک مجمعےنوں خطاب کر دیاں کہیا اے کہ اوہناں دی حکومت مُلک اِچ اسلام نافذ کرن لئی پُوری کوشش کر رئی اے۔ اوہناں کہیا۔ کہ سانوں ایران ورگا انقلاب نہیں چاہیدا۔ ساڈے ملک اِچ اسلام ہولی ہولی تے صلح صفائی نال آئے گا۔ صدر ضیاؑ نے پاکستانیاں نوں مَت دِتّی۔ کہ اوہ دِل لا کے کم کرن تے کوئی ایہو جئی گل نہ کرن جہیدی وجہ نال اوہناں دے ملک داناں بدنام ہووے۔ صدر نے پاکستانیاں نوُں ایہہ دی کہیا کہ اوہ اپنی کمائی پاکستان دی ترقی لئی استعمال کرن۔ حکومت اوہناں نوں نویاں صنعتاں قائم کرن لئی ہر طرح دیاں سہولتاں دین۔ لئی تیار اے۔ اوہناں دسیا کہ جیہڑا پاکستانی باہروں نویاں مشیناں لے کے آئے گا اوہدے کولوں کوئی درآمدی ٹیکس

نہیں لیا جائے گا۔ اوہدی فیکٹری لئی بجلی پانی تے ٹیلی
فون وغیرہ دی چھیتی دے دِتّے جان گے۔ صدر نے کہیا
بیرون ملک پاکستانیاں دے بچیاں دی پڑھائی لکھائی
تے علاج معالجے دیاں چنگیاں بھلیاں سہولتاں ملک اِچ
موجود نے۔ اگر اوہ چاہن تے اپنے بچیاں نوں اردو تے
اسلامی تعلیم لئی پاکستان بھیج سکدے نیں۔ ایس
مقصد لئی حکومت اوہناں دی پوری پوری مدد کرے گی

Vocabulary

خطاب	xytab *m.*	speech, address; title
نافذ کرنا	nafyz kərna *v.t.*	to enforce, put into effect
پورا	pura *adj.*	complete, full, whole, entire
ورگا	vərga *comp. post.*	way, manner, kind; manner of
انقلاب	ynqylab *m.*	revolution
ہولی ہولی	holi holi *adv.*	slowly, gradually[1]
صلح صفائی	swla səfai *f.*	peace, reconciliation[2]
مت دینا	mət deňa *v.t.*	to advise[3]
دل لا کے	dyl la ke	whole-heartedly[4]
ناں	nã *m.*	name
بدنام	bədnam *adj., m.*	infamous, of ill repute; infamous
کمائی	kəmai *f.*	income
قائم کرنا	qaym kərna *v.t.*	to establish, install
تیار	təyar *pred. adj.*	ready, prepared
مشین	məšin *f.*	machine
درآمدی	dəramdi *adj.*	imported
ٹیکس	tayks *m.*	tax
فیکٹری	fəykTri *f.*	factory
بجلی	byjli *f.*	electricity
پانی	paňi *m.*	water
ٹیلیفون	Telifun *m.*	telephone
وغیرہ	vəGəyra *adv.*	et. cetera
چھیتی	cheti *f. (n.p.), adv.*	speed, quickness, hurry; rapidly, quickly
بیرون ملک	berune mwlk	outside the country, expatriate
بچہ	bəca *m.*	child
پڑھائی لکھائی	pəRhai lykhai *f.*	education

علاج معالجہ	ylaj mwalja *m.*	(medical) treatment, cure[6]
چنگا بھلا	cənga bhəla *adj.*	in good condition, fine, good[7]
اسلامی تعلیم	yslami talim	Islamic education
بھیجنا	bhejn̆a *v.t.*	to send, to dispatch
مقصد	məqsəd *m.*	purpose, objective, goal

Notes

1. Repetition of words, a very common practice in Punjabi, Urdu and Hindi, is in-tended to express various shades of meanings. When adjectives and adverbs are repeated, the idea is to indicate distribution over time or space, or over a number of objects. For example:

   a. **holi holi cəlo** *walk slowly.*
   b. **twaDe mulk yc vəDe vəDe s̆əhr kəhRe ne** *what are the large cities in your country?*

   When numbers are repeated, the idea is to convey a distributive sense, for example: **onā nū tyn tyn rupe deyo** *give them three rupees each.*

   Sometimes the root is repeated in conjunctive participles to emphasize continuity of the action through time, for example: **məy̆ onū kəh kəh ke thək gya vā** *I am tired of telling him over and over again.* (For detailed discussion, see Shackle, pp. 126-128).

2. Adjectives or nouns are commonly followed by other adjectives or nouns of similar sound or meaning for emphasis. This is a common feature in Punjabi, Urdu and Hindi. In the present selection we have four such compound words: **swla səfai** *peace* (literally, *peace and cleanliness*); **pəRhai lykhai** *education* (literally, *reading and writing*); **ylaj mwalja** *medical treatment, cure, healing;* and **cənga bhəla** *good, fine, excellent* (literally, *good and good*).

3. **mət** literally means *perception, understanding and comprehension.* Hence the common idiomatic usage **ohdi mət mari gəyi e** *he has lost his senses.*

4. Conjunctive participles are formed by adding **ke** to the root of the verb and are indeclinable. In the present case the conjunctive participle **dyl la ke** is an equivalent to an adverb. (Shackle, pp. 94-95).

5. See Note 1.

6. See Note 1.

7. See Note 1.

اقوامِ متحدہ لئی پاکستان دی تجویز

پاکستان نے سارک مُلکاں واسطے انساناں دی ترقی لئی اِک منصوبہ تجویز کیتا اے۔ جیہدا مقصد علاقے وِچ تیزی نال اقتصادی ترقی حاصل کرنا اے۔ منصوبہ بندی تے ترقی دے وفاقی وزیر ڈاکٹر محبوب الحق نے کل رات اقوامِ متحدہ اِیج تجویز دی وضاحت کردیاں ہویاں آکھیا اے کر اپناں ملکاں دے ترقیاتی منصوبے تیار کرن آئے ماہرسن دو ہزار لئی ایس طراں دے منصوبے تیار کر سکدے نیں تے ایدے بعد امیر ملکاں توں مالی امداد حاصل کرن دی کار وائی کیتی جا سکدی اے۔

اقوام متحدہ توں ای پاکستان دی دُوجی خبر

پاکستان نے اقوامِ متحدہ دی سلامتی کونسل نوں آکھیا اے کہ اسرائیل مقبوضہ عرب علاقے اِیج گڑبڑ نوں دباون لئی فلسطینیاں نوں اوتھوں کڈھن تے اوہناں دے گھراں

نوں گراں دِیاں جیہڑیاں کوششاں کر رہیا اے۔ اوہنوں اوہدے توں ردکیا جائے۔ ایہہ گل اقوامِ متحدہ وِچ پاکستان دے سفیر جناب شاہنواز نے کل رات سلامتی کونسل وِچ تقریر کردیاں ہویاں کہی اے۔ اوہناں آکھیا کہ اسرائیل نوں ایہہ گل سمجھ لینی چاہیدی اے کہ اوہدی ظلم دی پالیسی فلسطینیاں دی جدّوجہد نوں ختم کرن وِچ کامیاب نئیں ہو سکدی۔

Vocabulary

سارک	sark	SAARC (South Asian Association for Regional Cooperation)
واسطے	vaste *comp. post.*	for, for the sake of, through, in order to
انسان	ynsan *m.*	man, human being, person
وضاحت کرنا	vəzahət kərna *v.t.*	to explain, clarify, elucidate
ماہر	mahyr *m./f.*	expert, skilled person
سن	sən *m.*	year
امیر	əmir *m., adj.*	rich man; rich, wealthy
مالی امداد	mali ymdad	financial aid
حاصل کرنا	hasyl kərna *v.t.*	to obtain, acquire, gain
سلامتی کونسل	səlamti kəwnsəl	(UN) Security Council
مقبوضہ	məqbuza *adj.*	occupied, seized
گڑبڑ	gəR bəR *f. (n.p.)*	disorder, chaos, mix-up[1]
دبانا	dəbaňa *v.c.*	to crush, suppress, repress, subdue, compress
گھر	ghər *m.*	house, home
گرانا	gyraňa *v.c.*	to cause to fall, drop (v.t.)
روکنا	rokňa *v.t.*	to stop, check, prevent
سفیر	səfir *m./f.*	ambassador
ظلم	zwlm *m.*	tyranny, cruelty, oppression
پالیسی	palisi *f.*	policy
جدّوجہد	jyddojəhd *f. (n.p.)*	struggle, effort
کامیاب	kamyab *adj., adv.*	successful, successfully

Notes

1. **gəR bəR** *disorder* and similar compound words where the root is followed by an echo-word which is otherwise meaningless are intended to indicate emphasis.

   Another practice that is common in Punjabi is the use of a jingle-word after almost any noun. This jingle-word usually begins with š and is otherwise meaningless but is intended to indicate spreading out of the sense (Shackle, pp. 127-128). For example, **roTi šoTi** *bread and so on*; **kytab šytab** *books and so on.*

پاکستان دا ایٹمی پروگرام

نیویارک۔ پاکستان امریکی امداد دی خاطر اپنے پُرامن ایٹمی پروگرام بارے کوئی یک طرفہ پابندیاں قبول نئیں کرے گا ایہہ گل خارجہ امور دے وزیرِ مُملکت جناب زین نورانی نے کل نیویارک اِچ اِک ٹیلیویژن انٹرویو دے دوران۔ کہی۔ اوہناں نے امریکی کانگرس دے اوس فیصلے تے سخت تنقید کیتی جیہدے مطابق پاکستان دی امداد اِک سو پنج دِناں لئی روک لئی گئی سی۔ اوہناں نے کہیا کہ پاکستان نوں بغیر کسے وجہ توں سزا دِتی جا رئی اے۔ زین نورانی نے کہیا کہ پاکستان دی سرکار دا ارشد پرویز کیس نال کوئی تعلق واسطہ نئیں۔ اوہناں نے کہیا کہ حیرانی دی گل ایہہ وے کہ حالیں عدالت وَلوں ارشد پرویز کیس دا فیصلہ ای نہئیں ہویا تے کانگرس نے پہلاں ای پاکستان دے خلاف اپنا فیصلہ سُنا دِتا اے

وزیرِ مملکت نے کہیا۔ کہ امریکی اخباراں اِچ پاکستان دے معمولی جیہے ایٹمی پروگرام بارے خوب وَدھا چڑھا کے خبراں چھاپیاں جا ریاں نیں تے ایہو جیہا تاثر پیدا کیتا جا ریا اے جیویں پاکستان کِنّے بم بنا چکیا اے۔ اوہناں نے کہیا کہ پاکستان ایس گل دا پکا یقین دِلان لئی تیار اے کہ اوہدا ایٹمی پروگرام بم بناون لئی نئیں بلکہ پُرامن کماں لئی اے۔ اوہناں نے کہیا کہ پاکستان امریکہ نال دوستی دی بوہتی قدر کردا اے تے ایدا رنگ ہور چوکھا کرنا چاوہندا اے سانوں چاہیدا اے کہ اوہناں لوکاں دی سازشاں توں خبردار رہیئے جیہڑے ساڈے دوستانہ تعلقات اِچ رخنہ پیدا کرنا چاوہندے نیں۔

خاطر	xatyr *comp. post.*	for the sake of, on account of, out of consideration for; mind, heart *(f.)*; service, hospitality *(f.)*
پُرامن	pwr əmən *adj.*	peaceful
ایٹمی	əyTəmi *adj.*	atomic
یک طرفہ	yəktərfa *adj.*	one-sided
پابندی	pabəndi *f.*	restriction, limitation, punctuality
خارجہ امور	xarja əmur	foreign affairs
وزیرِ مملکت	vəzire mwmlekət	minister of state
ٹیلی ویژن	Televižən *m.*	television
کانگرس	kãgres *f.*	congress
فیصلہ	fəysəla *m.*	decision, judgement
بغیر کیسے وجہ توں	bəGəyr kyse vəja tũ	without reason or cause
کیس	kes *m.*	case, lawsuit
تعلق واسطہ	təəlləq vasta *m.*	connection, relation, concern
حیرانی	həyrani *f. (n.p.)*	surprise, astonishment
حالیں	halĩ *adv.*	right now, just now, yet, so far
عدالت	ədalət *f.*	law court
ولوں	vəllõ	from (the side of)
معمولی	mamuli *adj.*	minor, ordinary, common, normal
ودھا چڑھا کے	vədha cəRha ke	with exaggeration
چھاپنا	chapňa *v.t.*	to print
تاثر	təəsswr *m.*	effect, impression, influence
پکّا	pəkka *adj.*	firm, solid, permanent; cooked, ripe
دلانا	dylaňa *v.c.*	to cause to give

دوستی	dosti *f.*	friendship
قدر کرنا	qədər kərna *v.t.*	to value, appreciate
رنگ چوکھا کرنا	rəng cəwkha kərna *v.t.*	to strengthen (lit., to deepen the color)
رخنہ پیدا کرنا	rəxna pəyda kərna *v.t.*	to create obstacles, obstruct, spoil

پشاور اِچ وزیرِاعظم دی تقریر

پشاور۔ وزیرِاعظم محمد خان جونیجو نے اعلان کِیتا اے
کہ ایس سال چھبّی ہزار مکان بنا کے غریباں اِچ ونڈے
جان گے۔ صوبائی اسمبلی دے ممبراں نال گلاں کردیاں ہویاں
وزیرِاعظم نے کہیا ہر ضلعے اِچ دی ہزار نویں مکان بنائے
جان گے۔ اوہناں نے کہیا کہ سرکار غریباں دی رہن سہن
دی حالت سدھارنا چاہوندی اے۔ وزیرِاعظم نے دَسیا
کہ اگلے پنج سالاں اِچ ملک بھر اِچ دس لکھ نویں
مکان بنائے جان گے۔

ترقی دیاں کاروائیاں دا جائزہ لیندیاں ہویاں وزیر
اعظم نے کہیا کہ ملک دی بھلیائی تے ترقّی لئی لوکاں
دے نمائندے تے سرکار دے کارندے رِل مِل کے کم کرن
اوہناں سرکاری افسراں نوں ہدایت کِیتی کہ اوہ اپنے آپ
نوں حاکماں وانگ نہ سمجھن۔

وزیراعظم نے لوکاں نوں چوکنّا تے چوکس رہن لئی۔ کہیا۔ اوہناں نے کہیا کہ کِنّے افسوس دی گل اے کہ ساڈے چار چوفیرے دشمن بیٹھے ہوئے نیں تے اسیں اِک دُوجے دا گلا کٹ رئے آں تے آپو وِچ لڑجھگڑ رئے آں۔ جناب جونیجو نے کہیا کہ ایس اوکھے ویلے ملک نوں سب توں ودھ لوڑ اتحاد دی اے۔ اوہناں نے کہیا کہ ایہہ ملک صوبیاں تے فرقیاں دے ناں تے نئیں سی بنیا۔ ایہہ ملک اسلام دے ناں تے بنیا سی۔ جدوں تیکر اسیں اسلام دی رَسّی نوں پھڑے رہواں گے، سانوں کوئی وی نقصان نئیں پہونچا سکدا۔

Vocabulary

چھبی	chəbi *adj.*	twenty-six
مکان	məkan *m.*	house
ونڈنا	vənDn̆a *v.t.*	to distribute
اسمبلی	ysəmbli *f.*	assembly
ممبر	mymbər *m./f.*	member
گلاں کرنا	gəllã kərna *v.t.*	to talk
ضلع	zyla m.	district
رہن سہن	rəhn̆ səhn̆ *m. (n.p.)*	living (condition), way of life
سُدھارنا	swdharna *v.t.*	to improve, correct, rectify
بھلیائی	bhəlyai *f. (n.p.)*	betterment, welfare
کارندہ	karynda *m.*	worker, agent
حاکم	hakym *m.*	ruler
وانگ	vang *comp. post.*	like, in the manner of
چوکنّا	cəwkənna *adj.*	alert, watchful, careful
چوکس	cəwkəs *adj.*	alert, watchful, careful
چار چوفیرے	car cofere	from all sides
دُشمن	dwšmən *m./f.*	enemy
گلا	gəla *m.*	throat
کٹنا	kəTn̆a *v.t.*	to cut, sever, bite, carve, erase, pass (time)
آپو وچ	apo vyc	among oneselves
اوکھا ویلا	əwkha vela	difficult time
فرقہ	fyrqa *m.*	sect
رسی	rəsi *f.*	rope, string

اسمگلنگ دے خلاف کاروائی

سی آئی اے دی اِک ٹیم نے اِک ٹولے نوں پھڑیا اَے جیہدے کولوں اٹھونجا دی سی آر دو ٹی دی نے ہور کئی چیزاں برآمد ہویاں۔ ایہہ چیزاں ساحلی علاقیاں دے ذریعے مُلک اِنج سمگل کیتیاں جاندیاں نیں۔ ایہہ کوئی نویں گل نئیں۔ ایہہ تے کئی سالاں توں ہو رہیا اے۔ سانوں یقین اے کہ حکومت نوں وی ایدی پوری سُن گُن اے۔ سچی گل تے اے وے کہ ساڈے مُلک اِنج قانون توڑنا اِنّا عام ہو گیا اے کہ جدوں حکومت قانون نوں نافذ کرن دی کوشش کردی اے تے لوکیں ہڑتالاں تے مظاہرے کرن لگ پیندے نے۔ ضرورت ایس گل دی اے

کہ ملک بھر اِچ ایہو جئے ادارے قائم کیتے جان جیہڑے
اینہاں سمگلراں تے دُوجے مجرماں دے خلاف کاروائی کر سکن۔
سیاستی جماعتاں نُوں وی چاہیدا اے کہ اوہ اینہاں لوکاں
دی حفاظت کرنا چھڈ دین۔

صرف ایسے طریقے نال ای اسمگلنگ تے چور بزاری
دا خاتمہ کیتا جا سکدا اے تے مُلک دی معاشی حالت
نوُں سدھاریا جا سکدا اے۔

Vocabulary

سمگلنگ	sməglyng *f. (n.p.)*	smuggling
سی - آئی - اے	si ai ey *f.*	C.I.A., (Pakistani) Central Intelligence Agency
ٹیم	Tim *f.*	team
اٹھونجا	əThvynja *adj.*	fifty-eight
وی - سی - آر	vi si ar *m.*	V.C.R.
برآمد	bəraməd *pred. adj., f.*	recovered, discovered, found; export
ساحلی	sahyli *adj.*	coastal
ذریعہ	zəria *m., comp. post*	method, means; by, by means of, through
سن گن	swn gwn	clue, news, warning[1]
توڑنا	toRna *v.t.*	to break
ہڑتال	həRtal *f.*	strike, shut down (of a factory)
ادارہ	ədara *m.*	institution
مجرم	mwjrəm	culprit, criminal
حفاظت	hyfazət *f.*	protection, safety
چھڈنا	chəDňa *v.t.*	to leave, abandon, let go
چوربزاری	corbəzari *f.*	black-marketing, overcharging
معاشی	mwaši *adj.*	economic
حالت	halət *f.*	condition, situation

Notes

1. swn gwn, *clue* is an idiom derived from swňna, *to hear.*

تجارتی بنکاں دے نویں اختیارات

حکومت نے فیصلہ کیتا اے کہ پاکستان بنکنگ کونسل دے اختیارات گھٹ کر دِتّے جان تے زرعی تے صنعتی سکیماں واسطے قرضے دین دا اختیار ترقیاتی مالی اداریاں نوں تے بنکاں نوں دے دِتّا جائے ایہہ فیصلہ تجارتی بنکاں دی اِک کانفرنس اِنج کیتا گیا۔ جیہڑی تیہراں جون نوں وزارت مالیات اِنج ڈاکٹر محبوب الحق دی صدارت اِنج منعقد ہوئی۔ ڈاکٹر محبوب الحق نے کہیا کہ جدوں تیکر مقامی بنکاں کول اختیار نئیں ہون گے اوہ تاجراں زمینداراں تے صنعت کاراں دِیاں مالی ضرورتاں ویلے تے پوریاں نئیں کر سکن گے۔ ہُن حالت ایہہ اے کہ معمولی جئی رقم دے قرضے لئی وی فائلاں مہینیاں تک اُتّے تھلّے گھُمدیاں رہندیاں نیں تے فیصلہ فیر وی نئیں ہوندا۔ جیہڑے لوکیں اپنا کم چھیتی کرانا چاوندے نیں اوہ افسراں نوں رشوت دے کے کرالیندے

ہیں۔ ڈاکٹر محبوب الحق نے بنک افسراں نوں کہیا کہ اوہ قرضیاں دی منظوری اِچ غیر ضروری دیر نہ لایا کرن۔ اوہناں نے کہیا کہ وزارتِ مالیات دی پیشگی منظوری بناں کوئی قرضہ معاف نہ کیتا جائے۔

Vocabulary

تجارتی	təjarti *adj.*	business, commercial
بنک	bə̃k *m.*	bank
اختیار	yxtiar *m.*	power, discretion, option, authority, jurisdiction[1]
بنکنگ کونسل	bə̃kyng kəwnsəl	banking council
زرعی	zəri *adj.*	agricultural
سکیم	skim *f.*	scheme
قرضہ	qərza *m.*	loan
مالی ادارہ	mali ədara	financial institution
تیراں	terã *adj.*	thirteen
وزارتِ مالیات	vəzarəte maliat	ministry of finance
تیکر	tikər *post.*	up to, until
تاجر	tajyr *m.*	trader, merchant, businessman
فائل	fayl *f.*	file (of documents, etc.)
اُتے تھلے	wte thəle *adv.*	up and down
گھمنا	ghwmn̆a *v. int.*	to turn, revolve, circle, whirl, wander
منظوری	mənzuri *f.*	consent, approval, acceptance
غیر ضروری	Gəyr zəruri *adj.*	unnecessary, unneeded
پیشگی	peš̌gi *adj.*	advance
معاف	mwaf *pred. adj.*	forgiven, excused, exempted

Notes

1. Some usages:
   a. X nũ Y da yxtiar den̆a *to give X jurisdiction over Y, to give X the power of Y.*
   b. X da yxtiar hon̆a *to have the power of X.*
   c. X nũ Y da yxtiar mylna *X to receive jurisdiction over Y, the power of Y.*

مجاہدین دیاں کاروائیاں تیز ہوگیاں

افغان مجاہدین نے کابل دی فوج دے خلاف اِک گھمسان دی جنگ توں بعد گُل بہار دے اعلاقے اِنچ یاراں حفاظتی چوکیاں تے قبضہ کر لیا اے۔ پتہ چلیا اے کہ ایس جنگ اِنچ کابل سرکار دے گھٹو گھٹ سَتّر سپاہی مارے گئے۔ کئی سپاہی اپنا اسلحہ چھڈّ کے نَس گئے ریڈیو کابل نے خبر دِتّی اے کہ قندھار دے نیڑے تریڑے جنگ حالیں تیکر جاری اے۔ مجاہدین دے اِک ترجمان نے پشاور اِنچ ساڈے نمائندے نوں دَسیا کہ مجاہدین نے کل رات کابل دے کول اِک جنگی جہاز نوں وی مار گرایا۔ ترجمان نے کہیا کہ مجاہدین غزنی شہر دے آس پاس چوکیاں تے تابڑ توڑ حملے کر رئے نیں تے اوہناں نے سپین بولاک دے علاقے تے چڑھائی کرن دی تیاری وی شروع کر دِتّی اے

Vocabulary

گھمسان	ghwmsan *adj.*	fierce
جنگ	jəng *f.*	war, battle
یاراں	yarã *adj.*	eleven
حفاظتی	hyfazəti *adj.*	protective, security
چوکی	cəwki *f.*	post (police or military)
قبضہ	qəbza *m.*	possession, grasp, holding
گھٹو گھٹ	ghəTo ghəT *adv.*	at least, as little as possible
ستّر	səttər *adj.*	seventy
سپاہی	sypahi *m.*	soldier
کئی	kəi *adj.*	several, a good many, quite a few
اسلحہ	əsləha *m.*	arms, weapons
نسنا	nəsna *v.t.*	to run
ریڈیو	redio *m.*	radio
نیڑے تریڑے	neRe təreRe *adv., comp. post*	near, in the vicinity of
جاری	jari *pred. adj.*	continuing, current, in force, issuing
کول	kol *adv., comp. post.*	near, at, having
جہاز	jəhaz *m.*	ship, vessel, (air)plane
مار گرانا	mar gyrãna *v.t.*	to shoot down
آس پاس	as pas *adv., comp. post*	around, in the vicinity of, near
تابڑ توڑ	tabəR toR *adj.*	fierce, heavy, devastating
حملہ	həmla *m.*	attack, assault, invasion
چڑھائی کرنا	cəRhai kərna *v.t.*	to attack, assault, invade

قاضی عدالتاں دا قیام

صدر محمد ضیاءُ الحق نے اعلان کیتا اے کہ جنوری توں پنجاب دے کُجھ چونویاں ضلعاں اِچ قاضی عدالتاں کم کرنا شروع کردین گیاں۔ عدالتاں نوں قائم کرن تے قاعدے قوائد بناون دیاں ساریاں کاروائیاں دسمبر تیکر مکمل ہو جان گیاں۔ اوہناں آکھیا کہ قاضی عدالتاں قائم کرنا حکومت دیاں اوہناں کوششاں دا اِک اہم حصّہ ۔ اے جیہڑیاں اوہ ملک اِچ اسلامی نظام نافذ کرن لئی کررئی اے

اَج اسلام آباد اِچ اٹھویں سیرت کانفرنس دا افتتاح کردیاں ہویاں صدر ضیاءَ نے کہیا۔ قاضی عدالتاں بارے کابینہ دی اِک کمیٹی اپنی رپورٹ پہلاں ای پیش کر چُکی اے اوہناں کہیا کہ اسلام خالی خولی گلّاں نال نافذ نئیں ہو سکدا۔ ایدے لئی جم کے کوشش کرنی پئے گی تے لوکاں نوں حکومت نال تعاون کرنا پئے گا۔

Vocabulary

قاضی	qazi *m.*	Qazi (Islamic court judge)
قیام	qəyam *m.*	establishment; stay[1]
چونوے	cəwn̆vē *adj.*	selected, chosen
قاعدے قواعد	qaəde qəvaəd *m. (p.)*	rules and regulations
مکمّل	mwkəmməl *adj.*	complete, perfected, finished[2]
حصّہ	hyssa *m.*	part, portion, section[3]
اسلامی نظام	yslami nyzam	Islamic system
سیرت	sirət *f.*	life, way of life (especially of Prophet Muhammad)
افتتاح	yftytah *m. (n.p.)*	inauguration, opening
کابینہ	kabina *f.*	cabinet
کمیٹی	kəmeTi *f.*	committee
رپورٹ	ryporT *f.*	report
خالی خولی	xali xuli *adj.*	empty, hollow (sounds)
جم کے	jəmke *adv.*	firmly, steadfastly

Notes.

1. **qəyam kərna** *to stay.*
2. a. **X nū mwkəmməl kərna** *to complete X.*
   b. **mwkəmməl hoṅa** *to be, become complete.*
3. Some usages:
   a. **əh mera hyssa əh** *This is my share.*
   b. **əys gəl yc mera koi hyssa nəī** *I have nothing to do with this matter.*
   c. **X de hysse bəxre kərna** *to divide X up into pieces.*

ساڈا تعلیمی نظام

ساڈے تعلیمی نظام دی حالت اِنّی خراب ہوگئی اے کہ اینوں عام انتظامی کاروائیاں نال درست نئیں کیتا جا سکدا۔ ویسے تے آدے دا آوا ای خراب اے۔ پر امتحاناں دا نظام خاص کر اِناّ وِگڑ چُکیا اے کہ لوکاں دا ایدے تے اعتبار ای اُٹھ گیا اے۔ امتحاناں وِچ نقل مارن دی عادت وبا دی طراں پھیل گئی اے۔ تعلیم دا معیار ہر لحاظ نال تھلّے لگ گیا اے۔ طالب علم پڑھائی لکھائی دی جگہ لڑائی مار کُٹائی اِچ اِک دُوجے توں اگّے ودھن دی کوشش کردے نیں۔ اکثر طالب علم لیڈر تعلیمی اِداریاں اِچ کلاشنکوف لئی پھردے نیں۔ کوئی اوہناں نوں پُچھّن والا نئیں۔ کالج تے سکول کئی کئی مہینے بند پئے رہندے نیں۔ استاد خوش نیں کہ اوہناں نوں پڑھاون توں چھُٹی ملی۔ سیاسی جماعتاں وی خوش نیں کہ اوہناں

نوں مفت دے کارکن مل گئے۔ سوال ایہہ دے کہ والدین کی کرن؟ اوہناں دی کمائی دا اِک بوہت وڈّا حِصّہ اپنے بچّیاں دی تعلیم دے خرچے تے لگ جاندا اے۔ ہُن صرف خرچہ ای خرچہ رہ گیا اے۔ تعلیم بس گئی۔

Vocabulary

تعلیمی نظام	talimi nyzam	educational system
خراب	xərab *adj.*	bad, spoiled, rotten, defective[1]
انتظامی	yntyzami *adj.*	administrative
آوے دا آوا	ave da ava	all, entire, top to bottom
امتحان	ymtyhan *m.*	examination, test[2]
بگڑنا	bygəRna *v.t., int.*	to be spoiled, be ruined; become angry
اعتبار اُٹھنا	etybar wThn̆a *v.t.*	to lose confidence
نقل مارنا	nəqəl marna *v.t.*	to copy, imitate, cheat (on a test)
عادت	adət *f.*	habit
وبا	vəba *f.*	epidemic
پھیلنا	phəylna *v. int.*	to spread
معیار	meyar *m.*	standard
لحاظ	lyhaz *m. (n.p.)*	regard, reference, point of view
تھلے لگنا	thəle ləgn̆a *v.t.*	to deteriorate, become inferior
لڑائی مار کُٹائی	ləRai mar kwTai *f.*	fight, war, battle
طالب علم	talyb ylm *m.*	student
کالج	kalyj *m.*	college
مہینہ	məhina *m.*	month
بند	bənd *adj.*	closed, shut
اُستاد	wstad *m.*	teacher, master, expert
خوش	xwš *pred. adj.*	happy, glad
چُھٹی	chwTTi *f.*	vacation, holiday, leave
مفت	mwft *adj., adv.*	free, gratis
کارکن	karkwn *m./f.*	worker (in a party), volunteer
والدین	valdəyn *m. (p.)*	parents
خرچہ	xərca *m.*	expense, expenditure, cost, spending

Notes.

1. Some usages:

   a. **X nũ xərab kərna** *to spoil, ruin X.*
   b. **meri kar xərab ho gei** *my car broke down.*
   c. **ohdi təbiət xərab əh** *he is not feeling well.*

2. Some idiomatic usages:

   a. **ymtyhan deṇa** *to take a test.*
   b. **ymtyhan leṇa** *to give a test.*
   c. **X da ymtyhan hoṇa** *X to be tested.*
   d. **ymtyhan pas kərna** *to pass a test.*
   e. **ymtyhan yc fel hoṇa** *to fail a test.*

پنجاب دے جنگل

لاہور۔ محکمہ جنگلات دی تازہ رپورٹ اِچ دَسیا گیا اے کہ پہاڑی علاقیاں نوں چھڈ کے پنجاب دا کُل رقبہ لگ بھگ پنج سو دس لکھ ایکڑ اے۔ ایدے وچوں صرف پندرہ لکھ ایکڑ زمین تے جنگل ہین۔ اِک زمانہ سی کہ ایس پنج دریاواں دی سرزمین اِچ ہر پاسے درخت ای درخت ہوندے سَن۔ کِنّے سوہنے لگدے سَن ایہہ درخت! لمّے لمّے گھنے ٹھنڈیاں چھاواں والے درخت! گرمیاں دی تیز دُھپ اِچ لمیاں پینڈیاں آلے مسافراییاں درختاں ہیٹھ کُجھ دیر لئی آرام کر لیندے سَن۔ بچے سکولوں آؤندے سن تے ایناں دے ہیٹھ کھیڈدے سَن۔ کُڑیاں ایناں دیاں شاخاں تے جھُولے پاؤندیاں سَن۔ ایہہ درخت قدرت دی طرفوں انساناں لئی بوت قیمتی انعام سَن۔ پر افسوس اساں ایس انعام دی قدر نہ کیتی۔ لالچ ساڈے سر چڑھ

گیا۔ اساں درخت کٹنے شروع کر دِتّے۔ کُجھ بالن بنا کے چُلیاں اِچ سٹّے تے کُجھ مکان بناوُن اِچ ۔ کی سُکاّ تِکاّ پنجاب سانوں چنگا لگّے گا۔؟

Vocabulary

جنگل	jəngəl *m.*	jungle, forest
محکمہ	məhkəma *m.*	department, section
پہاڑی	pəhaRi *adj., f.*	hilly, mountainous; hillock
رقبہ	rəqba *m.*	area
لگ بھگ	ləg bhəg *adv., comp. post*	about, approximately
ایکڑ	ekəR *m.*	acre
دریا	dərya *m.*	river
سرزمین	sərzəmin *f.*	mother-land
پاسا	pasa *f.*	direction, side, way
درخت	dərəxt *m.*	tree
سوہنا	sohňa *adj.*	pretty, beautiful
لما	ləma *adj.*	tall, long
گھنا	ghəňa *adj.*	thick
ٹھنڈا	ThənDa *adj.*	cool, cold
چھاں	chã *f.*	shadow
گرمی	gərmi *f.*	heat
دُھپ	dhwp *f.*	sunshine, sunlight
پینڈا	pəynDa *m.*	distance, space between
مسافر	mwsafyr *m.*	traveller
ہیٹھ	həyTh *comp. post*	beneath, below, under
آرام	aram *m. (n.p.)*	rest, ease, comfort
کھیڈنا	kheDňa *v.t.*	to play
کڑی	kwRi *f.*	girl
شاخ	šax *f.*	branch, bough
جھولا	jhula *m.*	swing
قدرت	qwdrət *f.*	nature
قیمتی	qimti *adj.*	valuable, precious, expensive
انعام	ynam *m.*	reward, prize
افسوس	əfsos *m. (n.p.)*	sorrow, regret, grief

لالچ	laləc *m. (n.p.)*	greed
سر چڑھنا	syr cəRhna *v.t.*	to overwhelm, overcome
بالن	balən *m.*	fuel
چُلاّ	cwlla *m.*	hearth, stove, fireplace
سُکاّ تُکاّ	swkka twkka *adj.*	dry, desiccated, parched, withered

پنجاب ورکرز موومنٹ

پنجاب ورکرز مومنٹ دا اِکٹھ کے ایم صمدانی دی صدارت اِچ چھ جنوری نوُں لاہور اِچ ہویا۔ اچیچے پروہنیاں وِچ ڈاکٹر افتخار احمد ڈاکٹر نصیر اختر تے جناب محمود اختر شامل سَن۔ اِکٹھ شروع ہون توں پہلاں نویں چُنے جان والے عہدے داراں نے موومنٹ نال وفاداری دی سونہہ لئّی۔

جناب عنائت حسین بھٹّی ہوراں اکٹّھ نوُں خطاب کردیاں دسیا پئی پاکستان دیاں اوہ دشمن طاقتاں جنہاں سَن اکہتّر وِچ پاکستان دے دو ٹوٹے کر دِتّے سَن۔ آج کل فیر پَرتول رہیاں نیں۔ اوہ چاہندیاں نیں پئی رہند ے کھوہندے پاکستان دے کئی ٹوٹے کردین۔ سانوں ایناں موذیاں توں خبردار رہنا چاہیدا اے تاں جے اوہ اپنے ناپاک ارادیاں نوُں توڑ نہ چڑھا سکن۔ مشہور قانون دان جناب افضل

حیدر ہوراں دی اکٹھ اِچ تقریر کیتی۔ اوہناں دسیا کہ پنجاب ورکرز موومنٹ پنجاب، سندھ، سرحد، بلوچستان تے کشمیر نوں اکٹھا کرن دے مقصد لئی بنائی گئی اے۔ اوہناں ۔ آکھیا۔ پئی پاکستان بنن مگروں پنجابی زبان نال زیادتی کیتی گئی اے ۔ اوہناں کہیا پئی سن سنتالی وِچ ہندوستان دی ونڈ دا سب کولوں ودھ نقصان پنجاب نوں ہویا ایدے باوجود دُوجے صُوبے پنجاب نوں ظالم آکھدے نیں۔ میاں اظہر اختر نے دی سندھ تے سرحد دے اوہناں انتہا پسند لیڈراں اُتے تنقید کیتی۔ جیہڑے پنجاب دے پچھے ہر ویلے ڈانگ چائی پھِر دے نیں۔ ڈاکٹر افتخار ہوراں کہیا۔ پئی پنجاب دی مضبوطی دراصل پاکستان دی مضبوطی اے ڈاکٹر نصیر اختر ہوراں اکٹھ نوں دسیا پئی اوہ سولہ ورھے امریکہ وِچ رہن دے باوجود اپنے بالاں نال پنجابی وِچ گل بات کردے نیں۔

ورکرز	vərkərz *m. (p.)*	workers
مُوومنٹ	mwvmənT *f.*	movement
اکٹھ	ykəTh *m.*	meeting, session
چھ	che *adj.*	six
اچیچا	əcica *adj.*	special, prominent
پروہنا	pərohňa *m.*	guest
شامل	šamyl *pred. adj.*	included in, associated in
چُننا	cwnna *v.t.*	to choose, select, elect
عہدے دار	whdedar *m./f.*	office-holder
وفاداری	vəfadari *f.*	loyalty, faithfulness, allegiance
سونہہ	səw̃ *f.*	oath, vow, swearing
طاقت	taqət *f.*	power, strength, force
اکہتر	ykhəttər *adj.*	seventy-one
ٹوٹے کرنا	Tote kərna *v.t.*	to break into pieces
اج کل	əj kəl *adv.*	nowadays, these days
پر تولنا	per tolna *v.t.*	to get ready, be prepared
رہندہ کھوہندہ	rəhnda khohnda *adj.*	remaining, residual, rest
موذی	muzi *m.*	enemy
ناپاک	napak *adj.*	impure; nefarious
ارادہ	yrada *m.*	intention, desire, wish
توڑ چڑھانا	toR cəRhaňa *v.t.*	to fulfill, accomplish, achieve, complete
قانون دان	qanundan *m./f.*	legal expert
اکٹھا کرنا	ykəTha kərna *v.t.*	to unite, to gather
دسنا	dəsna *v.t.*	to tell, to inform, to say
آکھنا	akhňa *v.t.*	to tell, to inform, to say
مگروں	məgrõ *m. (n.p.), adv., comp. post.*	after, afterward
زیادتی	zyadəti *f.*	excess, wrong, unfairness
سنتالی	səntali *adj.*	forty-seven

ونڈ	vənD *f. (n.p.)*	division, partition, distribution
ودھ	vədh *adj.*	more, much, too much, too many
ایدے باوجود	əyde bavəjud	despite this, in spite of this
ظالم	zalym *adj., m./f.*	cruel, tyrannical, tyrant
انتہا پسند	yntyha pəsənd *adj., m./f.*	extremist
ویلہ	vela *m.*	time, period
ڈانگ چائی پھرنا	Dang cai phyrna	to be after something or someone
مضبوطی	məzbuti *f. (n.p.)*	strength, firmness
دراصل	dərəsl *adv.*	in fact, actually
سولہ/سولاں	sola/solã *adj.*	sixteen
بال	bal *m.*	child

جنیوا سمجھوتے دا خیر مقدم

افغانستان بارے جنیوا سمجھوتے دا دنیا بھر وِچ خیر مقدم کیتا جا رہیا اے۔ نیٹو دے ملکاں نے اُمید ظاہر کیتی اے کہ ایہدے نال مشرقی تے مغربی مُلکاں دے تعلقات بہتر ہون گے۔ برسلز وِچ یورپی اقتصادی برادری وَلّوں جاری ہون آلے اِک اعلان وِچ کہیا گیا کہ ایہہ سمجھوتہ افغانستان دے حل لئی اِک اہم قدم اے۔ اعلان وِچ کہیا گیا کہ رُوسی فوجاں دی واپسی تے افغان پناہ گزیناں دی بلغیر رکاوٹ توں واپسی نُوں مجموعی سیاسی حل نال منسلک ہونا چاہیدا اے۔ چین نے کہیا کہ سمجھوتے تے دستخط غیر مُلکی جارحیّت دے خلاف افغان عوام دی فتح اے۔ اوہنے افغانستان توں فوجاں دی واپسی لئی رُوس دے عزم دی تعریف کیتی اے۔ برطانیہ دے وزیرِ خارجہ سَر جیفری ہاؤ نے سمجھوتے دا خیر مقدم کردیاں ہویاں کہیا

اِک عبوری حکومت دا قیام ملک دے اندرونی سیاسی حل وَل پہلا قدم ہووے گا۔ فرانس دی وزارتِ خارجہ دے اِک بیان وِچ سمجھوتے دے دستخطاں دی تعریف کیتی گئی اے تے کہیا گیا کہ فرانس افغان پناہ گزیراں دی واپسی تے اِک آزاد تے غیرجانبدار افغانستان دی تعمیرِنو وِچ مدد دین لئی تیّار اے۔ جاپان دے وزیرِ خارجہ نے اِک بیان وِچ کہیا اے کہ ایہدے نال علاقے وِچ امن تے استحکام وِچ اضافہ ہووے گا وفاقی جرمنی تے یوگوسلاویہ نے وی سمجھوتے دا خیر مقدم کیتا اے۔

جنیوا	jəniva	Geneva
بھر	bhər *enclitic particle*	full, whole, entire, throughout[1]
خیرمقدم	xəyr məqdəm *m. (n.p.)*	welcome, reception
نیٹو	neTo	NATO
مشرقی	məšrəqi *adj.*	eastern
برسلز	brəssəlz	Brussels
یورپی	yorəpi *m./f., adj.*	European
اقتصادی	yqtəsadi *adj.*	economic
برادری	bəradəri *f.*	community; clan, kinship group
اہم	əhəm *adj.*	important, vital, significant
رُوسی	rusi *m./f., adj.*	Russian (person); Russian
پناہ گزیر	pənha gəzir *m./f., adj.*	refugee
رکاوٹ	rəkavəT *f.*	resistance, obstacle
مجموعی	məjmui *adj.*	total, overall, aggregate, collective
حل	həl *m.*	solution, solving; dissolving
منسلک	mwnsəlyk *pred. adj.*	attached, appended
غیر ملکی	Gəyr mwlki *m./f., adj.*	foreign; foreigner
جارحیت	jaryhiət *f. (n.p.)*	aggression, hostility
عوام	əvam *m. pl.*	public, common people
فتح	fətha *f.*	victory
عزم	əzm *m.*	determination, intention
عبوری	wburi *adj.*	interim, transitional
قیام	qyam *m. (n.p.)*	establishment; stay, sojourn
اندرونی	əndruni *adj.*	internal, interior, inner
آزاد	azad *adj.*	free, independent, liberated
غیرجانبدار	Gəyr janybdar *adj.*	non-aligned, neutral, impartial, non-partisan

تعمیرِ نو	tamire nəw *f. (n.p.)*	reconstruction; rehabilitation, restoration
استحکام	ystəhkam *m.*	stability, solidarity; strength
اضافہ	yzafa *m.*	increase, addition, increment, augment

Notes

1. Used in phrases such as **mwlk bhər yc** *throughout the country.*

نجیب حکومت کِنّے چر رہوے گی

"افغانستان توں روسی فوجاں دی واپسی دے بعد نجیب دی حکومت بس تھوڑے دِن ای رہوے گی" اِیہہ گل کل جرمنی دے اِک مشہور پروفیسر ڈاکٹر سٹابل نے اِک مذاکرے اِچ کہی۔ اوہناں نے کہیا کہ ایس ویلے مجاہدین کول کم ازکم بلداں ہزار ایہو جئے تربیت یافتہ بندے موجود نیں جیہڑے پیشہ ور سپاہیاں وانگ سردی گرمی تے ہر طرح دے علاقے اِچ لڑ سکدے نیں۔ مذاکرے اِچ حِصّہ لین والے جنگی ماہرین دا خیال ایہہ سی کہ روسی فوجاں سمجھوتے دے مطابق نو مہینیاں دے اندر اندر واپس ہو جان گیاں۔ البتہ ایس سوال دا جواب دینا فی الحال مُشکل اے کہ پنجی ہزار توں زیادہ رُوسی مُشیر وی واپس جان گے جاں نئیں۔ ماہرین دے مطابق جے نجیب حکومت کابل توں اُکھڑ گئی

تے اوہ سرئیل دے نویں صُوبے اِچ اپنا ٹھکانہ بنان دی کوشش کرے گی۔ سوویت یُونین دی پوری پوری کوشش کرے گا کہ ایہہ علاقہ اوہدے قبضے چوں نہ نکلے۔ کیوں جے ایتھے گیس دے بڑے وڈّے ذخیرے نیں تے ایہہ علاقہ سوویت یونین دی سرحداں دے نال وی لگدا اے جے مجاہدین ایس علاقے تے قبضہ کرن اِچ کامیاب ہو جان تے اوہ سوویت یونین نوں گیس دے ایناں ذخیریاں توں محروم کردین گے۔ نالے ایہہ وی ہو سکدا اے کہ اوہ پڑدس دے مسلمان سوویت صوبیاں اِچ گھُس کے سوویت یونین لئی نویں مُشکل پیدا کردین۔

مذاکرے اِچ مجاہدین دے نمائندے محمّد یوسفی نے وی حصّہ لیا۔ جناب یوسفی نے کہیا کہ نجیب حکومت زیادہ چرنئیں ٹِک سکدی۔ کیونکہ جے ایہہ حکومت سوویت یونین دی پِٹھّو اے تے ایہنوں افغان عوام دی حمایت حاصل نئیں۔ ایس حکومت نوں روسی ٹینکاں دیاں بیساکھیاں دے سہارے چلایا جاریا سی۔ ہُن جدوں بیساکھیاں نئیں رہن گیاں تے ایہہ حکومت آپو آپ ڈھہ پوے گی۔

چیر	cyr *f. (n.p.)*	lateness, tardiness
تھوڑا	thoRa *adj.*	a little, a small quantity, few
پروفیسر	profesər *m./f.*	professor
مذاکرہ	mwzakəra *m.*	discussion, talk
باراں	barã *adj.*	twelve
تربیت یافتہ	tərbiət yafta *adj., m.*	trained, trained person
موجود	məwjud *pred. adj.*	present, existing
پیشہ ور	pešavər *adj, m.*	professional, professional person
سردی	sərdi *f.*	cold, winter
خیال	xəyal *m.*	opinion, thought, idea
نو	nəw *adj.*	nine
اندر اندر	əndər əndər	within, between
سوال	səval *m.*	question
فی الحال	fylhal *adv.*	presently, now
مشکل	mwškyl *adj.*	difficulty, hardship; difficult, hard
پنجی	pənji *adj.*	twenty-five
مُشیر	mwšir *m./f.*	advisor
جاں	jã *conj.*	or
اُکھڑنا	wkhəRna *v. int.*	to be rooted out, be eradicated
ٹھکانہ	Thykǎna *m.*	abode, refuge, place
ایتھے	əythe *adv.*	here
گیس	gəys *f.*	gas
ذخیرہ	zəxira *m.*	stock, store
سرحد	sərhəd *f.*	border (of a country), frontier, boundary
محروم	məhrum *pred. adj.*	deprived, denied, excluded
پڑوس	pəRos *m.*	neighborhood
مُسلمان	mwsəlman *m.*	Muslim

گھسنا	ghwsna *v. int.*	to force one's way in, enter; intrude
ٹکنا	tykňa *v.t.*	to stay, to remain in place
پٹھو	pyTThu *m.*	stooge, puppet
عوام	əvam *m. (p.)*	people, public, common people
ٹینک	Tə̃yk *m.*	tank
بیساکھی	besakhi *f.*	crutches
سہارا	səhara *m.*	support, help
چلانا	cəlaňa *v.c.*	to cause to go, run, work
آپو آپ	apoap *adv.*	automatically
ٹہنا	Təhňa *v. int.*	to fall, drop

راولپنڈی دے سانحے دے متاثرّہ لوکاں دی بحالی

اَج راولپنڈی وِچ اعلیٰ سطح دا اِک اجلاس ہویا جیہدے وِچ اوہناں امدادی کارروایاں دی رفتار دا جائزہ لیا گیا۔ جیہڑیاں متاثر لوکاں دی بحالی لئی ہُن تک راولپنڈی تے اسلام آباد وِچ کیتیاں گیّاں ہَین۔ وزیراعظم محمد خاں جونیجو نے اجلاس دی صدارت کیتی۔ اُنہاں دسیا کہ راولپنڈی دے سانحے دے متاثرہ لوکاں دی بحالی تے امدادی کمّاں لئی حکومت نے اخراجات دی کوئی حد مقرّر نئیں کیتی۔ وزیراعظم نے وفاقی سیکرٹری داخلہ نوں جنہاں نُوں ریلیف کمشنر مقرر کیتا گیا اے۔ اختیار دِتّا اے کہ اوہ بیرون ملک علاج دے سارے معاملیاں وِچ فوری فیصلہ کرن۔ اُنہاں ہدایت کیتی کہ ایس طراں دے زخمیاں نُوں ضروری علاج لئی وقت ضائع کیتے بغیر حکومت دے خرچے تے بیرون ملک بھیجیا جائے تے ایس سلسلے وِچ ضابطے دی کارروائیاں وِچ دیر نہ کیتی جائے انہاں آکھیا ایس طراں دے معاملیاں بارے رپورٹ ینوں اگلے دو

دِن وِچ دِتّی جائے۔ انہاں سارے سرکاری اداریاں نوں ہدایت کیتی کہ اوہ امدادی کم ہنگامی بنیاداں تے کرن۔ انہاں آکھیا کسی رکاوٹ توں بغیر امدادی کاروائیاں تے بحالی دیاں سرگرمیاں جاری رکھن لئی ہفتے وار چھٹیاں نہیں کیتیاں جان گیاں۔

سانحہ	saneha *m.*	incident
متأثرہ	mwtəəssyra *adj.*	affected, influenced, impressed
بحالی	bəhali *f. (n.p.)*	rehabilitation, reinstatement, recovery
اعلیٰ	ala *adj.*	most high, greatest, superior, supreme
سطح	sətəh *f.*	level, surface
امدادی	ymdadi *adj.*	helping, relief
رفتار	ryftar *f.*	speed, pace
جائزہ	jayza *m.*	examination, scrutiny, checking
اخراجات	yxrajat *m. (p.)*	expenses
حد	həd *f.*	limit, edge, border
مقرّر	mwqərrər *pred. adj.*	fixed, settled, appointed, established
سکریٹری	səkreTri *m./f.*	secretary
داخلہ	daxyla *adj., m.*	interior, internal; entrance
ریلیف کمشنر	rilif kəmyšnər *m./f.*	relief commissioner
علاج	ylaj *m.*	treatment, cure
ضروری	zəruri *adj.*	necessary, essential
ضائع	zaya *pred. adj.*	wasted, lost, spoiled
سلسلہ	sylsyla *m.*	connection, succession, chain, series
ضابطہ	zabyta *m.*	regulation, rule
دن	dyn *m.*	day
ہنگامی	hə̃gami *adj.*	emergency, temporary
بنیاد	bwnyad *f.*	basis, foundation
رکاوٹ	rwkavəT *f.*	obstruction, hindrance, barrier
سرگرمی	sərgərmi *f.*	zeal, activity, campaign
ہفتہ وار	həftavar *adj.*	weekly

وزیراعظم دا دورہ اوجھری کیمپ

وزیراعظم جناب محمد خان جونیجو نے اج اوجھری کیمپ دا دورہ کیتا۔

جناب محمد خان جونیجو نے ایس سانحے وِچ موت دا شکار ہون آلیاں تے گہرے دُکھ تے صدمے دا اظہار کردیاں ہویاں خاص کر انہاں بچّیاں دا ذکر کیتا جیہڑے یتیم ہو گئے نیں اُنہاں آکھیا ایہہ بچے ہُن مُلک دی ذمّہ داری نیں تے حکومت انہاں دی تعلیم تے دُوجیاں ضرورتاں دی ذمہ داری اودوں تک سنبھالے گی جدوں تک اوہ وڈے ہو کے اپنے پیراں تے کھڑے نئیں ہو جاندے۔ وزیراعظم نے راولپنڈی تے اسلام آباد دی انتظامیہ نوں اک واری فیر ہدایت کیتی کہ اوہ لاپتہ بندیاں دی تلاش لئی اپنیاں کوششاں جاری رکھن۔

وزیراعظم محمد خان جونیجو نے راولپنڈی وِچ اتوار آلے دِن دھماکیاں توں متأثر ہون آلیاں نوں یقین دوایا کہ میری حکومت تھوڑے توں تھوڑے ممکن وقت وِچ اُنہاں دی بحالی دی ذمّہ داری نوں پُورا کرے گی۔ اُنہاں ایہہ گل اَج اوجھری کیمپ دے دورے وِچ متأثرہ لوکاں نوں خطاب کردیاں ہویاں کہی

جائیداداں نوں پہونچن آلے نقصان دے معاوضے بارے وزیراعظم نے کہیا۔ انجینراں سمیت ماہراں دی اک ٹیم مکاناں تے دوجی جائیداد نوں پہونچن آلے نقصان دا جائزہ لین توں بعد دو دِن وِچ ہینوں رپورٹ بھیجے گی۔ ایدے بعد حکومت نقصان دا معاوضہ دے گی تے متأثرہ لوک اپنی مرضی دے مطابق اپنے مکان بنا سکن گے۔ وزیراعظم نے کہیا" میں نقصان دا اندازہ لان لئی خود ہیلی کاپٹر دے ذریعے متأثرہ علاقیاں دا جائزہ لیا اے۔

ایس توں پہلاں متأثرہ لوکاں نے وزیراعظم نوں دھماکیاں تے گولیاں دی وجہ توں اپنے مکاناں نوں پہونچن آلے نقصان بارے دسیا۔ ساڈے نمائندے نے دسیا اے وزیراعظم نقصان دا جائزہ لین لئی کجھ مکاناں وِچ گئے۔

شکار	šykar *m.*	victim, prey; hunting
دُکھ	dwkh *m.*	pain, ache, suffering, grief
ذِکر	zykr *m.*	mention, reference
یتیم	yətim *m./f.*	orphan
سنبھالنا	sə̃bhalna *v.t.*	to set right, look after, take care of, sustain, take over
پیر	pəyr *m.*	foot
کھڑا ہونا	khəRa hona *v.t.*	to stand
واری	vari *f. (n.p.)*	time, turn
لا پتہ	lapəta *pred. adj.*	lost, missing, disappeared
تلاش	təlaš *f.*	search, quest
اتوار	ytvar *m. (n.p.)*	Sunday
دھماکہ	dhəmaka *m.*	explosion, bang
یقین	yəqin *m. (n.p.)*	certainty, assurance, confidence
جائیداد	jaedad *f.*	property, asset, estate
معاوضہ	mwavəza *m.*	compensation, exchange, substitute
انجینیر	ynjinyər *m./f.*	engineer
سمیت	səmet *comp. post.*	together with, including
مرضی	mərzi *f. (n.p.)*	desire, pleasure, choice
ہیلی کاپٹر	helikəwpTər *m.*	helicopter
گولی	goli *f.*	bullet; pill, pellet, marble

صدر نے زخمیاں دی عیادت کیتی

صدر محمد ضیاالحق زخمیاں دی خیریت معلوم کرن لئی اَج راولپنڈی دے جنرل ہسپتال گئے۔ اوہ ہر زخمی کول گئے تے ڈاکٹراں نوں ہدایت کیتی کہ اوہ زخمیاں دی صحیح دیکھ بھال تے علاج نوں یقینی بنان۔ پنجاب دے زکواۃ دے وزیر ملک عبدالقیوم اعوان نے صدر نوں مریضاں دی بحالی لئی تن لکھ پینٹھ ہزار روپے دا چیک دِتا۔ ایہہ رقم صوبائی زکواۃ فنڈ وچوں دِتی گئی اے۔

سندھ دے وزیراعلیٰ اکبر علی قاضی نے جیہڑے اَج اسلام آباد پہونچے نے۔ فیڈرل گورنمنٹ ہسپتال دا دورہ کیتا۔ اُنہاں اتوار آلے دِن دھماکے اچ زخمی ہون آلیاں نال ہمدردی ظاہر کیتی۔ سندھ دے وزیر اعلیٰ نے ہسپتال وِچ پنجاب دے وزیراعلیٰ میاں نواز شریف نال گلاں کردیاں ہویاں کہیا کہ سندھ دے لوکاں نوں ایس المناک واقعے نوں بڑا دُکھ پہونچیا اے تے اوہ اُزمائش دی ایس گھڑی

وِچ اپنے بھراواں نال نے۔

بلوچستان دے وزیراعلیٰ میر غلام قادر خاں نے راولپنڈی دے سانحے دے متأثرہ خانداناں نال ہمدردی دا اظہار کیتا اے تے کہیا اے کہ بلوچستان دے عوام تے حکومت اوناں دے غم وِچ برابر دے شریک نے۔

اَج کوئٹہ وِچ اِک بیان وِچ اُنہاں یقین دوایا کہ متأثرہ خانداناں دی بحالی لئی ہر ممکن تعاون کیتا جائے گا۔ انہاں اعلان کیتا کہ ایس مقصد لئی پنجاب دی حکومت نوں دس لکھ روپے دا عطیہ فوری طور تے دِتّا جا رہیا اے۔ وزیراعلیٰ نے لوکاں نوں وی اپیل کیتی اے کہ اوہ متأثرہ خانداناں دی مدد لئی وزیراعظم دے خصوصی فنڈ وِچ عطیے دین۔

خیریت	xəyriət *f. (n.p.)*	well-being, safety
معلوم کرنا	malum kərna *v.t.*	to inquire, to know
جنرل ہسپتال	jənrəl həspətal	general hospital
ہر	hər *adj.*	every, each
صحیح	səhih *adj.*	correct, right, real, true
دیکھ بھال	dekh bhal *f. (n.p.)*	care, looking after
زکوٰۃ	zəkat *f. (n.p.)*	Zakat--obligatory Islamic poor tax
مریض	məriz *m.*	patient, sick person
پینٹھ	pə̃Th *adj.*	sixty-five
چیک	cek *m.*	check
رقم	rəqəm *f.*	figure, amount, sum
صوبائی	subai *adj.*	provincial
فیڈرل	fəDrəl *adj.*	federal
گورنمنٹ	gəwrnmənT *f.*	government
ہمدردی	həmdərdi *f.*	sympathy, condolence
المناک	ələmnak *adj.*	sad, sorrowful, tragic
آزمائش	azmayš *f.*	test, trial, ordeal
گھڑی	ghəRi *f.*	time, moment, occasion; watch, timepiece
خاندان	xandan *m.*	extended family, household, lineage
غم	Gəm *m.*	sadness, grief, sorrow
شریک	šərik *m./f., pred. adj.*	partner, participating in, joining in
عطیہ	ətia *m.*	gift, donation, endowment, grant
فوری طور تے	fəwri təwr te *adv.*	at once, immediately
اپیل	əpil *f.*	appeal
خصوصی	xwsusi *adj.*	special, particular
فنڈ	fənD *m.*	fund

سیاسی جماعتاں، عدالتاں تے فوج

پاکستانی فوج دے سربراہ جنرل مرزا اسلم بیگ نے کہیا اے
کہ سیاسی جماعتاں، عدالتاں تے فوج مُلکی سیاست دے مڈھلے
جزو نیں تے اِنہاں وچوں ہر اِدارے نوں چاہیدا اے کہ اوہ مُلک
نوں جمہوریت تے استحکام دی راہ تے پان لئی اپنا کردار
ذمہ داری نال ادا کرے۔ اوہناں نے کہیا کہ جتھے تک عدالتاں
تے فوج دا تعلق اے اوہناں نے تے پہلاں ای انتخابات کران
دی راہ سِدھی کرکے اپنا فرض مثبت تے مؤثر طریقے نال پُورا
کر دِتا اے۔ ہُن ایہہ کم ملک دے سیاستداناں دا اے کہ اوہ
اپنے فرض نوں سمجھن تے انتخابی کاروائی نوں کامیاب بناون
لئی تعمیری کردار ادا کرن۔

جنرل بیگ ہوراں نے موجودہ حالات اِچ سیاست داناں دے
فرض بارے جو کجھ کہیا اے، اوہدے نال کِسے نُوں وی اختلاف نہیں
ہو سکدا۔ ایس ویلے اسیں اپنی تریخ دے بڑے نازک موڑ تے

کھلوتے ہوئے آں ۔ کل جو کُجھ وی صورت بنے گی اوہدا دارومدار ایس گل تے اے کہ سولاں نومبر نوں جیہڑے انتخابات ہون آلے نیں اوہ کِنّے پُرامن طریقے نال ہوندے نیں۔ بہاولپور دے الم ناک واقعے توں بعد فوج نے اپنے دستوری فرض نوں دیانت داری نال نبھا کے بڑی ذمہ داری نال کم لیا اے فوج نے ملک وِچ امن امان قائم رکھیا تے صلح صفائی نال اقتدار منتقل کرن دا انتظام کِیتا۔ عدالتاں نے وی اپنے فرض دا پُورا پُورا خیال رکھدیاں ہویاں ایہو جیہے فیصلے کِیتے جنہاں دے ذریعے لوکاں نوں آزاد غیرجانبدار انتخابات دا یقین ہویا۔

تکڑی گل ایہہ وے کہ سیاسی جماعتاں لئی سٹیج سجا دِتا گیا اے۔ ایہہ ہُن اوہناں دا کم اے کہ اوہ جمہوریت دے تجربے نوں کامیاب بناؤن۔ ایس موقعے تے اوہناں دی اِک نِکّی جئی غلطی وی قوم نوں بہت وڈّا نقصان پہونچا سکدی اے۔

Vocabulary

سربراہ	sərbərah *m./f.*	head, leader, ruler
مُلکی	mwlki *adj.*	national, relating to the country
مڈھلا	mwDhəla *adj.*	basic, fundamental, elementary
جُز / جزو	jwz/jwzv *m.*	part, portion, component, section
جمہوریت	jəmhuriət *f.*	democracy
استحکام	ystəhkam *m.*	stability, solidarity, strength
راہ	rah *f.*	road, path, way
کردار	kyrdar *m (n.p.)*	role; character
ادا کرنا	ada kərna *v.t.*	to pay, accomplish, fulfil, perform
جِتھّے	jytthe *adv.*	where (relative)
راہ سِدھا کرنا	rah sydha kərna *v.t.*	to pave the way
فرض	fərz *m.*	duty, obligation
مثبت	mwsbət *m. (n.p.); adj.*	the affirmative, the positive; positive; plus sign
طریقہ	təriqa *m.*	method, manner, way
سیاست دان	syasətdan *m./f.*	politician
سمجھنا	səməjhna *v.t., int.*	to understand, comprehend; suppose
انتخابی	yntyxabi *adj.*	electoral, elective, pertaining to election
تعمیری	tamiri *adj.*	constructive, positive
تاریخ	tərix *f.*	history; date
نازک	nazwk *adj.*	critical, delicate, sensitive, tender
موڑ	moR *m. (n.p.)*	turn, turning point
کھلوتا	khəlota *pred. adj.*	standing
صورت	surət *f.*	shape, form, condition
دارومدار	darомədar *m. (n.p.)*	dependence

دستوری	dəsturi *adj.*	constitutional
دیانت داری	dyanətdari *f.*	honesty, integrity
اقتدار	yqtydar *m. (n.p.)*	power, control, authority
منتقل کرنا	mwntəqyl kərna *v.t.*	to transfer
انتظام	yntyzam *m.*	arrangement, preparation, management
غیر جانبدار	Gəyr janybdar *adj.*	impartial, neutral, non-partisan
مُکدی گل	mwkdi gəl	in short, in a nutshell
سٹیج	sTej *m.*	stage
سجانا	səjaňa *v.t.*	to decorate, set up
تجربہ	təjryba *m.*	experience, experiment
نِکا	nyka *adj.*	small, short
غلطی	Gəlti/Gələti *f.*	error, mistake
قوم	qəwm *f.*	nation, people, race

خلیج دی جنگ تے تشویش

اسلامی کانفرنس دی تنظیم دے سیکرٹری جنرل شریف الدین پیرزادہ ہوراں دسیا اے پئی او۔آئی۔سی دیاں مختلف شعبیاں دے سربراہاں دا اِک اکٹھ جدّہ وِچ دو جُون نوں ہو رہیا اے۔ ایس اکٹھ اِچ او۔آئی۔سی دے کم کاج دا جائزہ لیا جائے گا۔ جناب پیرزادہ ہوراں کہیا کہ او۔آئی۔سی خلیج دی جنگ نوں چھیتی ختم کران لئی پوری کوشش کر رئی اے۔ سانوں اُمید اے پئی ایران تے عراق امن کمیٹی دیاں تجویزاں من لین گے تے آپو وِچ بہہ کے گل بات دے ذریعے دو طرفہ مسئلے حل کرن گے۔ اوناں کہیا کہ ایران عراق جنگ بارے پوری اسلامی دنیا فکرمند اے۔ چھ سال اِچ تے ایہہ گل سمجھ آجانی چاہیدی اے کہ جنگ نال کوئی مسئلہ حل نئیں ہوندا۔ شہراں دے شہر تباہ ہو رئے نے۔ بندے مر رئے نے۔ تیل دی پیداوار وی بند ہو چکی اے۔ ہور کُجھ نئیں تے دوآں مُلکاں نوں کم از کم اپنے اپنے نقصان نوں تے ویکھنا چاہیدا اے۔

Vocabulary

تشویش	təšviš *f. (n.p.)*	worry, concern
اسلامی	yslami *adj.*	Islamic
تنظیم	tənzim *f.*	organization, society
شعبہ	šoba *m.*	department, division, section
کم کاج	kəmkaj *m.*	task, job
چھیتی	cheti *f. (n.p.), adv.*	quickness, hurry; rapidly, quickly
بہنا	bəhňa *v. int.*	to sit, seat oneself; subside, settle down
گل بات	gəl bat *f.*	conversation, negotiation, chat
دوطرفہ	dotərfa *adj.*	bilateral
فکرمند	fykrmənd *pred. adj.*	worried, concerned
شہر	šəhr *m.*	city
تیل	tel *m.*	oil

پاکستانی امریکن اپنیاں بالاں بارے پریشان نے

پاکستانی والدین جیہڑے کئی ورھیاں توں امریکہ اِچ رہندے نے ، اپنے بچیاں دے مستقبل بارے پریشان رہندے نے سب توں وڈی پریشانی تے ایہہ وے کہ اوناں دے بال پاکستانی کلچر نوں چنگی طراں واقف نئیں تھوڑے دن ہوئے، میں اِک پاکستانی دوست نوں اوہدے گھر ٹیلیفون کیتا۔ ٹیلی فون اوہدی تی نے چکیا تے بولی "ہائے"! میں کہیا "سلاما لیکم"۔ کہن لگی: "what"۔ میں اپنے دوست نوں دسیا تے ہس کے بولیا: " اوہ تے مینوں وی "آباجی" دی تھاں "ہائے ڈیڈا" کہندی اے"۔

دوجا مسئلہ بولی دا اے۔ اسیں چاوہندے آں کہ ساڈے بال وی دوجے امریکن بالاں وانگ فر فر انگریزی بولن۔ پر ساڈا ایہہ وی جی کردا اے کہ ساڈے بال بچے گھر اِنج اردو یا پنجابی وِچ گل بات کرن تاں جے اوہ ماں پیو دی بولی بھل ای نہ جان۔ بچے اپنی طرفوں کوشش

کر دے نے ، پر جدوں بولدے نے تے آدھی انگریزی تے
ادھی پنجابی ! ایہہ کل دی گل اے کہ میرے پُتّر نے
میتھوں پُچھیا : " اُبّو تسیں نیوز پیپر ریڈ کرن اِچ ڈیلی کِنّا
ٹائم سپنڈ کر دے او۔

تیجا مسئلہ بالاں دی اسلامی تعلیم دا اے۔ اسیں ہفتے
اِچ اِک واری ہفتے یا اتوار نوں مسیتے چلے جاندے آں تے
سمجھ لیندے آں۔ بئی اپنا فرض نبھا لیا۔ ہفتے دے باقی
دناں اِچ وہیل ای نئیں مِلدی کہ بال بچیاں نوں مذہب
بارے کجھ دسیے۔ پچھلے روزیاں دی گل اے، میرے پُتّر نے
میتھوں پُچھیا۔ "کی دِن دی تھاں میں رات نوں روزہ
رکھ سکدا آں۔ ؟ جے نئیں تے اُنّا ای لگے گا !"

مستقبل	mwstəqbyl *m. (n.p.)*	future
پریشان	pərešan *adj.*	worried, upset, troubled
پریشانی	pərešani *f.*	worry, anxiety, distress
پاکستانی	pakystani *adj.*	Pakistani
کلچر	kəlcər *m.*	culture
واقف	vaqyf *m./f.*	acquaintance, knowing, familiar with
تی	ti *f.*	daughter
چکنا	cwkňa *v.c.*	to raise, pick up, lift
سلامالیکم	səlamaləykwm	Muslim greeting: Peace be upon you
بولی	boli *f.*	language, tongue
فرفر	fərfər *adv.*	rapidly, quickly, with ease
انگریزی	ə̃grezi *f. (n.p.), adj.*	English
جی کرنا	ji kərna *v.t.*	to desire, wish, want
ماں پیو	mã peo *m. (p.)*	parents
بھلنا	bhwlna *v. int.*	to forget
پتر	pwttər *m.*	son
میتھوں	məythõ	from me
ریڈ	rid *v.t.*	to read
ڈیلی	deli *adv.*	daily
ٹیم	Tym *m.*	time
سپنڈ	spənD *v.t.*	to spend
ہفتہ	həfta *m.*	week; Saturday
مسیت	məsit *f.*	mosque
وہیل	vəhel *f.*	leisure, free time
مذہب	məzhəb *m.*	religion
روزہ	roza *m.*	fasting
تھاں	thã *f.*	place, space, room
رات	rat *f.*	night

صوبہ بلوچستان

صوبہ بلوچستان اِچ بلوچ، بروہی تے پٹھان وَسدے نے اصل وِچ بلوچ تے بروہی کوئی وکھرے لوک نہیں۔ ایہہ اِکو ای نے۔ فرق اینّا اے کہ ایناں دیاں بولیاں وکھریاں نے۔ پر ایناں دے رہن سہن دے طریقیاں وِچ کوئی فرق نئیں۔ ایناں دیاں جمّن مرن دیاں رسماں تے دُکھ سُکھ وَنڈن دے طریقے اِکّو ای نے۔

بلوچ بلوچستان اِچ تِن وڈّیاں ٹولیاں اِچ آئے سَن۔ پہلے پہلے وِچ آؤن والے سیستان اِچ وَس گئے تے ایناں نُوں ناروئی آکھیا گیا۔ ایناں توں بعد بروہی آئے جیہڑے توران اِچ آن کے وَسّے۔ جنہُوں اَج کل جھلاوان کہیا جاندا اے۔ سب توں مگروں آؤن والے رِند سَن۔ بروہی تے بلوچ سیستان وِچ اِک مدّت تیکر اکٹھے رہندے رئے اَج دی کئی بروہی قبیلے ایس علاقے وِچ آباد نے۔ پر

جیہڑے قبیلے اِتھوں آئے اوہ سندھ تے پنجاب وَل مُڑ گئے۔ بلوچ سندھ وِچ دو ہلیّاں وِچ داخل ہوئے پہلاں بلوچستان توں تے فیر پنجاب توں۔ جیہڑے قبیلے بلوچستان توں سِدّھے سندھ اِچ پہونچے اوہ تے بلوچی یا سندھی بولدے نے پر جیہڑے پنجاب دی راہوں سندھ آئے اوہ سرائیکی بولدے نے۔ ایناں قبیلیاں وِچوں تالپور لغاری تے کُجھ جتوئی وی شامل نے۔

Vocabulary

بلوچستان	bəlocystan *m.*	Balochistan, a province of Pakistan
بلوچ	bəloc *m./f., adj.*	Baloch
بروہی	bərohi *m./f.*	Brohi, a tribe in Balochistan
پٹھان	pəThan *m./f.*	Pathan, Pakhtun, Pashto speaker
وسنا	vəsna *v. int.*	to live, stay
اصل وچ	əsəl vyc *adv.*	in fact, actually
وکھرا	vəkhra *adj.*	different
فرق	fərq *m.*	difference, distinction
جمنا	jəmňa *v. int.*	to be born
مرنا	mərna *v.t.*	to die, pass away
رسم	rəsəm *f.*	custom, practice, tradition
دکھ سکھ	dwkh swkh	sorrow and happiness
ہلا	həlla *m.*	wave
قبیلہ	qəbila *m.*	tribe
پچھوں	pychhõ *adv.*	afterward, behind, in back
ول	vəl *comp. post.*	toward, to
ٹرنا	Twrna *v. int.*	to go
سدھا	sydha *adj.*	straight
سرائیکی	səraeki *f.*	Saraiki, a language spoken in the Multan-Bahawalpur region
تالپور	talpur *m.*	Talpur, a tribe in Sind
لغاری	ləGari *m.*	Leghari, a tribe in Pakistan
جتوئی	jətoi *m.*	Jatoi, a tribe in Sind

قومی ترقّی اِچ عورتاں دا حِصّہ

پنجاب دی سرکار نے فیصلہ کیتا اے کہ ہر ضلعے دے صدر مقام اِچ عورتاں لئی کمیونٹی مرکز قائم کیتے جان گے جنہاں وِچ عورتاں نوں مختلف پیشیاں دی تربیت دِتی جائے گی تاں جے ضرورت ویلے اوہ اپنے پیراں تے کھلو سکن۔ اینہاں مرکزاں وِچ بالغاں دی تعلیم دا بندوبست وی کیتا جائے گا۔ ایہہ گل سماجی بہبود تے عورتاں دے ڈویژن دی وزیر مِس شاہین عتیق الرحمان نے کل شیخو پورے اِچ اِک کمیونٹی سنٹر دا افتتاح کردیاں دَسّی۔ اُوناں کہیا۔ پئی عورتاں نوں صرف سلائی کڑھائی تے ای لبس نئیں کرنا چاہیدا اے۔ مِس عتیق الرحمان نے آکھیا کہ جے اَدّھی آبادی گھراں اِچ بیٹھی روے تے ملک خوش حال نئیں ہو سکدا۔ ملک دی ترقی دے کماں اِچ عورتاں دی شرکت وِی اُنّی ای ضروری اے جِنّی مرداں دی اوناں عورتاں نوں مت دِتّی کہ اوہ کمیونٹی مرکزاں توں پورا پورا فائدہ اٹھان دی کوشش کرن تے اِیہو جئے ہُنر سِکّھن۔ جیہڑے اوناں دے کم آ سکن۔

Vocabulary

قومی	qəwmi *adj.*	national
صدر مقام	sədər məqam *m. (n.p.)*	capital
کمیونٹی	kəmyoneTi *f.*	community
بالغ	balyG *m.*	adult, mature
بندوبست	bəndobəst *m. (n.p.)*	arrangement, provision
سماجی بہبود	səmaji bəhbud	social welfare
ڈویژن	dyvižən *m.*	division (administrative unit)
سلائی	sylai *f.*	sewing
کڑھائی	kəDhai *f.*	embroidery
بس کرنا	bəs kərna *v.t.*	to be contented; finish, stop
صلاحیت	səlahiət *f.*	talent, capability, capacity, ability
ادھا	ədha *adj.*	half
خوشحال	xwšhal *adj.*	prosperous, well-to-do, rich
ہنر	hwnər *m.*	skill, art, craftsmanship
سیکھنا	sykhňa *v.t.*	to learn

سوویت جہازاں دی اَنہّے واہ بمباری

لندن توں اے پی پی نے خبر دِتّی اے کہ سوویٹ جہازاں نے پچھلے ہفتے افغانستان اِچ زازی دے علاقے تے بڑی تعداد اِچ کھڈونیاں دی طرح دے بم سُٹّے۔ جنہاں دی وجہ نال چالی بچے شہید ہو گئے۔ زازی دے لوکاں دا کہنا اے کہ سوویٹ جہاز دو دِن تک اَنہّے واہ بم سُٹدے رہئے۔

حزبِ اسلامی دے اِک ترجمان نے اَج اِک اخباری کانفرنس اِچ دَسیا کہ مزار شریف دے اِرد گرد گھیرا جاری اَے۔ مجاہدین نے شہر دے نیڑے دو پنڈاں تے قبضہ کر لیا اے تے اَگےّ ودھن لئی تیاریاں کر رئے نے۔ مجاہدین نے کل سویر نوُں علی آباد اِچ خاد دے اِک دفتر نوُں وی تباہ کر دِتّا تے خاد دے تِن افسراں نوُں گرفتار کر لیا۔ خاد دے دفتر توں اِک مشین گن، دو راکٹ لانچر پنجاہ بندوقاں تے اِک سو باراں دستی بم برآمد ہوُئے

Vocabulary

لندن	ləndən *m. (n.p.)*	London
اے۔ پی۔ پی	ey pi pi *f.*	A. P. P (Associated Press of Pakistan)
سوویٹ	soviəT *adj.*	Soviet
کھڑونا	khyDoňa *m.*	toy
چالی	cali *adj.*	forty
شہید	šəhid *m./f.*	martyr
انّھے واہ	ənneh vah *adv.*	indiscriminately, blindly
حزب اسلامی	hyzbe yslami	Hizb-i-Islami, an Afghan group of freedom fighters
مزار شریف	məzare šərif	Mazar-i-Sharif, a province of Afghanistan
اردگرد	yrd gyrd *adv., comp. post.*	surrounding, around
گھیرا	ghera *m.*	encirclement, siege, blockade
سویر	səver *f.*	morning
خاد	xad	KHAD, Afghan intelligence agency
دفتر	dəftər *m.*	office
مشین گن	məšin gən *f.*	machine gun
راکٹ لانچر	rakəT lãcər *m.*	rocket launcher
پنجاہ	pənjah *adj.*	fifty
بندوق	bənduq *f.*	gun
دستی بم	dəsti bəm *m.*	hand grenade

وزیراعظم نواز شریف تے اعتماد دا ووٹ

کل دستور دی دفعہ اِکانوے دے تحت قومی اسمبلی نے وزیراعظم میاں نواز شریف تے بھاری اکثریت نال اعتماد دا ووٹ منظور کر لیا۔ ممبراں دی مبارکاں دا جواب دیندیاں وزیراعظم نواز شریف نے کہیا کہ لوکاں دیاں منگاں پوریاں کرن لئی اوناں نے کئی پروگرام بنائے نے۔ اوہناں کہیا کہ صنعتی تے زراعتی ترقی لئی کوشش کیتی جائے گی۔ سادا زندگی دی حوصلہ افزائی کیتی جائے گی تے فضول خرچیاں نوں روکیا جائے گا۔ اوہناں وعدہ کیتا کہ بے انصافی تے بدعنوانی نوں ختم کرن لئی ہر ممکن قدم اٹھایا جائے گا

وزیراعظم نواز شریف نوں مبارک دیندیاں ہویاں ایم کیو ایم دے ممبر ڈاکٹر عمران فاروق نے امید ظاہر کیتی کہ نویں حکومت سندھ اِنج امن بحال کرے گی تے قاتلاں دا حساب لوے گی۔ اوناں کہیا کہ مرکز نوں کراچی

دے مسلیاں تے خاص توجہ دینی چاہیدی اے۔ ڈاکٹر فاروق نے کہیا کہ سن چھیاسی توں لے کے اج تک کراچی دے لوکاں نوں اِک دِن وی سُکھ چین دا نئیں مِلیا۔ بے نظیر بھٹو دی سرکار نے نتے کراچی تے حیدرآباد دے لوکاں نال ایویں سلوک کیتا جیویں اوہ دُشمن ہون۔

اعتماد	etymad *m. (n.p.)*	confidence, faith, trust, reliance
ووٹ	voT *m.*	vote
دستور	dəstur *m.*	constitution
دفعہ	dəfa *f.*	article (of the constitution)
اکانوے	ykanve *adj.*	ninety-one
تحت	təhət *comp. post.*	under, according to, below
بھاری	bhari *adj.*	heavy, weighty
اکثریت	əksəriət *f.*	majority
منظور کرنا	mənzur kərna *v.t.*	to accept, to agree
مبارک	mwbaryk *f.*	congratulations, greetings
منگ	məng *f.*	demand
صنعتی	sənəti *adj.*	industrial
سادا	sada *adj.*	simple, plain, blank
زندگی	zyndəgi *f.*	life
حوصلہ افزائی	ḣəwsyla əfzai *f.*	encouragement
فضول خرچی	fwzul xərci *f.*	extravagance
بے انصافی	be ynsafi *f.*	injustice
بدعنوانی	bəd wnvani *f.*	corruption
ایم۔کیو۔ایم	əm kyo əm	M.Q.M. (Muhajir Quomi Movement) a political party of the Urdu speaking people of Pakistan
حساب لینا	hysab leňa *v.t.*	to bring to book, take an accounting[1]
چھیاسی	cheasi *adj.*	eighty-six
سکھ چین	swkh cəyn *m. (n.p.)*	peace and tranquility
ایویں	ivẽ *adj.*	such, like this, thus, this kind[2]
جیویں	jivẽ *adj.*	just as, such as, as, like (relative)

Notes

1. **hysab** literally means *account, calculation, estimation, mathematics.* Here are some idiomatic usages:
   a. **X nǔ Y da hysab deňa**, *to give an accounting to X for Y.*
   b. **X da hysab kəřna**, *to calculate X.*
   c. **xun da hysab leňa**, *to take account of murder.*
   d. **hysab kytab**, *calculations, transactions.*
   e. **behysab**, *without limit.*
   f. **yome hysab**, *the day of judgement.*

2. **ivẽ** is picked up by **jivẽ** in the second clause. In everyday conversation **ivẽ** or **evẽ** is used to mean *so so, dull, boring, plain, naive.*

بَساں نے ہڑتال ختم کردِتّی

وفاقی وزیر قانون جناب فخرِ امام تے بس مالکان تے ٹرانسپورٹ ورکراں دی یونین دے لیڈراں دے درمیان ملاقات توں بعد بساں تے ویگناں دی ہفتہ بھر لمّی ہڑتال اَج ختم ہو گئی۔ ہڑتال ختم ہون توں فوراً بعد بادامی باغ دے بساں دے اڈے توں بساں چلنیاں شروع ہو گیاں۔ ٹرانسپورٹ ورکراں دی یونین دے لیڈر صالح محمد نیازی نے کہیا اے کہ ٹرانسپورٹ دے مالک حادثے دا شکار ہون آلیاں نوں معاوضہ دین لئی اپنیاں موٹراں دا بیمہ کران گے۔ قومی بیمہ کمپنی بائی سو روپے سالانہ اِچ بساں داتے باراں سو روپے اِچ ویگناں دا بیمہ کرے گی اوناں نے کہیا کہ سرکار نے پنجاب اِچ ڈرائیوراں دے خلاف شرعی قانون دے تحت جیہڑے مقدمے درج کیتے ہوئے سَن اوہ واپس کر لئے جان گے جناب صالح

نیازی نے کہیا کہ سرکار نوں چاہیدا اے کہ سعودی عرب ورگے شرعی قانون نافذ کرن توں پہلاں سعودی عرب ورگیاں سڑکاں وی بناوے۔

Vocabulary

بس	bəs *f.*	bus
وزیر قانون	vəzire qanun	Minister of Law
مالک	malyk *m./f.*	owner
ٹرانسپورٹ	TransporT *f.*	transport
یونین	ywniən *f.*	union
ویگن	vəygən *f.*	wagon
ہفتہ بھر	həfta bhər	week-long
فوراً	fəwrən *adv.*	at once, immediately
اڈا	əDDa *m.*	stand (bus, taxi, etc.), post
موٹر	moTər *f.*	motor
بیمہ	bima *m.*	insurance
کمپنی	kəmpni *f.*	company
روپیہ	rupəya *m.*	rupee; money
سالانہ	salana *adj.*	yearly, annual, per year
ڈرائیور	Dyrayvər *m./f.*	driver
شرعی	šərəi *adj.*	canonical, according to Islamic religious (Shariah) law
مقدمہ	mwqəddəma *m.*	lawsuit, legal case; introduction (to a book), preface
درج کرنا	dərj kerna *v.t.*	to write down, register, include
سڑک	səRək *f.*	road, street

وزارتِ دفاع دا اِعلان

راولپنڈی وِچ وزارتِ دفاع دے اِک اعلان وِچ کہیا گیا اے کہ اوجھری کیمپ دا کُجھ ایسا گولہ بارود جیہڑا نئیں پھٹیا تے جنہوں نقصان پہونچیا اے۔ فوج دے بارہ کوہ رینج وِچ لے جایا جا رہیا اے۔ فوجی ماہر ایس گولہ بارود نُوں اَج توں تباہ کرنا شروع کر دین گے تے ایس کم تے کُجھ دن لگن گے۔ بارہ کوہ دے علاقے دے لوک ایس عمل دے دوران کُجھ دھماکے دیاں آوازاں سُن سکن یا ویکھ سکن گے۔ لوکاں نُوں مشورہ دِتّا گیا اے کہ اوہ ایناں دھماکیاں توں کوئی خطرہ نہ سمجھن ایدے نال کِسے نُوں کوئی نقصان نئیں پہونچے گا۔ ایہہ کاروائی لوکاں دے تحفّظ نُوں یقینی بناؤن تے لوکاں نُوں کِسے قسم دی پریشانی توں بچاؤن لئی کیتی جا رئی اے۔

Vocabulary

وزارتِ دفاع	vəzarəte dəfa	Ministry of Defense
گولہ بارود	gola barud *m. (n.p.)*	ammunition, explosives
پھٹنا	phəTňa *v.t.*	to explode, be torn, be ripped
رینج	rəynj *m.*	range
عمل	əməl *m.*	action, process, activity
دوران	dəwran *m. (n.p.)*	time, era, duration
آواز	avaz *f.*	sound, voice[1]
ویکھنا	vekhňa *v.t.*	to see, observe, look
خطرہ	xətra *m.*	danger
تحفظ	təhəffwz *m. (n.p.)*	protection, safety

Note

1. Some usages:
   a. **X nū avaz deňa** *to call to X.*
   b. **məynū ghənTi di avaz ai** *I heard the sound of the bell.*

پیپلز پارٹی تے ایم کیو ایم دی سیاست

پیپلز پارٹی نوں ایہہ پیڑ دی کھائی جاندی اے
جے آصف علی زرداری نوں سزا دین لئی تے حکومت ہتھ
دھوکے پچھے پئی ہوئی اے۔ پر الطاف حسین دے خلاف
جیہڑا قتل دا مقدمہ درج سی اوہدی پچھ گچھ کجھ وی
نئیں ہو رئی۔ پچھلے ورہے الطاف حسین دے خلاف
پیپلز پارٹی دے اک طالب علم لیڈر نوں قتل کرن دے
الزام اچ ایف آئی آر درج کیتی گئی سی۔ پیپلز پارٹی
نوں بھلیکھا لگا اے۔ ایہہ ایف آئی آر اوس ویلے درج
کیتی گئی سی جدوں مرکز تے سندھ اچ پیپلز پارٹی
دی حکومت سی۔ کی اسیں پچھ سکدے آں کہ اوس ویلے
اونے الطاف حسین نوں گرفتار کیوں نئیں سی کیتا؟ چلو
ایس گل نوں تے پاسے پاؤ۔ سندھ سرکار ایہہ تے دسے
کہ ایس معاملے دی اصل حقیقت کی اے؟ الطاف حسین
نوں وی چاہیدا اے کہ وہ اپنی پوزیشن صاف کرن۔ حکومت

بھاویں پیپلز پارٹی دی ہووے جاں آئی جے آئی
دی، الطاف حسین نوں کوئی وی ہتھ نہیں لا سکدا؟
اوناں دے بندے دِن دیہاڑے اسلحہ لئی پھردے
نے، اپنے مخالفاں نوں ڈراندے دھمکاندے نے، تے
تعلیمی اداریاں اِچ ہلّا گُلّا کردے پھردے نے-کوئی
اوناں نوں روکن آلا نہیں۔ اوہ ہر کسے نوں تڑی
دیندے نے، اوناں نوں تڑی دین آلا کوئی نہیں۔ ایم
کیو ایم کتھوں آئی؟ اینوں اسلحہ کنّے دِتّا؟ سندھ
دی سیاست اِچ اینوں اگے کون لے کے آیا؟
جے اسیں اینہاں سوالاں داجواب دے سکئے تے ساٹوں
الطاف حسین دی سیاست دے ہیر پھیر وی سمجھ
آ جان گے۔

Vocabulary

پیڑ	piR *f.*	trouble, pain, hardship, difficulty[1]
کھانا	khaňa *v.t.*	to eat
ہتھ دھو کے پچھے پینا	həth dho ke pychhe pəyňa	to pursue vigorously
پچھ گچھ	pwch gəch *f. (n.p.)*	investigation, inquiry
ایف۔ آئی۔ آر	əyf ai ar	F.I.R., (First Information Report registered at a police station)
بھلیکھا	bhəlekha *m.*	mistake; deception[2]
پاسے پانا	pase paňa *v.t.*	to put aside, set aside, ignore
حقیقت	həqiqət *f.*	reality
پوزیشن	pozišən *f.*	position
صاف کرنا	saf kərna *v.t.*	to clarify, clear, clean
دن دیہاڑے	dyn deaRe *adv.*	in broad daylight
اسلحہ	əsləha m.	arms, weapons
ڈرانا دھمکانا	dəraňa dhəmkaňa *v.t.*	to frighten, intimidate
ہلا گُلا	həlla gwlla *m.*	commotion, uproar, disturbance, tumult, havoc, riot
تڑی	təRi *f.*	threat
کتھوں	kythõ *interog. adv.*	from where
ہیر پھیر	həyr phəyr *m. (p.)*	deceptions, tricks

Notes

1. The text **pipəlz parTi nũ əh piR khai jandi eh** could be translated literally *This pain is eating up the People's Party.* **piR** is also used as in **təynũ ki piR eh?** *Why do you bother? What's bothering you?*

2. a. **bhəlekha ləgňa** *to err, be mistaken.*
   b. **bhəlekha deňa** *to deceive, trick.*
   c. **bhəlekha hoňa** *to be deceived, mistaken.*
   d. **one məynũ bhəlekhe yc pa dytta** *he tricked me, misled me.*

سعُودی عرب اِچ فوجی اِنجیل پڑھ سکدے نے

سعُودی عرب اِچ امریکی فوجیاں نُوں انجیل تے دُوجیاں مذہبی چیزاں رکھن دی آزادی ہووے گی۔ ایہہ گل نارتھ کیرولائنا توں ری پبلکن سینیٹر جیسی ہیلمز نے سعودی سفیر نال اپنی اِک ملاقات مگروں دسّی۔ سینٹر ہیلمز نے دسیا جے اوناں نے ایہو جیّاں شکائیتاں سُنیاں سَن کہ سعودی حکومت امریکی سپاہیاں نُوں انجیل تے دُوجیاں مذہبی چیزاں بھیجن تے اعتراض کر رئی اے۔ اِیہہ گل سُن کے اوناں نے سعودی سفیر بندر بن سلطان نال ملاقات کیتی، تاں جے غلط فہمی دُور کیتی جائے۔

سعودی عرب سو فیصد مسلمان ملک اے تے اوتھے کِسے ہور مذہب تے عمل کرن دی اجازت نئیں۔ سُنن اِچ آیا اے کہ امریکی فوجیاں نُوں جیہڑے سعودی عرب نوُں عراقی حملے توں بچان

لئی اوتھے بھیجے گئے سَن، اپنے اپنے مذہب دے مطابق عبادت کرن دی اجازت نئیں سی دِتّی جا رئی امریکی فوج اِچ جیہڑیاں عورتاں سَن، اوناں نوں کیہا گیا سی کہ اوہ اپنیاں باہواں تے مُنگاں کج کے، رکھّن۔ عورتاں تے ایہہ پابندی وی سی کہ اوہ گڈیاں نہ چلان۔ سعودی عرب اِچ عورتاں گڈی نئیں چلا سکدیاں۔

سینٹر ہیلمز نے آکھیا: "پرنس بندر بن سلطان نے مینوں دسیا کہ سعودی عرب دے لوکاں نوں ایس گل دی بڑی وڈّی خوشی اے جے سچے رب نوں مّنن والے عیسائی تے یہودی ایس آزمائش دی گھڑی اِچ اپنے مسلمان بھراواں نال کھلوتے ہوئے نے۔ پرنس بندر نے مینوں یقین دوایا اے۔ جے امریکی سپاہی جیویں چاہن۔ عبادت کر سکدے نے"۔

ساڈے نمائندے نوں پتہ لگّا اے جے سعودی عرب جان آلی امریکی فوج اِچ سو توں ودّھ مسلمان سپاہی وی شامل نے۔

سعودی عرب	səudi arəb *m. (n.p.)*	Saudi Arabia
انجیل	ynjil *f.*	Bible
آزادی	azadi *f.*	freedom, liberty
نارتھ کیرولائنا	narth kərolaina	North Carolina
ریپبلکن	ripəblikən *adj.*	Republican
سینیٹر	səneTər *m./f.*	senator
اعتراض	etyraz *m.*	objection, opposition, criticism
غلط فہمی	Gələt fəhmi *f.*	misunderstanding
سو فیصد	səw fisəd *adj.*	hundred percent
عراقی	yraqi *adj.*	Iraqi
عبادت	ybadət *f.*	worship
بانہہ	bãh *f.*	arm
ٹانگ	Tə̃g *f.*	leg
کجنا	kəjňa *v.t.*	to cover
گڈّی	gəDDi *f.*	vehicle
خوشی	xwši *f.*	happiness
سچّا	səcca *adj.*	true, genuine, real
رب	rəb *m. (n.p.)*	Lord, God, Sustainer
منّنا	mənna *v.t.*	to believe, to accept
عیسائی	isai *m., adj.*	Christian
یہودی	yəhudi *m., adj.*	Jew, Jewish

عدالتی کمیشن دی رپورٹ

وفاقی حکومت نے اوس کمیشن دی رپورٹ شائع کر دِتی اے جیہڑا سَن انانوے اِچ سلمان رُشدی دی کتاب دے خلاف مظاہرہ کرن آئے لوکاں تے گولی چلان بارے قائم کیتا گیا سی۔ کمیشن نے اپنی رپورٹ اِچ آکھیا اے کہ مظاہرے دا مقصد مذہبی سی، سیاسی نئیں سی۔ کمیشن دے خیال اِچ حکومت نُوں صبر توں کم لینا چاہیدا سی۔ مظاہرہ کرن آئے لوکیں خُون خرابہ نئیں سَن چاہندے۔ اوہ سِدھے سادے مسلمان سَن جیہڑے اپنے نبیؐ دی بے حرمتی دے خلاف غُصے دا اظہار کرن لئی اکٹھے ہوئے سَن۔ اوناں دا مقصد کِسے سفارت خانے نُوں نقصان پہونچانا یا اَگ لانا نئیں سی۔ جے حکومت ذرا دی عقل نال کم لیندی تے مظاہرہ بالکل پُرامن طریقے نال ختم ہو سکدا سی۔ کمیشن نے کہیا اے کہ مرن تے زخمی ہون آلیاں

دی اکثریت اوناں ہتھیاراں دا شکار ہوئی جیہڑے پُلس نے استعمال کیتے سَن۔ حکومت دا ایہہ کہنا کہ پُلس نے ہوا اِچ گولیاں چلایاں سَن، بالکل غلط اے تے بے بنیاد اے۔ جے پُلس لوکاں دے پیراں تے ٹنگاں دا نشانہ بنّ کے دی گولیاں چلاندی، فیر وی کئی جاناں بچ سکدیاں سَن۔

کمیشن نے سفارش کیتی اے کہ حکومت مرن آلیاں دے وارثاں نوں گھٹّو گھٹ اِک لکھ روپے تے زخمی ہون آلیاں نوں پنجاہ ہزار روپے معاوضہ دیوے۔

Vocabulary

کمیشن	kəmyšən *m.*	commission
اُنّا نوّے	wnanve *adj.*	eighty-nine
صبر توں کم لینا	səbər tũ kəm ləyn̆a	to show patience
نبی	nəbi *m.*	prophet
بے حُرمتی	be hwrməti *f.*	insult, dishonor
غصّہ	Gwssa *m.*	anger, rage
سفارت خانہ	syfarət xana *m.*	embassy
اگّ لانا	əg lan̆a *v.t.*	to set fire
عقل	əqəl/əql *f.*	wisdom, intellect, sense, reason
ہوا	həva *f.*	air, wind, breeze
بے بُنیاد	be bwnyad *adj.*	baseless, without, foundation
جان	jan *f.*	life, soul, spirit
وارث	varys *m./f.*	heir

اِیہہ علی صِدّیقی صاب کون نے ؟

سب توں پہلاں تے سانوں کوئی اِیہہ دَسّے کہ ایہہ علی صدیقی صاب کون نے ؟ آئے دِن پاکستان دے چکّر لاندے رہندے نے۔ بھارت دے شہری ہون دے باوجود پاکستانی سیاست تے اَلّم غلّم بکدے رہندے نے۔ پاکستانی سیاستداں تے علماٴ نوں مشورے دیندے نے۔ حکومت پاکستان نوں حکم نامے جاری کردے نے کہ بابری مسجد دا ناں وی مُنہ تے نہ لیایا جاوے۔ اوناں دی گل بات دا انداز امریکی سفیر اوکلے نُوں وی پِچھے سُٹدا اے۔ وڈّے وڈّے سیاستداناں دا ناں ایویں لیندے نے جیویں اوہ **اوناں** دے لنگوٹیے یار رہے ہون۔ اوناں دیاں گلّاں توں تے ایہہ وی لگدا اے جیویں بھارت دی حکومت اوناں نُوں پُچھے بناں کوئی فیصلہ ای نئیں کردی۔ سانوں تے جاپدا اے بھارت دے اگلے صدر اوہ ہی ہون گے۔

ایہہ اوہ ای علی صدیقی نے جیہڑے ہر سال دہلی اِچ کُجھ خُفیہ سیاسی مقاصد لئی عالمی اردو کانفرنس دے ناں تے اک غیر عالمی کانفرنس کراندے نے۔ ادب دا ناں لے کے فلمی ایکٹراں تے گویّاں نوں اسٹیج تے بلاندے نے پاکستانی ادیب تے شاعر وی بُلائے جاندے نے جنہاں دی خاطر تواضع وی۔آئی۔پی طریقے تے کیتی جاندی اے اوناں نوں اعلیٰ کھانے تے مہنگیاں شراباں پیش کیتیاں جاندیاں نے۔ بلکہ ایتھے تیکر کہ اوناں نوں شاپنگ دے مزے لٹوان لئی نقد نرائن وی پیش کِیتا جاندا اے۔ خاص خاص دوستاں یاراں نوں عالمی کانفرنس ایوارڈ وی دِتّا جاندا اے۔ جیدے نال دس ہزار روپے دی پوٹلی وی ہوندی اے۔ لوکیں کہندے نے جے علی صدیقی راجیو گاندھی دے بوہت قریبی دوست نے تے اوناں دے سارے سکینڈلاں دے ساجھی نے۔ خدا ای بہتر جاندا اے حقیقت کی اے۔ اسیں تے بس اینا ای کہنا چاہندے آں کہ علی صدیقی صاب پاکستانیاں نوں اوناں دے حال تے ای چھڈّ دین۔

کون	kəwň *interrog. pron.; adj.*	who? which?
آئے دن	aedyn *adv.*	everyday, constantly
چکّر لانا	cəkkər laňa *v.t.*	to run in circles, visit the same place frequently
باوجود	bawwjud *comp. post.*	in spite of, despite
الّم غلّم بکنا	əlləm Gəlləm bəkňa *v.t.*	to talk nonsense, make foolish remarks
عُلماء	wləma *m. (p.)*	religious scholars (s. **alym**)
حکم نامہ	hwkm nama *m.*	order, letter containing orders
منہ	mw̃ *m. (n.p.)*	mouth, face
انداز	əndaz *m.*	way, manner, mode, style
پچھے سُٹنا	pychhe swTňa *v.t.*	to beat, defeat someone (lit., throw back)
لنگوٹیا یار	lə̃goTia yar	buddy, fast friend
پچھے بناں	pwchhe bynã	without consulting, without asking
جاپنا	japňa *v. int.*	to seem, appear, deem
دہلی	dəhli *m. (n.p.)*	Delhi, capital of India
خُفیہ	xwfia *adj.*	secret, confidential
عالمی	almi *adj.*	international, world-wide
غیر عالمی	Gəyr almi *adj.*	non-international
کرانا	kəraňa *v.c.*	to cause to be done
ادب	ədəb *m. (n.p.)*	literature; etiquette, respect
فلمی	fylmi *adj.*	film, cinematic
ایکٹر	əykTər *m.*	actor
گویّا	gəvəyya *m.*	singer
شاعر	šayr *m.*	poet
خاطر تواضع	xatyr təvazo *f. (n.p.)*	hospitality, service
وی۔آئی۔پی	vi ai pi	V.I.P.
مہنگا	mə̃hga *adj.*	expensive, costly

شراب	šərab *f.*	wine, alcoholic beverage
پیش کرنا	peš kərna *v.t.*	to offer, present
بلکہ	bəlke *conj.*	but, but in addition to...
ایتھے تیکر	əythe tikər	to that extent, so much so
شاپنگ	šapỹg *f. (n.p.)*	shopping
مزے لٹوانا	məze lwTvǎna *v.c.*	to give pleasure to someone
نقد نرائن	nəqəd nərayn	(idiom) cash, ready money
یار	yar *m.*	friend
ایوارڈ	yvarD *m.*	award
پوٹلی	poTli *f.*	pouch, purse
قریبی	qəribi *adj.*	close
سکینڈل	skənDəl *m.*	scandal
خدا	xwda *m.*	God
پیار	pyar *m.*	love, affection
بھاشن	bhašən *m.*	sermon
بھارتی	bharti *adj.*	Indian
کشمیر	kəšmir *m. (n.p.)*	Kashmir

سَن نوّے دے انتخابات دا تجزیہ

سوال: تواڈے خیال اِچ پنجاب اِچ پیپلز پارٹی سَن نوّے دے انتخابات اِچ کیوں ہار گئی ؟

جواب: سَن اٹھاسی دے انتخابات اِچ پنجاب توں پیپلز پارٹی نُوں اُنتالی فیصد ووٹ تے ترونجا سیٹاں ملیاں تے آئی جے آئی نُوں اَٹھتّی فیصد ووٹ تے پنجتالی سیٹاں ملیاں۔ سَن نوّے دے انتخابات اِچ ووٹاں دا پانسہ نئیں پلٹیا۔ ووٹ تے ہُن وی پیپلز پارٹی نُوں اَٹھتّی فیصد ای مِلے، یعنی سَن اٹھاسی توں صرف ایک فیصد گھٹ، پر سیٹاں صرف چوداں مِلیاں۔ دُوجے پاسے آئی۔جے۔آئی نے ووٹ تے سَن اَٹھاسی دے مقابلے اِچ صرف دس فیصد زیادہ لئے۔ پَر سیٹاں بالنوے جت لیاں۔ پیپلز پارٹی دے ووٹ صرف اِک فیصد گھٹ ہوئے پر سیٹاں ترونجا توں گھَٹ ہو کے صرف چوداں رہ گیّاں۔ ایدی سب توں وَڈّی وجہ ایہہ وے

کہ سن اُٹھاسی دے انتخابات اِچ جیہڑے بائی فیصد ووٹ آزاد امیدواراں نوں تے چھوٹیاں چھوٹیاں پارٹیاں نوں مِلے سن اوہ سن نوّے دے انتخابات اِچ گھٹ ہوکے صرف پونے بارہ فیصد رہ گئے۔ باقی ووٹ سارے دے سارے آئی جے آئی نوں مِلے۔ نتیجہ صاف ظاہر اے: آئی۔جے۔آئی دے اضافی ووٹ پیپلز پارٹی توں نئیں کھسے گئے۔

سوال: دوآں پارٹیاں نے زبردست انتخابی مہم چلائی سی تے ایدے تے کروڑاں روپے وی خرچ کیتے سن۔ پر انتخابی نتیجے توں تے ایہہ پتہ چلدا اے کہ دوآں چوں کوئی پارٹی وی اِک دُوجے دے ووٹ توڑن اِچ کامیاب نئیں ہوسکی۔ ایدی کی وجہ ہو سکدی اے؟

جواب: جی، تُسیں ٹھیک کہندے او۔ پچھلے انتخابات توں لے کے ہُن تک پیپلز پارٹی دے حامیاں دی تعداد گھٹ نئیں ہوئی۔ آئی جے آئی نے وی جیہڑے اضافی ووٹ لئے، اوہ پیپلز پارٹی دے ووٹ نئیں سن حالانکہ آئی جے آئی نے اپنا سارا زور پیپلز پارٹی نوں ننگا کرن تے لایا ہویا سی۔ سوال ایہہ پیدا ہوندا اے جے اشتہاری مہم اِنّی ای بے اثر اے تے

فیر ایدے تے کروڑاں روپے خرچ کرن دا کی فائد؟
ایدا جواب اے دے اشتہار لوکاں دے خیالات نوں کجھ زیادہ تبدیل نئیں کردے بلکہ پہلاں توں موجود خیالات نوں پکا کر دیندے نے۔

سوال: تواڈے خیال اِچ لوکاں نے ووٹ امیدواراں نوں دِتّے نے جاں پارٹیاں نوں؟

جواب: گیلپ سروے دے مطابق پنجی فیصد ووٹراں نے اپنے ووٹ پارٹی نال وفاداری دی وجہ نال تے پنجی فیصد نے امیدواراں نال تعلق دی وجہ نال دِتّے نے۔

سوال: کی پیپلز پارٹی دے ووٹ ایس لئی وی گھٹ ہوئے کہ ایدی لیڈر اک عورت سی؟

جواب: ایس گل دا کوئی زیادہ اثر نئیں پیا۔ صرف دو فیصد لوکاں نے ایہہ کہیا کہ اوہ عورت دی حکومت لئی ووٹ نئیں دے سکدے۔

نوّے	nəvve *adj.*	ninety
تجزیہ	təjzia *m.*	analysis
ہارنا	harna *v.t.; int.*	to lose
اٹھاسی	əThasi *adj.*	eighty-eight
اُنتالی	wntali *adj.*	thirty-nine
ترونجا	tərvynja *adj.*	fifty-three
سیٹ	siT *f.*	seat
اٹھتی	əThəti *adj.*	thirty-eight
پنجتالی	pə̃jtali *adj.*	forty-five
پاسہ پلٹنا	pãsa pəlTna *v.t.; int.*	to turn over, change drastically
دُوجے پاسے	duje pase	on the other hand
جِتنا	jytňa *v.t.; int.*	to win
آزاد	azad *adj.*	free, independent
امّیدوار	wmmidvar *m./f.; adj.*	candidate, hopeful
نتیجہ صاف ظاہر اے	nətija saf zahyr eh	the conclusion is quite clear
اِضافی	yzafi *adj.*	additional
کھسنا	khəsňa *v.t.*	to seize, snatch, take away
مُہم	mwhym *f.*	campaign, expedition
کروڑ	kəroR *adj.*	ten million
ننگا کرنا	nə̃ga kərna *v.t.*	to expose (someone)
اشتہاری مُہم	yšṭyhari mwhym	publicity campaign
اشتہار	yšṭyhar *m.*	advertisement, commercial
بے اثر	beəsər *adj.*	ineffective
تبدیل	təbdil *pred. adj.*	changed, altered
پکّا کرنا	pəkka kərna *v.t.*	to make firm, strengthen
گیلپ	gəyləp *m. (n.p.)*	Gallop
سروے	sərve *m.*	survey
وفاداری	vəfadari *f.*	loyalty, faithfulness
اثر	əsər *m.*	effect, impact

جماعتِ اسلامی دے لیڈر دا دَورہ سِندھ

جماعت اسلامی دے قائم مقام امیر جناب خرم مُراد نے جون دے پہلے ہفتے اِنج کراچی دا دورہ کیتا۔ اوناں کراچی تے صوبہ سندھ دے حالات دا جائزہ لیا تے فسادات دا شکار ہون آلیاں نال ملاقات کیتی دورے توں بعد خرّم مراد نے ساڈے نمائندے نال گلاّں کردیاں ہویاں کہیا کہ سندھ دی اگ دے بھانبڑ سارے ملک نوں ساڑ کے سواہ بنا سکدے نے۔ کِنّے شرم دی گل اے جے مسلمان اپنے مسلمان بھراواں دا خوُن کررئے نے۔ اوناں نوں اپنے گھراں چوں بے گھر کر رئے نے۔ اوناں دا مال اسباب لُٹ رئے نے۔ افسوس دی گل تے ایہہ وے جے ایہہ سب کُجھ بڑے نازک وقت تے ہو رہیا اے۔ دشمن دیاں فوجاں ساڈیاں سرحداں تے کھلوتیاں ہویاں نے تے کسے ویلے وی حملہ کرسکدیاں نے۔ مزید افسوس دی گل اِیہہ وے کہ جِناں

دا کم اگ بھڑکانا سی اوہ ایدے تے ہور تیل سُٹ رئے نے۔ صاف ظاہر اے کہ بھارتی ایجنٹ ایس گل توں پُورا پُورا فائدہ اُٹھا رئے نے۔ بھارت کشمیر دا بدلہ سِندھ اِچ لے ریا اے۔

خرّم مراد نے کہیا کہ پچھلے یاراں سالاں اِچ اسلام دا ناں لین آلیاں نے ہر اوس شے نوں کمزور کرن دی کوشش کیتی جیہڑی مُلک نوں طاقت ور بنا سکدی سی۔

جماعت اسلامی	jəmate yslami *f. (n.p.)*	Jamaat-i-Islami, a religio-political party of South Asia
قائم مقام	qaym məqam *adj.*	acting
امیر	əmir *m.*	Amir, head, president
جون	jun *m. (n.p.)*	June
بھانبڑ	bhãbəR *m.*	flame, blaze
ساڑنا	saRna *v.t.*	to burn, make fire
سواہ	səvah *f. (n.p.)*	ashes
شرم	šərm *f. (n.p.)*	shame, modesty, shyness
گھر توں بے گھر کرنا	ghər tũ beghər kərna	to uproot someone, throw someone from his abode
بھین	bhəyn *f.*	sister
بے عزتی کرنا	beyzəti kərna *v.t.*	to insult, dishonor, disgrace
سرحد	sərhəd *f.*	border, boundary
مزید	məzid *adj.*	more, further
بجھانا	bwjhaña *v.*	to extinguish, put out
تیل	tel *m.*	oil, fuel
ایجنٹ	ejənT *m./f.*	agent
بدلہ	bədla m.	revenge, exchange
یاراں	yarã *adj.*	eleven
شے	šəy *f.*	thing, article, commodity
طاقت ور	taqətvər *adj., m.*	strong, powerful; strong person

لاہور وِچ کرفیو

لاہور۔ کل لاہور شہر وِچ رات دس وجے توں بعد کرفیو لا دتا گیا۔ ایہہ کرفیو فرقہ وارانہ فسادات نوں روکن لئی لایا گیا اے۔ اِک سرکاری ترجمان نے دسیا کہ مال روڈ دے سجے پاسے، میاں میر پُل توں لے کے پوسٹ ماسٹر جنرل دے دفتر تک سارے علاقیاں تے کرفیو لاگو ہوئے گا۔ ترجمان تے ایہہ وی دسیا کہ امن و امان قائم کرن لئی فوج بُلا لئی گئی اے۔ تے اینہاں علاقیاں دے لوکاں نوں ہدایت کر دِتی گئی اے کہ اوہ کرفیو دے دوران اپنے اپنے گھراں وِچ ای رہن

ساڈے سٹاف رپورٹر دے مطابق کل عاشورے دے جلوس دے دوران فسادات وِچ دو آدمی مارے گئے تے سَتھ زخمی ہوئے۔ زخمی ہون والیاں وِچوں چوداں دی حالت نازک دسی جاندی اے۔

پُلس دے مطابق گڑبڑ اوس ویلے شروع ہوئی جدوں

فسادیاں دی اِک ٹولی نے بھاٹی چوک تے کھلو کے نعرے
لانے شروع کر دِتے۔ پُلس نے اَتھرُو گیس سُٹ
کے ایناں نوں نساں دی کوشش کینی۔ ایہہ لوکیں
نس ای رئے سَن کہ داتا دربار وَلوں گولیاں چلّن
دی آواز آئی۔ موقعے تے موجود لوکاں دا کہنا اے
کہ پُلس دے پہوچن توں پہلاں ای دو بندے مرچکے
سَن۔ ساڈے ست وجے جدوں عاشورے دا جلوس
مُک مُکا کے کربلا گامے شاہ اپڑیا تے کجھ لوک
داتا دربار کول مرن والیاں دیاں لاشاں لے کے آ گئے
لاشاں دیکھ کے لوکاں دے جذبات بھڑک اُٹھے تے
اوناں فوراً پتھر سوٹیاں تے بوتلاں لے کے بھاٹی گیٹ
وَل ہلاّ بول دِتّا۔ دکان داراں نے اپنیاں اپنیاں ہٹیاں
بند کر دِتیاں تے پیدل چلّن والے ایدھر اودھر نسّن لگ
پئے۔ تقریباً دو گھنٹیاں تک فسادیاں دی ایہہ ٹولی
ہٹیاں تے پتھر سُٹدی رئی تے اشتعال دِلان دا اے
نعرے لاندی رئی۔

Vocabulary

لاہور	lahor *m. (n.p.)*	Lahore
کرفیو	kərfiu *m. (n.p.)*	curfew
دس وجے	dəs vəje	ten o'clock
فرقہ وارانہ	fyrqa varana *adj.*	sectarian, communal
سجا	səja *adj.*	right (hand)
پُل	pwl *m.*	bridge
پوسٹ ماسٹر جنرل	posTmasTər gənrəl	Post Master General
لاگو	lagu *pred. adj.*	enforced
بُلانا	bwlana *v.*	to call, summon, invite
سٹاف رپورٹر	sTaf ryporTər *m./f.*	staff reporter
عاشورہ	ašura *m. (n.p.)*	Ashura, the 10th day of the month of Muharram
جلوس	jwlus *m.*	procession, parade[1]
سٹھ	səTh *adj.*	sixty
چوداں	cəwdã *adj.*	fourteen
نعرہ	nara *m.*	slogan, shout
اتھرو گیس	əthru gəys *f. (n.p.)*	tear-gas
نسانا	nəsaňa *v.c.*	to chase away, cause to flee
واز	vaz *f.*	voice, sound
ساڈھے ست وجے	sade sət vəje	seven-thirty (time)
مُک مکا کے	mwk məka ke *adv.*	after completing (something)
اپڑنا	əpəRna *v. int.*	to arrive, reach
لاش	laš *f.*	corpse, dead body
بھڑکنا	bhəRəKna *v. int.*	to flare up, blaze, burst into flame
پتھر	pətthər *m.*	stone
سوٹی	soTi *f.*	staff, stick
بوتل	botəl *f.*	bottle
ہلّا بولنا	həlla bolna *v.t.*	to attack, charge
دُکاندار	dwkandar *m.*	shopkeeper

ہٹی	həTTi *f.*	shop, store
پیدل	pəydəl *adv.*	on foot
ایدھر اودھر	əydhər wdhər *adv.*	hither and thither
تقریباً	təqribən *adv.*	almost, approximately, about
گھنٹہ	ghənTa *m.*	hour
اشتعال	yšteal *m. (n.p.)*	incitement to anger, inflammation

Note

1. **jwlus kəDhña** to take out a procession.

اک نویں پنجابی ڈکشنری

سب توں پہلی پنجابی ڈکشنری ۱۸۱۲ء وِچ کلکتے توں چھپی سی۔ ایہہ ڈکشنری رومن خط وِچ سی۔ ایدوں بعد ہور وی کئی پنجابی ڈکشنریاں چھپیاں۔ ایناں وِچوں اِک ڈکشنری دس جلداں اِچ سی جیہڑی چندی گڑھ توں چھپی سی۔ ایہہ ساریاں ڈکشنریاں یا تے رومن خط اِچ سَن یا گورمکھی اِچ۔ پاکستانی پنجابیاں لئی جیہڑے گورمکھی خط نئیں پڑھ سکدے ہالیں تیکر کوئی ڈکشنری نئیں سی۔

ایہہ لوڑ ہُن پوری ہوئی اے تے ۱۲۲۰ صفحاں دی ایہو جہئی پنجابی ڈکشنری چھپی اے جیہڑی عربی خط اِچ اے۔ ایہنوں شائع کرن والے وین گارڈ نیں۔ تے ڈکشنری دا ناں اے "وین گارڈ پنجابی۔ انگریزی ڈکشنری"۔ مُل ایدا پنج سو روپے اے ایدے اِچ اِک خاص گل اے وی اے کہ پنجابی دیاں مختلف علاقائی بولیاں دے لفظ وی شامل کیتے گئے نیں تے اوہناں

نوں لکھن دے مختلف طریقے دسّے گئے نیں

اک عام شکایت ایہہ کیتی جاندی سی کہ پنجابی اِچ کوئی ڈکشنری ای نئیں تے کوئی علمی کم کیویں کیتا جا سکدا اے نالے ہُن پنجابیاں نوں کوئی ایہہ طعنہ دی نئیں مار سکے گا کہ اوہناں نے اپنی ماں بولی نوں چھڈّ کے دوجیاں بولیاں دی خدمت دا بیڑا چکیا ہویا اے۔ ایس ڈکشنری دی مدد نال اوہ کم ازکم اپنے وڈّے شاعراں نوں پڑھ سکن گے کئی انگریزی پڑھے لکھے پنجابی جیہڑے وارث شاہ میاں محمّد صاحب بابا غلام فرید تے بُلھے شاہ نوں پڑھنا چاہندے سَن پر ایس لئی نئیں سن پڑھ سکدے کہ کوئی پنجابی انگریزی ڈکشنری نئیں سی اوہ ایس ڈکشنری نوں ہتھوں ہتھ لین گے

ایس ڈکشنری دی تاریخ وی بڑی دلچسپ اے۔ ۱۸۴۵ء اِچ عیسائیاں دے مشن نے لدھیانے توں اِک پنجابی ڈکشنری چھاپی سی جیہدے اِچ ڈھائی ہزار لفظ سَن۔ ایہہ ڈکشنری گورمکھی خط اِچ سی تے ایہوں ڈاکٹر نیوٹن نے عیسائی مبلّغاں تے انگریز افسراں دی سہولت لئی مرتّب کیتا سی۔ ایدی منگ اینی زیادہ سی کہ تھوڑے ای عرصے اِچ کتاب بزاروں غائب ہوگئی۔ ۱۸۸۸ء اِچ پنجاب دے ڈائرکٹر پبلک انسٹرکشن ڈینزل

البٹس نے جنہاں دا ناں پنجاب دیاں ذاتاں تے قبیلیاں اُتے تحقیقی کم لئی ہمیشہ زندہ رہئے گا۔ لاہور توں اِک پنجابی ڈکشنری شائع کرن دا فیصلہ کیتا ڈاکٹر نیوٹن دی ڈکشنری تے سب توں وڈّا اعتراض اوہناں نوُں ایہہ سی کہ ایدے اِنج صرف لدھیانے دے علاقے دی بولی دے لفظ شامل کیتے گئے سَن۔ لاہور گجرات راولپنڈی تے ملتان دے علاقیاں اِنج بولی جان والی پنجابی دے لفظ ایدے اِنج نئیں سَن۔ ایس کرکے کوہ نوُر پریس لاہور دے مالک ہرسُکھ رائے نوں کہیا گیا کہ اوہ لدھیانے دی ڈکشنری نوُں بُنیاد بنا کے اِک نویں ڈکشنری تیّار کرے جیہڑی پنجاب دے سارے علاقیاں دیاں بولیاں دی نمائندگی کرے۔ مُنشی ہر سُکھ رائے نے ایہہ کم اِک سِکھ عالم بھائی مایا سنگھ دے سپُرد کیتا۔ ۱۸۹۱ء اِنج مُنشی ہر سُکھ رائے دے مرن توں بعد ڈکشنری نوُں چھاپن دا کم مفید عام پریس لاہور دے مالک منشی گلاب سنگھ دے ہتھ اِنج آگیا جنہاں نے ۱۸۹۵ء اِنج بجالی ہزار لفظاں دی ایس ڈکشنری نوُں مکمل کرکے چھاپ دِتّا

بھائی مایا سنگھ نے ایہہ ڈکشنری مرتب کرن دے دوران کئی لوکاں توں مدد لئی۔ اینہاں وچوں ملتان دے ملک تلسی

رام راولپنڈی دے لالہ دھنی رام تے بلوچستان دے بھائی کاہن سنگھ دی شامل سَن۔ انگریز افسر وی نالو نال شامل رئے۔ وین گارڈ نے ہُن ایہو ڈکشنری عربی خط اِچ چھاپ دِتّی اے۔

اِک دلچسپ گل نوٹ کرن جوگی اے وی اے کہ ایہہ ڈکشنری جدوں پہلی وار ۱۸۹۵ء اِچ چھپی تے ایدے لکھن والیاں اِچ کوئی مسلمان عالم شامل نئیں سی۔ ایس لئی کہ اوس ویلے اکثر پڑھے لکھے پنجابی مسلمان اردو تے فارسی نال چمٹے ہوئے سَن۔ پنجابی نوں ایسے لئی سکھّاں دی زبان ای سمجھیا جاندا سی۔

بہر حال خوشی دی گل اے کہ پاکستان دے پڑھے لکھّے پنجابیاں نُوں اپنی بولی نال کُجھ دلچسپی پیدا ہوئی اے۔ اُمّید اے کہ ایس ڈکشنری دے شائع ہون نال پنجابی زبان اِچ علمی تے ادبی کم کرن والیاں نوُں بوہتی مدد ملے گی۔

ڈکشنری	Dykšnəri *f.*	dictionary
کلکتہ	kəlkəta *m. (n.p.)*	Calcutta
چھپنا	chəpn̆a *v.t.*	to be printed
رومن	romən *adj.*	Roman
خط	xət *m.*	script, letter
جلد	jyld *f.*	volume (of a book); binding (of a book); skin
چنڈی گڑھ	cənDigəRh *m. (n.p.)*	Chandigarh, the capital of Haryana State in India
گورمکھی	gwrmwkhi *m. (n.p.)*	Gurmukhi (script)
صفحہ	səfha *m.*	page
عربی	ərbi *adj.*	Arabic
شائع کرنا	šae kərna *v.t.*	to publish, issue
مُل	mwl *f.*	price
لفظ	ləfz *m.*	word
علمی	ylmi *adj.*	scholarly
کیویں	kivẽ *interrog. adv.*	how?, why?
نالے	nale *conj.*	moreover, in addition to, furthermore
طعنہ مارنا	tana marna *v.t.*	to taunt, reproach, make sarcastic remarks
ماں بولی	mã boli *fi.*	mother tongue
بیڑا چکنا	beRa cwkn̆a *v.t.*	to determine to do something
ہتھو ہتھ لینا	hətho həth ləyn̆a *v.t.*	to receive with open arms, welcome enthusiastically
مشن	myšən *m.*	mission
لدھیانہ	lwdhiana *m. (n.p.)*	Ludhiana, a city in Indian Punjab
ڈھائی ہزار	Dhai həzar *adj.*	two and a half thousand
مبلغ	mwbəllyG *m./f.*	missionary, preacher
مرتب کرنا	mwrəttəb kərna *v.t.*	to compile, edit
بزار	bəzar *m.*	bazar, market

غائب	Gayb *pred. adj.*	absent, disappeared
ڈائرکٹر	DayrykTər *m./f.*	director
پبلک انسٹرکشن	pəblyk ynsTrəkšən	public instruction
ذات	zat *f.*	caste, self, person
تحقیقی	təhqiqi *adj.*	research
زندہ	zynda *adj.*	alive, living
گجرات	gwjrat *m. (n.p.)*	Gujrat, a city in Pakistani Punjab
راولپنڈی	ravəlpynDi *m. (n.p.)*	Rawalpindi, a city in Pakistani Punjab
ملتان	mwltan *m. (n.p.)*	Multan, a city in Pakistani Punjab
نمائندگی	nwmayndəgi *f.*	representation
عالم	alym *m.*	learned man, scholar
سپرد کرنا	swpwrd kərna *v.t.*	to entrust
نالو نال	nalo nal *adv.*	along with, side by side
نوٹ کرن جوگی	noT kərən jogi	worth noting
چمٹنا	cəmwTña *v. int.*	to cling to, be glued to, stick, embrace tightly
بہرحال	bəhərhal *adv.*	in any case, anyway, however
ادبی	ədəbi *adj.*	literary

Translations of the Selections

Selection One

Riots in West Bengal

Today fourteen people were killed and three hundred were injured during elections in the Indian state of West Bengal.

Selection Two

Eight Officials Dismissed

Yesterday, the government of Punjab dismissed eight government officials. These officials, who worked in the department of finance, were caught red-handed while accepting bribes.

Selection Three

Political Riots in Dhaka

Today seven people were injured in Dhaka in a scuffle between supporters of former President Ziaur Rahman and supporters of the present military government. President Ziaur Rahman was assassinated two years ago in an abortive military coup. The rival groups exchanged blows and pelted stones at each other. No one was arrested by the police.

Selection Four

Are Fat Officials Corrupt?

Bangladeshi police officers who do not reduce their weight will be prematurely retired. This was stated by the President of Bangladesh, Husain Muhammad Ershad. He warned that officers with bulging bellies will not be promoted. President Ershad said, "Fat officers are usually corrupt. Those who live within their salaries cannot become so fat." He advised police officers to eat less and do regular exercise.

Selection Five

Afghan Mujahideen Meet the Turkish President

Afghan Mujahideen leaders today met with the Turkish President, Mr. Kenan Evren, in Islamabad. The Mujahideen leaders said in a press statement, "The Turks are our brothers. The Turks have helped us a lot

during our Jihad (holy war) and have also given shelter to Afghan refugees. We wanted to meet with President Evren and thank him."

Selection Six

Rajiv Gandhi and Pakistan's New Government

The Indian Prime Minister, Mr. Rajiv Gandhi, has said that relations between the two neighboring countries could be better in "some political matters" after Pakistan gets an elected government.

He also said that in some other matters improvements in bilateral relations would be difficult. But it depends on the attitude of the new government of Pakistan.

In an interview with a German newspaper, Mr. Gandhi said that India wants good, friendly relations with Pakistan.

Mr. Gandhi said that India's disputes with Pakistan, China, Sri Lanka, Nepal and Bangladesh are temporary and that these could be solved with feelings of good will.

Selection Seven

Twenty-Two Thousand New Schools

The central government has opened 22,000 Nai Roshni (New Light) schools this year and it will open another 22,000 next year. This was stated by the Federal Minister for Production, Mr. Mohammad Bashir Khan, in a speech at Pakistan National Center. The minister paid rich tributes to UNESCO in his speech and said that it has contributed a lot toward the development of education in the countries of the Third World. He said that people who cannot read or write are a burden to the country. The present government had provided them with a great opportunity; they should try to take advantage of it. Mr. Mohammad Bashir Khan said that the nation which lags behind in education can never make progress.

Selection Eight

Benazir Bhutto Meets Turkish President

The Prime Minister, Mohtarma Benazir Bhutto met with Turkish President Kenan Evren this evening.

During the meeting the two leaders discussed bilateral relations and regional

issues. They expressed deep satisfaction at the existing state of brotherly relations and also expressed their determination to take all possible measures to further improve these relations.

The Prime Minister briefed the Turkish President on the situation in Afghanistan. Both leaders agreed that in order to prevent bloodshed and restore peace a government should be established in Afghanistan that is acceptable to everyone. They expressed the hope that the Shura would succeed in establishing such a government.

The Prime Minister also briefed the Turkish President on Pakistan-India relations and the SAARC.

Foreign Minister Sahabzada Yaqub Khan was also present at this meeting.

Selection Nine

Who is a Sindhi?

The chairman of the National People's Party, Mr. Ghulam Mustafa Jatoi, has said that everyone who lives in Sind is a Sindhi irrespective of whether his language is Sindhi or not. He said a Sindhi is cne who lives in Sind, earns in Sind, spends in Sind, and buries his dead in Sind. Mr. Jatoi said that those who create hatred in Sind are the enemies of both Pakistan and Sind. These people get money from abroad to create unrest in Sind. The political parties and the government should expose their mischievous acts so that the citizens of Sind could recognize their real face.

Selection Ten

The People's Party is a Party of Landlords

Maulana Shah Ahmad Noorani, speaking yesterday at Mochi Gate, described the People's Party as a party of big landlords. He said the People's Party boasts a lot but shows very little results. Maulana Noorani said the PPP had promised the poor people that it would give them food, clothing and shelter; even after five years of rule, it could not fulfil its promise. They (PPP) get votes from the poor people but don't look after them. The PPP leaders exploit (people) with their (sweet) talk.

Maulana Noorani also severely criticized the Punjab government and said that the Chief Minister (of Punjab) Nawaz Sharif and his colleagues are no different from the People's Party. Nawaz Sharif's government in Punjab is engaged in as much corruption as is Benazir Bhutto's government in the center.

Selection Eleven

Salman Rushdie Can Save His Life

17 February:

The Iranian President, Ali Khamenei, has said that the British author Salman Rushdie, who was condemned to death by Ayatollah Khomeini, might be pardoned if he apologized for writing an anti-Islamic novel. Mr. Khamenei, in his Friday prayer address, instructed the people who had gathered to protest against Salman Rushdie's novel, to stay away from the British and American Embassies.

Today in Pakistan also, people demonstrated all day long against Salman Rushdie in all major cities of the country. In Rawalpindi, people burned an effigy of Rushdie. A local politician, Sheikh Rashid Ahmad, addressing a meeting at Madrasa Talim-ul-Quran, announced a cash reward of 1,000,000 rupees to the person who would kill Salman Rushdie. Sheikh Rashid said that he was making this announcement on behalf of the citizens of Rawalpindi. In another meeting, which was held in Raja Bazar, a prominent religious leader said that Rushdie could save his life by apologizing for writing such a dirty novel.

Selection Twelve

Situation in Sind

The chairperson of the People's Party, Begum Nusrat Bhutto, has said that the law and order situation in Sind is improving. She said that only those persons who were engaged in conspiracies to destroy peace have been arrested in the province. Begum Bhutto said it was not true that only Urdu-speaking persons were being arrested. "Neither are all Urdu-speaking people mischief-mongers nor are all Sindhis dacoits. Black sheep can be found in any group." She said that the government will not favor any one. Whosoever commits a crime, will be arrested. She said, "Both Sindhis and Muhajirs (refugees) are (represented) in our party. We make no distinctions between the two."

Selection Thirteen

Development in Rural Areas

The Federal Minister for Food, Agriculture, and Rural Development, Mr Sartaj Aziz, has said that special attention will be paid to providing employment opportunities for landless workers during the Seventh Five Year Plan. He said that at present 60 percent of the rural population was engaged in farming and livestock breeding, while the rest were involved in

non-farming occupations. Mr. Sartaj Aziz said that small-scale industries would be set up in rural areas to increase the income of landless workers. The second step would be to increase the number of schools in rural areas. Moreover, new credit programs will be launched to help landless persons set up their own small-scale businesses. The Federal Minister said that if the local governments plan efficiently and implement the development projects and spend the money honestly, the pace of development in the rural areas will be doubled in two or three years.

Selection Fourteen

Cultivation of Poppy Crop in N.W.F.P.

The N.W.F.P. Governor, Brig. Amir Gulistan Janjua (Ret.), has directed the administration and other concerned officials of Malakand Division to give special attention to eliminating the poppy crop from the area. He said that farmers should be appraised of the disadvantages of opium and should be motivated to grow cash crops instead. He said that the government is trying its best to eliminate narcotics from the country. He advised farmers to grow potatoes and onions instead of poppies. "These two are in great demand in the Gulf States," he said.

The Governor disclosed that poppies have been cultivated in the Buner, Dir, Adensai and Gadoon areas for a long time. Until recently, about 540 tons of opium was being processed every year in these areas. Due to the strenuous efforts of the government, opium production was reduced to only 42 tons per annum. But during the past two years, production of opium has again risen to 200 tons annually. The Governor expressed the hope that the farmers would cooperate with the government in order to rid the country of the curse of narcotics.

Selection Fifteen

Massacre in Assam

According to the latest news, 1,500 Bengalis have died in attacks by Assamese tribes. The Indian Prime Minister, Mrs. Gandhi, who toured the affected areas of Neeli and Gorpur today, has put the responsibility for this massacre on those who have been agitating and rioting in Assam

Our correspondent in Gohati reports that when a journalist asked Mrs. Gandhi whether her government would accept any moral responsibility for this violence, Mrs. Gandhi replied, "Why should we accept this responsibility? The people responsible for this violence are those who are agitating and rioting. They may not like the elections, but they have no right to take the law in their own hands."

Selection Sixteen

Geneva Agreement on Afghanistan

The international agreement to end the Afghanistan problem is being signed tomorrow in Geneva. The United Nations Secretary General, the American Secretary of State, Mr. George Schultz, and the Soviet Foreign Minister, Mr. Shevardnadze, will participate in the function. In Moscow, a Soviet spokesman has confirmed that Mr. Schultz and Mr. Shevardnadze will sign two of the four documents of the agreement.

The Chinese Prime Minister, Mr. Li Peng, told a news conference today in Beijing, "My country has supported the agreement." He expressed hope that Soviet troops will begin withdrawing from Afghanistan.

Selection Seventeen

Police Performance

The Punjab Chief Minister, Mr. Nawaz Sharif, has said that effective steps should be taken to ensure the speedy provision of justice to the people by improving the performance of the police. He stated this today in Lahore while presiding over a meeting of police officers. Detailed attention was given in the meeting to various steps to improving the functioning of police stations in the province and providing the police with better training and facilities. The Chief Minister said coordinated efforts should be undertaken to eliminate the curse of drug use in society.

Selection Eighteen

President Zia in Hong Kong

The President of Pakistan, General Mohammad Zia-ul-Haq, said while addressing a gathering of Pakistanis in Hong Kong that his government was trying hard to implement Islam in the country. He said, "We don't want an Iran-like revolution. Islam will be introduced gradually and peacefully in our country." President Zia advised Pakistanis to work diligently and not to do anything that brings a bad name to their country.

The President also asked Pakistanis to use their earnings for Pakistan's development. The government is prepared to provide them all facilities to establish new industries. He said that a Pakistani who brings new machinery from abroad will not have to pay any import taxes. Electricity, water and telephones will be provided for his factory on a priority basis. The President said that adequate education and health facilities are available in the country for the children of expatriate Pakistanis. If they want, they can send their

children to Pakistan for their Urdu and Islamic education. The government will help them in every way for this purpose.

Selection Nineteen

Pakistani Proposal at the United Nations

Pakistan has proposed a plan for human development in SAARC countries whose purpose is to obtain the rapid economic growth of the area. Federal Minister for Planning and Development, Dr. Mahbub-ul Haq, said while clarifying this proposal last night in the United Nations that the development planning experts of these countries can prepare such plans for the year 2000 and then financial aid can be obtained from the rich countries.

Other News About Pakistan From the United Nations

Pakistan has told the United Nations Security Council that the efforts Israel is making to suppress the uprising in the occupied Arab territories by expelling Palestinians and knocking down their homes should be prevented. This was stated in a speech in the Security Council last night by the Pakistani Ambassador to the United Nations, Mr. Shah Nawaz. He said that Israel should know that its policy of tyranny cannot stop the struggle of the Palestinians.

Selection Twenty

Pakistan's Nuclear Program

Pakistan will not accept any unilateral restrictions on its peaceful nuclear program for the sake of American aid. This was stated by the Minister of State for Foreign Affairs, Zain Noorani, in a television interview in New York yesterday. He severely criticized the decision of the U.S. Congress under which aid to Pakistan was suspended for 105 days. He said Pakistan is being penalized without any reason. Mr. Zain Noorani said that the Pakistan government has nothing to do with the case of Arshad Pervez. He said, "It is surprising that while the Arshad Pervez case has yet to be decided by the court, Congress has already pronounced judgement against Pakistan."

The Minister of State said that highly exaggerated reports are being published in the American press about Pakistan's modest nuclear program. The impression is being created that Pakistan has (already) manufactured many bombs. He said Pakistan was prepared to give firm assurance that its nuclear program was for peaceful purposes, and not for manufacturing bombs. Pakistan, he said, highly valued its friendship with the United States and wants to further strengthen it. "We must guard against the conspiracies of those who want to bring about a rupture in our friendly relations."

Selection Twenty One

Prime Minister's Speech in Peshawar

Prime Minister Mohammad Khan Junejo announced that 26,000 houses would be built and distributed among the poor this year. Talking to the members of the provincial assembly, the Prime Minister said that 20,000 new homes will be built in each district. He said the government wants to improve the living conditions of the poor. The Prime Minister said one million new houses will be built throughout the country during the next five years.

Reviewing development activities, the Prime Minister said that representatives of the people and government employees should work together for the welfare and progress of the country. He advised government officials that they should not regard themselves as rulers.

The Prime Minister asked the people to remain vigilant and alert. He said: "How sad it is that while there are enemies all around us, we are cutting each other's throats and fighting among ourselves." Mr. Junejo said that what the country needs most at this difficult time is unity. He said this country was not created in the name of provinces and sects. This country was created in the name of Islam. None can cause any harm, as long as we hold on to the rope of Islam.

Selection Twenty Two

Steps Against Smuggling

A C.I.A. team has arrested a group from which 58 VCRs, two TVs and man other items have been recovered. These goods are smuggled into the countr through the coastal regions. This is not a new phenomenon; it has bee happening for many years. We are certain that the government is also full aware of it.

The truth is that in our country, breaking the law has become so commc that when the government tries to enforce the law, people take to strikes ar demonstrations. The need is for agencies throughout the country to a against these smugglers and other criminals. Political parties should al cease to give protection to such people. Only in this way can smuggling ar black marketing be brought to an end and the country's economic situatic improved.

Selection Twenty Three

New Powers for Commercial Banks

The government has decided to curtail the powers of the Pakistan Banking Council and authorize the development finance institutions and banks to make loans for agricultural and industrial projects. This decision was taken at a conference of the commercial banks held on June 13th in the Ministry of Finance under the chairmanship of Dr. Mahbub-ul Haq. Dr. Mahbub-ul Haq said that as long as local banks do not have any power, they will not be able to meet the financial needs of the businessmen, farmers and industrialists in time. "Today the situation is that even for a loan of a small amount, the files keep moving up and down for months, and even then there is no decision. Those who want to get things done quickly bribe the officials and get their job done." Dr. Mahbub-ul Haq asked the bank officials to sanction loans without unnecessary delay. He said no loan should be written off without the prior approval of the Ministry of Finance.

Selection Twenty Four

Mujahideen Step Up Operations

In a fierce battle against Kabul troops, Afghan Mujahideen have captured 11 security posts in the Gulbahar area. It has been learned that at least 70 soldiers of the Kabul government were killed in this battle. Many soldiers fled leaving their weapons behind. Radio Kabul reported that the fighting was still going on near Kandahar.

A Mujahideen spokesman told our reporter in Peshawar that the Mujahideen shot down a Soviet military airplane last night near Kabul. The spokesman said that the Mujahideen were launching heavy attacks on the posts around Ghazni city and were also getting ready to attack the Spin Boldak area.

Selection Twenty Five

Establishment of Qazi Courts

President Muhammad Zia-ul-Haq has announced that Qazi courts will start functioning in selected districts of Punjab in January. The entire process of establishing the courts and formulating rules and regulations will be completed by December. He said the setting up of Qazi courts is an important part of the government's efforts to implement Islam in the country.

Inaugurating the 8th Seerat Conference in Islamabad today, President Zia said a cabinet committee has already submitted its report on Qazi courts. He said,

"Islam cannot be implemented through mere empty talks. Strenuous efforts will have to be made for this purpose, and people will have to cooperate with the government."

Selection Twenty Six

Our Educational System

Our educational system has deteriorated to such an extent that it cannot be corrected through the usual administrative measures. Although the entire system is rotten, the examination system particularly has become so corrupt that people have lost confidence in it. The practice of cheating in examinations has spread like an epidemic. The standard of education has declined in every respect. Students try to excel each other not in education but in fighting. Most student leaders flaunt Kalashnikovs in educational institutions. No one bothers them. Colleges and schools remain closed for months and months. The teachers are happy because they don't have to teach. The political parties are happy because they get workers for free! The question is what should the parents do? A major portion of their earnings go to the educational expenses of their children. Now they have only the expenses, but no education.

Selection Twenty Seven

The Forests of Punjab

A recent report of the Forest Department states that leaving out the hill areas, the total area of Punjab is about 51,000,000 acres. Out of this, onl 1,500,000 acres are forest.

There was a time when there were trees everywhere in this land of the fiv rivers. How pretty they looked, those trees! Tall, thick trees with their coo shadows! Wayfarers with long distances to travel used to rest for a whil under these trees during the scorching summer sun. Children used to pla under them after school. Girls used to hang their swings from the branche of these trees. These trees were a precious gift of nature for mankind. Ala we did not value this gift.

Greed overwhelmed us. We started cutting the trees. We used some on th hearth as fuel and some in constructing houses. Do we want to see Punjab a dried up?

Selection Twenty Eight

Punjab Worker's Movement

A meeting of the Punjab Worker's Movement was held in Lahore on January 6 under the chairmanship of Justice K.M. Samdani. Among the special guests were included Dr. Iftikhar Ahmad, Dr. Naseer Akhtar and Mr. Mahmud Akhtar. Before the meeting began, the newly-elected officers took the oath of allegiance to the movement.

Addressing the meeting, Mr. Inayat Hussain Bhatti said that the anti-Pakistan forces that had bifurcated Pakistan in 1971 are once again becoming active. They want to break the remaining Pakistan into many pieces. We should be aware of these enemies so that they do not succeed in their nefarious objectives. Mr. Afzal Haider, a prominent lawyer, also spoke at the meeting. He said the Punjab Worker's Movement was organized for the purpose of uniting Punjab, Sind, the Frontier, Balochistan and Kashmir. He said that the Punjabi language was victimized after the creation of Pakistan. He said that Punjab suffered most as a result of the partition of India in 1947. Despite this, the other provinces regard Punjab as an oppressor. Mian Zaheer Akhtar also criticized those extremist leaders of Sind and Frontier who keep attacking Punjab all the time. Dr. Iftikhar said Punjab's strength is in fact the strength of Pakistan. Dr. Naseer Akhtar told the meeting that despite living in the United States for sixteen years, he speaks Punjabi with his children.

Selection Twenty Nine

Geneva Accord Greeted

The Geneva Accord on Afghanistan is being welcomed around the world. The NATO countries have expressed the hope that with this accord relations between East and West will be improved. It was said in an announcement issued by the European Economic Community in Brussels that this accord is an important step for the solution of the Afghanistan problem. It was stated in the announcement that the withdrawal of Soviet troops and the unimpeded return of the Afghan refugees should be tied to a total political solution. China said that the signing of the accord is a victory for the Afghan people against foreign aggression. China praised the Soviet decision to withdraw its troops from Afghanistan. While welcoming the accord, British Foreign Minister Sir Geoffrey Howe said the establishment of an interim government will be the first step towards the solution of the internal political problems of the country. The French Foreign Ministry praised the signing of the accord in a statement and said that France is ready to aid in the return of the Afghan refugees and the rebuilding of a free and non-aligned Afghanistan. The Japanese Foreign Minister said in a statement that this will increase peace and stability in the region. Federal (West) Germany and Yugoslavia have also welcomed the accord.

Selection Thirty

How Long Will the Najib Government Last?

"The Najib government will last only a few days after the withdrawal of Russian forces from Afghanistan." This was stated by a famous German professor, Dr. Stahel, in a symposium yesterday. He said the Mujahideen at this time have at least 12,000 trained persons who can wage war like professional soldiers in winter or summer and in all types of areas.

The military experts who took part in the symposium were of the view that Russian forces will withdraw within the agreed period of nine months. However, it is difficult at this time to answer the question whether the more than 25,000 Soviet advisors will also go back or not. According to experts, if the Najib government falls in Kabul, it will try to establish a foothold in the new province of Sare-Pul. The Soviet Union will also try its best not to lose control of this area as it is replete with huge gas reserves and it also borders on the Soviet Union. If the Mujahideen succeed in taking control of this territory, they will deprive the Soviet Union of these gas reserves. Moreover, they might infiltrate into the neighboring Soviet Muslim provinces and create a new problem for the Soviet Union.

A Mujahideen representative, Mohammad Yusufi, also took part in the symposium. Mr. Yusufi said the Najib government cannot last long as it is a puppet of the Soviet Union and has no support from the Afghan people. This government is depending on the crutches of the Soviet tanks. When the crutches are gone, it will collapse automatically.

Selection Thirty One

Rehabilitation of People Affected By Rawalpindi Incident

There was a high-level meeting today in Rawalpindi in which the pace o efforts undertaken so far in Rawalpindi and Islamabad for the rehabilitatio of the affected people was surveyed. Prime Minister Muhammad Khan Junejo chaired the meeting. He said the government has set no limit on th expenditure for aid efforts and on rehabilitation of the people affected by th Rawalpindi tragedy. The Prime Minister has given the Federal Secretary o the Interior, who has been appointed Relief Commissioner, authority t make immediate decisions in all matters regarding treatment abroad. H advised that the wounded be sent abroad for the necessary treatment a government expense without any waste of time, and there should be no dela over procedural matters in this regard. He stated that he should be given report on these matters within the next two days. He advised all governmen agencies to undertake relief work on an emergency basis. He stated that i order to continue relief works and rehabilitation efforts without cessatio there should be no time off on weekends.

Selection Thirty Two

Prime Minister Visits Ojhri Camp

The Prime Minister, Mr. Muhammad Khan Junejo, visited the Ojhri Camp today. Expressing shock and deep sorrow for those who died in the tragedy, Mr. Muhammad Khan Junejo particularly mentioned the children who had been orphaned. He said these children are now the nation's responsibility, and the government will take care of their education and other necessities until they are old enough to be self-reliant. The Prime Minister once again advised the Rawalpindi and Islamabad administration that they should keep up their efforts to locate missing people.

Prime Minister Muhammad Khan Junejo assured those affected by the Sunday explosions in Rawalpindi that his government would fulfill its responsibility for their rehabilitation in the shortest possible time. He stated this today while addressing affected people during a tour of Ojhri.

Regarding compensation for damage to property, the Prime Minister said that a team of experts, including engineers, would survey buildings and other property and report to him in two days. After that the government would give compensation for the damage, and the affected people could build their houses according to their own wishes. The Prime Minister said that he had surveyed the affected areas himself by helicopter to estimate the damage.

Before this, the affected people told the Prime Minister about the damage done to their houses by the explosions and shells. According to our representative, the Prime Minister went into some buildings in order to survey the damage.

Selection Thirty Three

The President Visits the Wounded Persons

President Muhammad Zia-ul-Haq went to Rawalpindi General Hospital today to inquire into the welfare of the wounded. He visited each wounded person and advised the doctors that they should ensure the proper care and treatment of the wounded.

The Punjab Minister for Zakat, Malik Abdul Qayyum Awan, gave the President a check for three hundred sixty-five thousand rupees for the patients' recovery. This sum was given from the Provincial Zakat Fund.

Sind Chief Minister Akbar Ali Kazi, who arrived in Islamabad today, toured the Federal Government Hospital. He expressed sympathy for those injured in Sunday's explosion. Speaking with Punjab Chief Minister Mian Nawaz Sharif at the hospital, the Sind Chief Minister said that the people of Sind

have been deeply saddened by this tragedy, and they are with their brothers in this hour of trial.

Balochistan Chief Minister Jam Mir Ghulam Qadar Khan has expressed sympathy for the families affected by the Rawalpindi tragedy and said that the Balochistan people and government share equally in their grief.

In a statement in Quetta today he assured them that every possible cooperation will be given for the rehabilitation of the affected families. He announced that a grant of 2,000,000 rupees was being given to the Punjab government immediately for this purpose. The Chief Minister also appealed to the public to give to the Prime Minister's special fund for affected families.

Selection Thirty Four

The Political Parties, Courts, and the Military

The chief of the Pakistan army, General Mirza Aslam Beg has said that the political parties, the courts and the armed forces are the basic ingredients of the country's politics and each of these institutions should play its role responsibly in order to put the country on the road to democracy and stability. He said that so far as the courts and the armed forces were concerned, they had already fulfilled their obligation positively and effectively by paving the way for the holding of elections. It was now up to the politicians of the country to recognize their obligation and play a constructive role to make the electoral exercise a success.

No one can disagree with what General Beg has said about the duty of the politicians in the present situation. We are now standing at a very critical turning point in our history. The shape of things that will emerge depends on how peacefully the elections scheduled for November 16 are held. The armed forces acted very responsibly by faithfully fulfilling their constitutional obligation after the tragic incident at Bahawalpur. The army maintained law and order and arranged a smooth transfer of power. The courts too, fully conscious of their obligation, took decisions by which people were reassured of free and impartial elections.

In a nutshell, the stage has been set for the political parties. Now it is their task to make the experiment of democracy a success. At this time, even a small mistake on their part can bring great harm to the nation.

Selection Thirty Five

Concern Over the Gulf War

Mr. Sharifuddin Pirzada, Secretary General of the Organization of the Islamic Conference, has announced that a meeting of heads of various OIC departments is scheduled to be held on June 2nd in Jeddah. This meeting will review the working of the OIC.

Mr. Pirzada said the OIC is trying hard to bring the Gulf war to an early end. We hope that Iran and Iraq will agree to the proposals of the Peace Committee and will sit down together to resolve their bilateral problems through negotiations. He said the entire Islamic world is concerned about the Iran-Iraq war. Six years should be enough to make them realize that war does not solve any problem. City after city is being destroyed. People are being killed. Oil production is also cut off. If nothing else, the two countries should at least pay attention to their own losses.

Selection Thirty Six

Pakistani Americans Worried About Their Children

Pakistani parents who have been living in America for many years are worried about the future of their children. The biggest worry is that their children are not sufficiently knowledgeable about Pakistani culture. A few days ago I telephoned a Pakistani friend at his home. The telephone was picked up by his daughter who said "Hi!" I said, "Salama Laikum!" Her answer was "What?" When I told this to my friend, he laughed and said, "She even calls me "Hi dad!" instead of "abaji."

The other problem is that of language. We want our children to speak English as fluently as other American children. But we also want our children to speak Urdu or Punjabi at home so that they don't forget the language of their parents. The children do make an effort on their part but when they speak it is half English and half Punjabi. Only yesterday my son asked me, "Abu! How much time do you spend reading the newspaper every day?"

The third problem is that of the Islamic education of the children. Once a week, on Saturday or Sunday, we go to the mosque and think that we have fulfilled our obligation. For the rest of the week, we simply don't have time to tell our children anything about religion. During Ramadhan last year my son asked me, "Can I fast at night instead of in the day-time? It will take the same amount of time."

Selection Thirty Seven

Balochistan

Balochistan is inhabited by the Baloch, the Brohis and the Pathans. In fact, the Baloch and the Brohis are not separate peoples; they are one and the same. The only difference is that their languages are different. But there is no difference in their ways of living. Their customs of birth and death and their ways of sharing happiness and sorrow (with each other) are the same.

The Baloch came to Balochistan in three major groups. Those who came in the first wave settled in Seistan and were called Naroi. After them came Brohis who settled in Turan, which is now-a-days called Jhalawan. Those who came last were the Rinds.

The Brohis and the Baloch lived side by side in Seistan for a long time. Many Brohi tribes live in this area even today. But the tribes which came later went into Sind and Punjab. The Baloch entered Sind in two waves: first from Balochistan, and then from Punjab. Those tribes which arrived in Sind directly from Balochistan speak Balochi or Sindhi. But those who arrived in Sind through Punjab speak Saraiki. Among these tribes are included Talpurs, Legharis and some of the Jatois.

Selection Thirty Eight

Women's Role in National Development

The Punjab government has decided to establish one community center in each district headquarters where training will be imparted to women in various trades so that they can become self-sufficient in time of need. Arrangements for adult education will also be made in these centers.

This was disclosed by the Minister for Social Welfare and Women Division, Miss Shaheen Atiqur Rahman while inaugurating a community center in Sheikhupura yesterday. She said women should not confine themselves to sewing and knitting. Miss Atiqur Rahman said that the country cannot prosper if half of the population remains (idle) at home. Women's participation in the country's development activities is as important as that of the men. She advised the women to take full advantage of the community centers and to learn skills which could be of use to them.

Selection Thirty Nine

Indiscriminate Bombing by Soviet Airplanes

A.P.P. reports from London that Soviet airplanes dropped a large number of toy-like bombs last week on the Zazi area in Afghanistan, as a result of which forty children were martyred. The people of Zazi say the Soviet planes kept dropping the bombs indiscriminately for two days.

A Hizb-i-Islami spokesman told a news conference today that the siege around Mazar Sharif is continuing. The Mujahideen have captured two villages near the city and they are getting ready to move forward. The Mujahideen also destroyed a Khad office in Ali Abad yesterday morning and captured three Khad officials. One machine gun, two rocket launchers, fifty rifles and 112 hand-grenades were recovered from the Khad office.

•

Selection Forty

Vote of Confidence for Nawaz Sharif

The National Assembly passed by an overwhelming majority a vote of confidence in Prime Minister Mian Nawaz Sarif under article ninety-one of the Constitution.

Responding to the felicitations of members, Prime Minister Nawaz Sharif said that he had chalked out several programs to meet the demands of the people. He said that efforts will be made for industrial and agricultural development; simple living will be encouraged; and extravagance will be checked. He promised that all possible measures will be taken to eliminate injustice and corruption.

Congratulating Prime Minister Nawaz Sharif, M.Q.M member Dr. Imran Farooq expressed the hope that the new government will restore peace in Sind and will bring the murderers to book. He said that the center should give special attention to the problems of Karachi. Dr. Farooq said that the people of Karachi have not had a single day of peace since 1986. Benazir Bhutto's government treated the people of Karachi and Hyderabad as if they were enemies.

Selection Forty One

Buses End Strike

The week-long strike of buses and wagons ended today after a meeting between the Federal Law Minister, Mr. Fakhar Imam, and the Bus Owner's and Transport Worker's Union leaders. Buses started leaving Badami Bagh

Bus Stand immediately after the strike was called off. The leader of the Transport Worker's Union, Saleh Muhammad Niazi, said that the transport owners would have their vehicles insured for payment of compensation to accident victims. The National Insurance Company will insure the buses for Rs. 2,200 per annum and wagons for Rs. 1,200 per annum. He said that the government will withdraw cases registered under the Shariah law against drivers in Punjab. Mr. Saleh Niazi said that the government should first build roads like Saudi Arabia before enforcing the Shariah laws like that country.

Selection Forty Two

Announcement By Ministry of Defense

It was stated in an announcement by the Ministry of Defence in Rawalpindi that the ammunition in Ojhri Camp which was damaged but did not explode was being taken to the army's Bara Koh Range. Army experts will start destroying this ammunition today; the work will take several days. People in the Bara Koh area might hear or see explosions during the process. They were advised that they should not think there is any danger from these explosions. No one would be hurt by them. This action was being taken to ensure people's safety and to remove any anxiety from people's minds.

Selection Forty Three

The People's Party and the M. Q. M.'s Politics

The People's Party is troubled (by the fact) that while the government is vigorously going after Asif Ali Zardari to punish him, no investigation is being carried out regarding the murder case registered against Altaf Hussain. An F. I. R. was registered against Altaf Hussain last year, accusing him of the assassination of a People's Party student leader. (But) the People's Party is mistaken! This F.I.R. was registered at a time when there was a People's Party government in both the Center and Sind. May we ask why it did not arrest Altaf Hussain at that time? OK, this matter aside, let the Sind government tell us what is really going on in this matter! Altaf Hussain should also clarify his position. No matter whether it is the People's Party's government or I.J.I.'s, no one can touch Altaf Hussain. His men keep carrying weapons in broad daylight, keep intimidating their opponents, and keep creating havoc in educational institutions. No one stops them. They threaten everyone; no one can threaten them. Where did the M.Q.M. come from? Who supplied it weapons? Who brought it to the forefront of Sind politics? If we can answer these questions, then we will understand the political deceptions of Altaf Hussain.

Selection Forty Four

U.S. Troops in Saudi Arabia Can Read Bible

U.S. troops in Saudi Arabia will be allowed to have Bibles and other religious articles. This was stated by Senator Jesse Helms (Republican, North Carolina) after his meeting with the Saudi Ambassador. Senator Helms said he had heard complaints that the Saudi government objected to sending Bibles and other religious articles to the U.S. troops. Upon hearing this, he had a meeting with the Saudi Ambassador, Prince Bandar Bin Sultan in order to remove the misunderstanding.

Saudi Arabia is a hundred percent Muslim country and does not allow the practice of any other religion there. It is reported that the U.S. troops sent to protect Saudi Arabia from an Iraqi invasion were not allowed to worship according to their own religions. Women among the U.S. troops were asked to cover their arms and legs. Women were also not allowed to drive motor vehicles. In Saudi Arabia, women cannot drive motor vehicles.

Senator Helms said, "Prince Bandar Bin Sultan told me that the people of Saudi Arabia are very happy that believers in the True God, both Christians and Jews, are standing side by side with their Muslim brethren at this hour of trial." Prince Bandar has assured me the the U.S. troops are free to worship in whatever manner they prefer.

Our correspondant has learned that there are more than one hundred Muslim soldiers among the U.S. troops sent to Saudi Arabia.

Selection Forty Five

Report of the Judicial Commission

The federal government last week published the report of the commission which was established (to investigate) the shooting of people demonstrating against Salman Rushdie's book in 1989. The commission said in its report that the purpose of the procession was religious and not political. In view of the commission, the government should have shown patience. The demonstrators did not want bloodshed. They were simple Muslims who had gathered to express their anger against the insult to their Prophet. It was not their purpose to damage or burn any embassy. If the government had shown any prudence, the demonstration would have ended peacefully. The commission said that most of the dead and injured were struck with weapons used by the police. The government's statement that the police fired into the air is totally wrong and baseless. Even if the police had directed shots toward people's feet and legs, many lives could have been saved.

The commission has recommended that the government pay a minimum of

Rs. 100,000 as compensation to the heirs of each of the dead and Rs. 50,000 to each injured person.

Selection Forty Six

Who is This Mr. Ali Siddiqi?

First of all, someone should tell us who this Mr. Ali Siddiqi is. He keeps visiting Pakistan frequently. Despite being an Indian citizen, he keeps indulging in foolish talk about Pakistani politics. He gives advice to the Pakistani politicians and the ulama. He issues orders to the Pakistani government asking it not to even mention the name of the Babri Mosque. His way of talking even beats that of American Ambassador Oakley. He throws the names of prominent politicians around as though they were his buddies. He also gives the impression that the Indian government does not make any decision without first asking for his advice. It appears to us that he will be the next President of India.

It is the same Ali Siddiqi who, for some secret political objectives, holds an un-international conference in Delhi every year called "The International Urdu Conference." He brings film actors and singers onto the stage in the name of literature. Pakistani writers and poets are also invited and given the V.I.P. treatment. They are offered good food and expensive drinks. They are even given cash for their shopping sprees. Special friends are given International Conference Awards which carry a ten thousand rupee purse.

People say that Mr. Ali Siddiqi is a close friend of Rajiv Gandhi and is also a partner in all his scandals. Only God knows what the truth is. What we want to say is only this: Instead of wasting his time here, Mr. Ali Siddiqi should go to Indian-occupied Kashmir and deliver his sermons on peace and love there. He should leave us alone!

Selection Forty Seven

Analysis of the 1990 Elections

Question: Why, in your view, was the People's Party defeated in the 1990 elections in Punjab?

Answer: The People's Party received thirty-nine percent of the votes and fifty-three seats from Punjab in the 1988 elections. The I.J.I. received thirty-eight percent of the vote and forty-five seats. The vote did not change drastically during the 1990 elections. As far as votes are concerned, even now, the People's Party has received thirty-eight percent of the vote, i.e., only one percent less than its 1988 vote. But it got only fourteen seats (this time). On the other hand, while the I.J.I. got only ten percent more votes than it

received in 1988, it was able to bag ninety-two seats. The People's Party lost only one percent of the vote but reduced its seats from fifty-three to only fourteen. The main reason is that the twenty-two percent vote in favor of independent candidates and small parties in the 1988 elections was reduced to 11.75 percent in the 1990 elections. All the remaining votes went in favor of the I.J.I. The conclusion is obvious: Any additional votes polled in favor of the I.J.I. (during this election) were not snatched from the People's Party.

Question: Both parties launched a vigorous election campaign and spent millions of rupees on it. It is obvious from the election results, however, that neither party was successful in breaking into the other's vote bank. What could be the reason for this?

Answer: Yes Sir, you are right. The number of People's Party voters has not decreased since the last elections. The additional votes obtained by the I.J.I. also did not belong to the People's Party. This is despite the fact that the I.J.I. had been using all its energies to expose (the weaknesses of) the People's Party. The question arises: If the publicity campaign is so ineffective then what is the use of spending millions of rupees on it? The answer is that commercials do not change people's ideas much; they only sthrengthen pre-existing ideas.

Question: In your view, did the people vote for the candidates or for the parties?

Answer: According to the Gallop Survey, twenty-five percent of the voters voted on the basis of party loyalty. The same percentage of voters voted because of their connections with the candidates.

Question: Did the People's Party lose some votes because its leader was a woman?

Answer: This didn't have much impact. Only two percent people said that they cannot vote for a woman's government.

Selection Forty Eight

The Jamaat Leader Visits Sind

The Acting Amir of the Jamaat-i-Islami, Mr. Khurram Murad, visited Karachi during the first week of June. He reviewed the situation in Karachi and in the Sind province and met with the victims of the riots. Talking to our correspondent after the tour, Mr. Khurram Murad said that the flames of the fire of Sind can burn the whole country to ashes. How shameful it is that Muslims are killing their own Muslim brothers. They are uprooting them from their homes; they are plundering their properties; and are dishonoring their womenfolk. The regrettable thing is that all these things are happening at a very critical time: enemy troops are standing at our borders and can strike

any time. What is more regrettable, those whose duty it was to extinguish the fire are the ones who are adding fuel to the fire. It is obvious that Indian agents are taking full advantage of this situation. India is taking revenge for Kashmir in Sind.

Khurram Murad said that those who used the name of Islam during the past eleven years tried to weaken everything that could have strengthened the country.

Selection Forty Nine

Curfew in Lahore

Curfew was imposed from 10:00 p.m. in the city of Lahore yesterday. This curfew was imposed in order to stop sectarian riots. An official spokesman said that all areas lying on the right side of the Mall Road from Mian Mir Bridge to the Postmaster General Office have been placed under curfew. The spokesman also announced that the army has been called out to maintain law and order and the people of these areas have been advised to remain inside their homes during curfew.

According to our staff reporter, two persons were killed and sixty were wounded in riots during the Ashura procession yesterday. Among the wounded, the condition of fourteen is reported as critical.

According to the police, the disturbances started when a group of miscreants began shouting slogans at the Bhatti Chowk. The police tried to disperse them by throwing tear-gas (shells). While these people were running away, bullet shots were heard from the direction of Data Darbar. People who were at the scene say that two persons were already dead when the police arrived. When the Ashura procession culminated at 7:30 and arrived at Karbala Game Shah, some people brought the dead bodies of those who had been killed near Data Darbar. Upon seeing the dead bodies, people's emotions became inflamed and they immediately charged toward Bhatti Gate with stones, sticks and bottles (in their hands). Shopkeepers closed their shops and pedestrians started running helter-skelter. For about two hours, this group of miscreants kept on pelting stones at shops and shouting provocative slogans.

Selection Fifty

A New Punjabi Dictionary

The first Punjabi dictionary was published in 1812 in Calcutta. This dictionary was in the Roman script. After that, many more Punjabi dictionaries were published. Among these was a dictionary in ten volumes published in Chandigarh. All these dictionaries were either in the Roman

script or in Gurmukhi. Up until now, there was no dictionary for Pakistani Punjabis who cannot read the Gurmukhi script. This need has now been met: a 1220 page Punjabi dictionary in the Arabic script has been published. It has been published by Vanguard and is entitled, "The Vanguard Punjabi-English Dictionary". It is priced at Rs. 500.

A special feature of this dictionary is that it contains words from the different regional dialects of Punjabi. It also shows differences in the spelling of these (words). There was a general complaint as to how scholarly works could be undertaken in Punjabi if there was no dictionary in that language. Punjabis will no longer be rebuked that having abandoned their own mother tongue, they have taken upon themselves to serve other languages. At least they will be able to read their eminent poets with the help of this dictionary. Many English-educated Punjabis who wanted to read Waris Shah, Mian Mohammad Sahib, Baba Ghulam Farid and Bullhe Shah but couldn't do so because there was no Punjabi-English dictionary (available), will welcome this dictionary most enthusiastically.

The history of this dictionary is also very interesting. In 1845, the Christian mission in Ludhiana published a Punjabi dictionary which contained 2,500 words. This dictionary was in Gurmukhi script and was compiled by Dr. Newton to assist the Christian missionaries and British officers. So intense was the demand for it that the book disappeared from the market in a short while. In 1984, the Punjab Director of Public Instruction, Denzil Ibbetson, whose name has been immortalized for his research work on Punjabi castes and tribes, decided to publish a Punjabi dictionary in Lahore. His major objection to Dr. Newton's dictionary was that it contained words of the language spoken only in the Ludhiana region. It did not contain words of the language spoken in the regions of Lahore, Gujrat and Multan. The owner of the Koh-i-Noor Press Lahore, Munshi Harsukh Rai, was asked to use the Ludhiana dictionary as a base and compile a new dictionary which would represent dialects from all regions of Punjab. Munshi Harsukh Rai assigned this task to a Sikh scholar, Bhai Maya Singh. After Munshi Harsukh Rai died in 1891, the task of publishing the dictionary was transferred to Munshi Gulab Singh, the owner of the Mufid-i-Am Press, Lahore, who completed this 40,000 word dictionary in 1895. Bhai Maya Singh obtained assistance from many people in compiling this dictionary. Among these were Malak Tulsi Ram of Multan, Lala Dhani Ram of Rawalpindi and Bhai Kahan Singh of Balochistan. British officers also continued to be involved (during the project). This is the dictionary that Vanguard has now published in the Arabic script.

The interesting thing to note (here) is that no Muslim scholar was involved in its compilation when the dictionary was first published in 1895. The reason is that the educated Punjabi Muslims at that time were preoccupied with Urdu and Persian. Punjabi was considered the language of the Sikhs.

Anyway, it is gratifying that educated Punjabis of Pakistan are now taking some interest in their language. The publication of this dictionary will greatly help those who undertake scholarly and literary work in the Punjabi language.

(Adapted from Khaled Ahmed, "Punjabi Dictionary")

Glossary

ا

اپڑنا əpəRna *v. int.* to arrive, reach

اپنا əpňa *adj./reflexive possessive pronoun* one's own

اپیل əpil *f.* appeal

اتفاق کرنا yttyfaq kərna *v.t.* to agree

اتوار ytvar *m. (n.p.)* Sunday

اتھرو əthru *m.* tears

اُتے تھلے wte thəle *adv.* up and down

اٹھ əTh *adj.* eight

اٹھاسی əThasi *adj.* eighty-eight

اٹھتی əThəti *adj.* thirty-eight

اٹھونجا əThvynja *adj.* fifty-eight

اثر əsər *m.* effect, impact

اج əj *adv.* today

اج کل əj kəl *adv.* nowadays, these days

اجلاس yjlas *m.* session, meeting, sitting

اِچ yc *post.* in, inside (**vyc**)

اچیچا əcica *adj.* special, prominent

احتجاج yhtyjaj *m.* protest

اخبار əxbar *m.* newspaper

اخباری əxbari *adj.* (pertaining to) newspaper, news

اختیار yxtiar *m.* power, discretion, option, authority, jurisdiction

اخراجات yxrajat *m. (p.)* expenses

اخلاقی yxlaqi *adj.* moral, ethical

ادارہ ədara *m.* institution

ادا کرنا əda kərna *v.t.* to pay, offer; accomplish, fulfil, perform

ادب ədəb *m. (n.p.)* literature; etiquette, respect

ادبی ədəbi *adj.* literary

ادھا ədha *adj.* half

اڈّا əDDa *m.* stand (bus, taxi, etc.), post

ارادہ yrada *m.* desire, wish, intention

اردگرد yrd gyrd *adv., comp. post.* surrounding, around

اُستاد wstad *m.* teacher, master, expert

استحکام ystəhkam *m.* stability, solidarity; strength

استعمال ystemal *m.* use, usage

اسکول yskul *m.* school

اسلام yslam *m.* Islam

اسلامی yslami *adj.* Islamic

اسلامی تعلیم yslami talim Islamic education

اسلامی نظام yslami nyzam
Islamic system

اسلحہ əsləha *m.* arms, weapons

اسمبلی ysəmbli *f.* assembly

اسیں əsĩ *pro.* we

اشتعال yšteal *m. (n.p.)* incitement to anger, inflammation

اشتہار yštyhar *m.* advertisement, commercial

اشتہاری مہم yštyhari mwhym
publicity campaign

اصل وچ əsəl vyc *adv.* in fact, actually

اصلی əsli *adj.* real, genuine, pure, original

اضافہ yzafa *m.* increase, addition, increment, augment

اضافی yzafi *adj.* additional

اطمینان ytminan *m.* satisfaction, contentment, confidence, reliance, assurance

اظہار کرنا yzhar kərna *v.t.* to express, show, display

اعتبار اُٹھنا etybar wThn̆a *v.t.* to lose confidence

اعتراض etyraz *m.* objection, opposition, criticism

اعتماد etymad *m. (n.p.)* confidence, faith, trust, reliance

اعلان elan *m.* announcement, declaration

اعلیٰ ala *adj.* highest, greatest, superior, supreme

افتتاح yftytah *m. (n.p.)* inauguration, opening

افسر əfsər *m./f.* official, officer

افغان əfGan *adj.* Afghan, of Afghanistan

افسوس əfsos *m. (n.p.)* sorrow, regret, grief

افیم əfim *f.* opium

اقتدار yqtydar *m. (n.p.)* power, control, authority

اقتصادی yqtəsadi *adj.* economic

اقوامِ متحدہ əqvame mwttəhyda
United Nations

اک yk *adj.* one

اکانوے ykanve *adj.* ninety-one

اِکٹھ ykəTh *m.* meeting, session

اکٹھا کرنا ykəTha kərna *v.t.* to unite, gather

اکثریت əksəriət *f.* majority

اک دوجے نوں yk duje nũ to each other, to one another

اِکو ykko *adj.* one and the same; only one

اکہتر ykhəttər *adj.* seventy-one

اُکھڑنا wkhəRna *v. int.* to be rooted out, be eradicated

اگ لانا əg lan̆a *v.t.* to set fire

اُگانا wgaňa *v. c.* to plant, cause grow

اگلا əgla *adj.* next, forthcoming

اگے əgge *adv., comp. post* in front, ahead; before

الّم غلّم بکنا əlləm Gələm bəkňa *v.t.* to talk nonsense, make foolish remarks

المناک ələmnak *adj.* sad, sorrowful, tragic

الیکشن ələkšən *m.* election

امتحان ymtyhan *m.* examination, test

امدادی ymdadi *adj.* helping, relief

امریکی əmriki *adj.* American

امن əmən *m. (n.p.)* peace, security, safety, tranquility

امن وامان əmno əman *m. (n.p.)* peace, law and order

اُمّید wmmid *f.* hope, anticipation, expectation, wish

اُمّیدوار wmmidvar *m./f.; adj.* candidate, hopeful, expectant

امیر əmir *m., adj.* rich man; rich, wealthy; head, president, Amir

اِتنّا ynna *adj.* this much, so much, this many, so many

اُنتالی wntali *adj.* thirty-nine

انتخاب yntyxab *m.* election

انتخابی yntyxabi *adj.* electoral, elective

انتظام yntyzam *m.* arrangement, preparation, management

انتظامی yntyzami *adj.* administrative

انتظامیہ yntəzamia *f. (n.p.)* administration, executive staff

انتہا پسند yntyha pəsənd *adj., m./f.* extremist

انٹرویو yntərvyu *m.* interview

اِنجیل ynjil *f.* Bible

انجنیر ynjinyər *m./f.* engineer

انداز əndaz *m.* way, manner, mode, style

اندر اندر əndər əndər within, between

اندرونی əndruni *adj.* internal, interior, inner

انسان ynsan *m.* man, human being, person

انصاف ynsaf *m.* justice

انعام ynam *m.* reward, prize

انقلاب ynqylab *m.* revolution

انگریزی ə̃grezi *f. (n.p.)* English

اُنناوے wnanve *adj.* eighty-nine

انّھے واہ ənneh vah *adv.* indiscriminately, blindly

اوکھا aəwkha *adj.* difficult

اوکھا ویلا əwkha vela difficult time

اُناں wnã/wnhã *pro.* their; his (honorific)

اہم əhəm *adj.* important, vital, significant

اے-پی-پی ey pi pi *f.* A. P. P (Associated Press of Pakistan)

ایتھے əythe *adv.* here

ایتھے تیکر əythe tikər to that extent, so much so

ایٹمی əyTəmi *adj.* atomic

ایجنٹ ejənT *m./f.* agent

ایدھر اُدھر əydhər wdhər *adv.* hither and thither

ایدے باوجود əyde bavəjud despite this, in spite of this

ایس əys *dem. pro.* this

ایس قدر əys qədər so much, that much

ایس وقت əys vəqt this time

ایف-آئی-آر əyf ai ar F.I.R., (First Information Report)

ایکٹر əykTər *m.* actor

ایکڑ ekəR *m.* acre

ایوارڈ yvarD *m.* award

ایویں ivẽ *adj.* such, like this, thus, this kind

ایہہ əh *demon.* this

ایہدے علاوہ yhde ylava *comp. post.* besides, in addition to, moreover

ایہو جیا əho jya *adj.* such, like this, this kind

آ

آبادی abadi *f.* population, settlement

آپو آپ apoap *adv.* automatically

آپو وچ apo vyc among themselves, ourselves, yourselves

آرام aram *m. (n.p.)* rest, ease, comfort

آزاد azad *adj.* free, independent, liberated

آزادی azadi *f.* freedom, liberty

آزمائش azmayš *f.* test, trial, ordeal

آس پاس as pas *adv., comp. post.* around, in the vicinity of, near

آکھنا akhňa *v.t.* to tell, inform, say

آگاہ کرنا agah kərna *v.t.* to inform, acquaint, warn

آلو alu *m.* potato

آمدنی amdəni *f.* income

آواز avaz *f.* sound, voice

آونا aəwňa *v. int.* to come, arrive

آوے دا آوا ave da ava all, entire, top to bottom

آئے دن aedyn *adv.* every day, constantly

ب

باراں bar᷈a *adj.* twelve

بارے bare *comp. post.* about, concerning, regarding

باقاعدہ baqayda *adj., adv.* regular, according to rule, orderly; regularly

باقی baqi *adj.* remaining, residual, rest

بال bal *m.* child

بالغ balyG *m.* adult, mature

بالن balən *m.* fuel

بانہہ bãh *f.* arm

باوجود bawwjud *comp. post.* in spite of, despite

باہروں bahrõ from outside, from abroad

بائی bai *adj.* twenty-two

بجلی byjli *f.* electricity

بجھانا bwjhaňa *v.c.* to extinguish, put out

بجے bəje *m.* o'clock

بچانا bəcaňa *v. c.* to save, rescue, cause to escape

بچہ bəca *m.* child

بحالی bəhali *f. (n.p.)* rehabilitation, reinstatement, recovery

بدعنوانی bəd wnvani *f.* corruption

بدلہ bədla m. revenge, exchange

بدنام bədnam *adj., m.* infamous

برادری bəradəri *f.* community; clan, kinship group

برآمد bəraməd *pred. adj., f.* recovered, discovered, found; export

برخواست bərxast *pred. adj.* dismissed, adjourned

برسانا bərsana *v.t.* to shower, make rain; throw

برطانوی bərtanvi *adj.* British

بروہی bərohi *m./f.* Brohi

بزار bəzar *m.* bazar

بس bəs *f.* bus

بس کرنا bəs kərna *v.t.* to be contented; finish, stop

بعد bad *n. (n.p.); adv., comp.post.* after, afterwards

بغاوت bəGavət *f.* coup, rebellion, revolt, revolution, uprising

بغیر کسے وجہ توں bəGəyr kyse vəja tũ without reason or cause

بگڑنا bygəRna *v.t., int.* to be spoiled, be ruined; become angry

بلانا bwlana *v.c.* to call, summon, invite

بلکہ bəlke *conj.* but, but in addition to

بلوچ bəloc *m./f., adj.* Baloch

بلوچستان bəlocystan *m.* Balochistan

بند band *adj.* closed, shut

بندوبست bəndobəst *m. (n.p.)* arrangement, provision

بندوق bənduq *f.* gun

بندہ bənda *m.* person, man

بنک bə̃k *m.* bank

بنکنگ کونسل bə̃kyng kəwnsəl banking council

بنگالی bəngali *m., adj.* Bengali

بُنیاد bwnyad *f.* basis, foundation

بوتل botəl *f.* bottle

بوجھ bojh *m.* burden, load, weight

بولی boli *f.* language, tongue

بوہت boht *adj.* much, many; very

بھارت bharət *m. (n.p.)* India

بھارتی bharti *adj.* Indian

بھاری bhari *adj.* heavy, weighty

بھاشن bhašən *m.* sermon

بھانبڑ bhãbəR *m.* flame, blaze

بھاویں bhãvẽ *conj.* whether

بھائی چارہ bhaicara *m.* brotherhood, brotherly feeling

بوہتا/بُہتا bəhota *adj.* a lot

بہتر byhtər *adj.* better

بہتری byhtri *f.* betterment, improvement

بھر bhər *enclitic particle* full, whole, entire, throughout

بھرا bhra *m.* brother

بہرحال bəhərhal *adv.* in any case, anyway, however

بھڑکنا bhəRəkna *v. int.* to flare up, blaze, burst into flame

بھڑک مارنا bhəRk marna *v.t.* to boast, shout, yell

بھلانا/بُھلنا bhwlna *v. int.* to forget

بھلیائی bhəlyai *f. (n.p.)* betterment, welfare

بھلیکھا bhəlekha *m.* mistake; deception

بہنا bəhňa *v. int.* to sit; subside, settle down

بھیجنا bhejňa *v.t.* to send, dispatch

بھین bhəyn *f.* sister

بے اثر beəsər *adj.* ineffective

بیان bəyan *m.* statement, explanation, declaration

بے انصافی be ynsafi *f.* injustice

بے ایمان beiman *adj.* dishonest, corrupt, faithless

بے بنیاد be bwnyad *adj.* baseless, without foundation

بیرونِ ملک berune mwlk outside the country, expatriate

بیڑا چُکنا beRa cwkňa *v.t.* to determine to do something

بے زمین bezəmin *m./f., adj.* landless

بے حُرمتی be hwrməti *f.* insult, dishonor

بے عزتی کرنا beyzəti kərna *v.t.* to insult, dishonor, disgrace

بیساکھی besakhi *f.* crutches

بیمہ bima *m.* insurance

بین الاقوامی bəynələqvami *adj.* international

پ

پابندی pabəndi *f.* restriction, limitation, punctuality

پاسہ pasa *f.* direction, side, way

پاسے پانا pase paňa *v.t.* to put aside, set aside, ignore

پاکستانی pakystani *adj.* Pakistani

پالنا palna *v.t.* to raise, nurture, bring up

پالیسی palisi *f.* policy

پانا paňa *v.t.* to put in, place, pour

پانسہ پلٹنا pãsa pəlTna *v.t.; int.* to turn over, overturn, invert, change drastically

پانی paňi *m.* water

پُتر pwttər *m.* son

پتھر pətthər *m.* stone, rock

پُتلا pwtla *m.* effigy

پٹھان pəThan *m./f.* Pathan, Pakhtun

پٹھو pyTThu *m.* stooge, puppet

پچھاں pychhã *pred. adj.* behind, lagging behind

پچھانّا pəchaňa *v.t.* to recognize, identify, know

پُچھ گچھ pwch gəch *f. (n.p.)* investigation, inquiry

پچھلا pychla *adj.* last, former, previous, past

پُچھنا pwchňa *v.t.* to ask, inquire

پچھوں pychhõ *adv.* afterward, behind, in back

پُچھے بناں pwchhe bynã without consulting, without asking

پچھے سُٹنا pychhe swTňa *v.t.* to beat, defeat

پُر امن pwr əmən *adj.* peaceful

پر تولنا per tolna *v.t.* to get ready, be prepared

پردہ فاش کرنا pərda faš kərna *v.t.* to expose

پروفیسر profesər *m./f.* professor

پروگرام program *m.* program

پروہنا pərohňa *m.* guest

پریشان pərešan *adj.* worried, upset, troubled

پریشانی pərešani *f.* worry, anxiety, distress

پڑوس pəRos *m.* neighborhood

پڑوسی pəRosi *m., adj.* neighbor; neighboring

پڑھائی لِکھائی pəRhai lykhai *f.* education

پڑھنا pəRhna *v.t.* to read, study

پکّا pəkka *adj.* firm, solid, permanent; cooked, ripe

پکّا کرنا pəkka kərna *v.t.* to make firm, strengthen

پُل pwl *m.* bridge

پُلس pwls *f.* police

پناہ pənha *f.* refuge, shelter

پناہ گزیر pənha gəzir *m./f., adj.* refugee

پنج pənj *adj.* five

پنجاہ pənjah *adj.* fifty

پنجتالی pə̃jtali *adj.* forty-five

پنج سالہ pənj sala five-year

پنجی pənji *adj.* twenty-five

پندراں pəndrā *adj.* fifteen

پنڈ pynD *m.* village

پوٹلی poTli *f.* pouch, purse

پورا pura *adj.* complete, full, whole, entire

پوزیشن pozišən *f.* position

پہاڑی pəhaRi *adj., f.* hilly, mountainous; hillock

پھٹنا phəTna *v.t.* to explode, be torn, be ripped

پھڑنا phəRna *v.* to catch, hold, seize, grab

پہلاں pəhlã *post.* before, earlier

پھیلنا phəylna *v. int.* to spread

پہونچنا pəhw̃cna *v. int.* to arrive, reach

پیار pyar *m.* love, affection

پیاز pyaz *m.* onion

پیٹ peT *m.* stomach, belly

پیدا کرنا pəyda kərna *v.t.* to create, make

پیداوار pəydavar *f. (n.p.)* produce, yield, production

پیدل pəydəl *adv.* on foot

پیر pəyr *m.* foot

پیڑ piR *f.* trouble, pain, hardship, difficulty

پیسہ pəysa *m.* money, wealth; a coin, 1/100 of a rupee

پیش کرنا peš kərna *v.t.* to offer, present

پیشگی pešgi *adj.* advance

پیشہ peša *m.* occupation, profession

پیشہ ور pešavər *adj, m.* professional

پیمانہ pəymana *m.* scale, measure

پینٹھ pə̃Th *adj.* sixty-five

پینڈا pəynDa *m.* distance, space between

ت

تابڑ توڑ — tabəR toR *adj.* fierce, heavy, devastating

تاثر — təəsswr *m.* effect, impression, influence

تاجر — tajyr *m.* trader, businessman

تریخ/تاریخ — tərix *f.* history; date

تازہ ترین — taza tərin *adj.* latest, freshest

تاں جے — tã je *conj.* so that, in order that

تباہ کرنا — təbah kərna *v.t.* to destroy, ruin, spoil

تبدیل — təbdil *pred. adj.* changed, altered

تجارتی — təjarti *adj.* business, commercial

تجربہ — təjryba *m.* experience, experiment

تجزیہ — təjzia *m.* analysis

تجویز — təjviz *f.* proposal, plan

تحت — təhət *comp. post.* under, according to, below

تحقیقی — təhqiqi *adj.* research

تحفظ — təhəffwz *m. (n.p.)* protection, safety

تربیت — tərbiət *f.* training, instruction

تربیت یافتہ — tərbiət yafta *adj., m.* trained, trained person

ترجمان — tərjwman *m./f.* spokesman, interpreter

ترقی — tərəqqi *f.* promotion, advancement, progress, development

ترقیاتی — təreqqiati *adj.* developmental

تروِنجا — tərvynja *adj.* fifty-three

تڑی — təRi *f.* threat

تشدد — təšəddəd *m. (n.p.)* violence

تشویش — təšviš *f. (n.p.)* worry, concern

تصدیق — təsdiq *f.* verification, confirmation, attestation

تعاون — təavwn *m. (n.p.)* cooperation

تعداد — tadad *f.* number, amount, sum

تعریف — tarif *f.* praise

تعلق — təələq *m.* relation, connection

تعلق واسطہ — təəlləq vasta *m.* connection, relation, concern

تعلیم — talim *f.* education

تعلیمی نظام — talimi nyzam educational system

تعمیرِ نو — tamire nəw *f. (n.p.)* reconstruction; rehabilitation, restoration

تعمیری — tamiri *adj.* constructive, positive

تفصیل — təfsil *f.* detail(s), particular(s)

تقریب — təqrib *f.* occasion; celebration, festivity

تقریباً təqribən *adv.* almost, approximately, about

تقریر təqrir *f.* speech, lecture

ٹکنا tykňa *v.t.* to stay, remain in place

تلاش təlaš *f.* search, quest

تن tyn *adj.* three

تنخواہ tənxah *f.* salary, wages

تنظیم tənzim *f.* organization, society

تنقید کرنا tənqid kərna *v.t.* to criticize

تواڈا twaDa *poss. pro.* your (p., honorific s.)

توڑ چڑھانا toR cəRhaňa *v.t.* to fulfill, accomplish, achieve, complete

توڑنا toRna *v.t.* to break

توجہ təvəjjwh *f.* attention, consideration

توقع təvəqqo *f.* expectation, hope

تھلے لگنا thəle ləgňa *v.t.* to deteriorate, become inferior

تھاں thã *f.* place, space, room

تھانہ thana *m.* police station

تھوڑا thoRa *adj.* a little, a small quantity, few

تی ti *f.* daughter

تے te *conj., post.* and; on, at, upon

تیار təyar *pred. adj.* ready, prepared

تیجی دنیا tiji dwnya third world

تیراں terã *adj.* thirteen

تیزی tezi *f. (n.p.)* swiftness; cleverness

تیکر tikər *post.* up to, until

تیل tel *m.* oil, fuel

ٹ

ٹن Tən *m.* ton (weight)

ٹرنا Twrna *v. int.* to go

ٹکنا Tykňa *v.t.* to stay, remain in place

ٹنگ Tə̃g *f.* leg

ٹوٹے کرنا ToTe kərna *v.t.* to break into pieces

ٹولہ Tola *m.* group, clique, faction

ٹھکانہ Thykaňa *m.* abode, refuge, place

ٹھنڈا ThənDa *adj.* cool, cold

ٹہنا Təhňa *v. int.* to fall, drop

ٹیکس Təyks *m.* tax

ٹیلیفون Telifun *m.* telephone

ٹیلی ویژن Telivižən *m.* television

ٹیم Tim *f.* team

ج

جاپنا japňa *v. int.* to seem, appear, deem

جارحیت jaryhiət *f. (n.p.)* aggression, hostility

جاری jari *pred. adj.* continuing, current, in force, issuing

جاں jã *conj.* or

جان jan *f.* life, soul, spirit

جائیداد jaedad *f.* property, asset, estate

جائزہ jayza *m.* examination, scrutiny, checking

جتنا jytňa *v.t.; v. int.* to win

جتھہ jətha *m.* group, party, band, gang

جتھے jytthe *adv.* where (relative)

جدّوجہد jyddojəhd *f. (n.p.)* struggle, effort

جدوں jədõ *conj.* when (relative)

جرم jwrm *m.* crime, offense

جذبہ jəzba *m.* feeling

جز/جزو jwz/jwzv *m.* part, portion, component, section

جگیردار jəgirdar *m., adj.* landowner, landlord

جلانا jəlaňa *v.t.* to burn, set fire

جلد jyld *f.* volume (of a book); binding; skin

جلسہ jəlsa *m.* meeting, gathering

جلوس jwlus *m.* procession, parade

جماعت jəmat *f.* party, organization, group

جماعتِ اسلامی jəmate yslami *f. (n.p.)* Jamaat-i-Islami

جم کے jəmke *adv.* firmly, steadfastly

جمنا jəmňa *v. int.* to be born

جمعہ jwma *m.* Friday

جمع ہونا jəma hoňa *v. int.* to gather, assemble

جمہوریت jəmhuriət *f.* democracy

جنرل ہسپتال jənrəl həspətal general hospital

جنگ jəng *f.* war, battle

جنگل jəngəl *m.* jungle, forest

جنہاں jynhã *rel. pronoun* who (p., honorific s.)

جنّا jynna *adj.* as much as, as many as

جواب jəvab *m.* answer, reply

جُون jun *m. (n.p.)* June

جہاد jyhad *m. (n.p.)* Jihad, holy war

جہاز jəhaz *m.* ship, vessel, airplane

جھگڑا jhəgRa *m.* scuffle, dispute, quarrel

جھُولا jhula *m.* swing

جیہڑا jehRa *rel. pron.* who, which, what

جی کرنا ji kərna *v.t.* to desire, wish, want

جے je *conj.* if

جیویں jivẽ *adj.* just as, such as, as, like (relative)

چ

چار چوفیرے — car cofere from all sides

چالی — cali *adj.* forty

چاہنا — cahňa *v. int.* to wish, desire, like, love

چاہیدا — cahida ought to; want

چیر — cyr *f. (n.p.)* lateness, tardiness

چڑھائی کرنا — cəRhai kərna *v.t.* to attack, assault, invade

چکر لانا — cəkkər laňa *v.t.* to run in circles, visit the same place frequently

چُکنا — cwkňa *v. c.* to raise, pick up, lift

چلانا — cəlaňa *v. c.* to cause to go, run, work

چُلاّ / چُلہ — cwlla/cwllah *m.* hearth, stove, fireplace

چمُٹنا — cəmwTňa *v. int.* to cling to, be glued to, stick, embrace tightly

چنگا — cənga *m., adj.* good, fine, well, excellent

چنگا بھلا — cənga bhəla *adj.* in good condition, fine, good

چنگی طراں — cəngi tərã *adv.* in a good manner, correctly

چُننا — cwnna *v.t.* to choose, select, elect

چوداں — cəwdã *adj.* fourteen

چور بزاری — corbəzari *f.* black-marketing, overcharging

چوکس — cəwkəs *adj.* alert, watchful, careful

چوکنّا — cəwkənna *adj.* alert, watchful, careful

چوکی — cəwki *f.* post (police or military)

چونویں — cəwňvẽ *adj.* selected, chosen

چھ — che *adj.* six

چھاپنا — chapňa *v.t.* to print

چھاں — chã *f.* shadow

چھبی — chəbi *adj.* twenty-six

چھپنا — chəpňa *v.t.* to be printed

چھُٹی — chwTTi *f.* vacation, holiday, leave

چھڈنا — chəDňa *v.t.* to leave, abandon, let go

چھوٹا — choTa *adj.* small, little, young

چھوٹا موٹا — choTa moTa *adj.* small-scale

چھیاسی — cheasi *adj.* eighty-six

چھیتی — cheti *f. (n.p.), adv.* speed, quickness, hurry; rapidly, quickly

چیک — cek *m.* check

چیئرمین — cerməyn *m./f.* chairman

چیز — ciz *f.* thing, object, article

ح

حاصل کرنا — hasyl kərna *v.t.* to obtain, acquire, gain

حاکم — hakym *m.* ruler

حالت	halət *f.* condition, situation
حالیں	halĩ *adv.* right now, just now, yet, so far
حامی	hami *m./f.* supporter, ally, defender; *f.* assurance
حزبِ اسلامی	hyzbe yslami *f. (n.p.)* Hizb-i-Islami
حد	həd *f.* limit, edge, border
حساب لینا	hysab lena *v.t.* to bring to book, take an accounting
حِصّہ	hyssa *m.* part, portion, section
حفاظت	hyfazət *f.* protection, safety
حفاظتی	hyfazəti *adj.* protective, security
حق	həq *m.* right, due; portion, lot, share; truth, righteousness; God
حقیقت	həqiqət *f.* reality
حکم نامہ	hwkm nama *m.* order (written)
حکومت	həkumət *f.* government, regime
حل	həl *m.* solution, solving; dissolving
حمایت	hymayət *f.* support, defense, protection
حملہ	həmla *m.* attack, assault, invasion
حوصلہ افزائی	həwsyla əfzai *f.* encouragement
حیرانی	həyrani *f. (n.p.)* surprise, astonishment

خ

خاتمہ	xatyma *m.* finish, end, conclusion
خارجہ امور	xarja əmur foreign affairs
خاص	xas *adj., adv.* special, particular; specially, particularly
خاطر	xatyr *comp. post.* for the sake of, on account of, out of consideration for; *f.* mind, heart; service,, hospitality
خاطر تواضع	xatyr təvazo *f. (n.p.)* hospitality, service
خالی خولی	xali xuli *adj.* empty, hollow (sounds)
خاندان	xandan *m.* extended family, household, lineage
خبر	xəbər *f.* news
خبردار کرنا	xəbərdar kərna *v.t.* to warn, alert, caution
ختم کرنا	xətəm kərna *v.t.* to end, finish, complete
خراب	xərab *adj.* bad, spoiled, rotten, defective
خرچ کرنا	xərc kərna *v.t.* to spend
خرچہ	xərca *m.* expense, expenditure, cost
خدا	xwda *m.* God
خط	xət *m.* script, letter
خطرہ	xətra *m.* danger
خطاب	xytab *m.* speech, address; title

خطبه xwtba *m.* sermon, speech, address

خفیه xwfia *adj.* secret, confidential

خوشحال xwšhal *adj.* prosperous, well-to-do, rich

خصوصی xwsusi *adj.* special, particular

خلاف xylaf *adv., comp. post* against, in opposition to

خلیج xəlij *f.* bay, gulf

خوراک xwrak *f.* foodstuffs, food, diet

خوش xwš *pred. adj.* happy, glad

خوشی xwši *f.* happiness

خون خرابه xun xəraba *m.* bloodshed, severe quarrel

خیال xəyal *m.* opinion, thought, idea

خیرسگالی xəyr səgali *f. (n.p.), adj.* good will, well-wishing

خیرمقدم xəyr məqdəm *m. (n.p.)* welcome, reception

خیریت xəyriət *f. (n.p.)* well-being, safety

د

داخله daxyla *adj., m.* interior, internal; entrance

دارومدار daromədar *m. (n.p.)* dependence

دبانا dəbaňa *v. c.* to crush, suppress, repress, subdue, compress

دراصل dərəsl *adv.* in fact, actually

درآمدی dəramdi *adj.* imported

درج کرنا dərj kerna *v.t.* to write down, register, include

درخت dərəxt *m.* tree

درست dwrwst *adj.* correct, proper, right

درمیان dərmyan *adv., comp. post.* between, among, in the midst of

دریا dərya *m.* river

دستاویز dəstavez *f.* (official) document

دستخط dəstxət *m. (p., n.s.)* signature

دستور dəstur *m.* constitution

دستوری dəsturi *adj.* constitutional

دستی بم dəsti bəm *m.* hand grenade

دسنا dəsna *v.t.* to tell, inform, say

دشمن dwšmən *m./f.* enemy

دفتر dəftər *m.* office

دفعہ dəfa *f.* article (of the constitution)

دفن کرنا dəfən kərna *v.t.* to bury

دکان دار dwkandar *m.* shopkeeper

دُکھ dwkh *m.* pain, ache, suffering, grief

دُکھ سُکھ dwkh swkh *m.* sorrow and happiness

دُگنا dwgna *adv.* double

دِلانا dylăna *v. c.* to cause to give

دل لا کے dyl la ke whole-heartedly

دن dyn *m.* day

دن دیہاڑے dyn deaRe *adv.* in broad daylight

دنگا فساد dənga fəsad *m. (n.p.)* agitation and rioting

دو do *adj.* two

دواں doā *adj.* both

دُوجا duja *adj.* second, other, another, next

دُوجے پاسے duje pase on the other hand, side

دُور dur *f./adj.* distance; far, distant

دوران dəwran *m. (n.p.)* during; time, term, period, era, duration

دورہ dəwra *m.* tour; fit, convulsion

دوستانہ dostana *adj., m. (n.p.)* friendly, amicable; friendship

دوستی dosti *f.* friendship

دوطرفہ dotərfa *adj.* bilateral

دھُپ dhwp *f.* sunshine, sunlight

دھڑا کرنا dhəRa kərna *v.t.* to favor

دھماکہ dhəmaka *m.* explosion

دیانت داری dyanətdari *f.* honesty, integrity

دیکھ بھال dekh bhal *f. (n.p.)* care, looking after

دینا deyňa *v.t.* to give

دیہی ترقی dyhi tərəqqi rural development

ڈ

ڈانگ چائی پھرنا Dang cai phyrna to be after something or someone

ڈائرکٹر DayrykTər *m./f.* director

ڈاکو Daku *m., adj.* robber, highwayman, dacoit

ڈرانا دھمکانا Dərańa dhəmkańa *v.t.* to frighten, intimidate

ڈویژن Dyvižən *m.* division

ڈکشنری Dykšnəri *f.* dictionary

ڈرائیور Dyrayvər *m./f.* driver

ڈھائی Dhai *adj.* two and one-half

ذ

ذات zat *f.* caste, self, person

ذخیرہ zəxira *m.* stock, store

ذریعہ zəria *m., comp. post* method, means; by, by means of, through

ذکر zykr *m.* mention, reference

ذمّہ داری zymmedari *f.* responsibility, liability

ر

رات rat *f.* night

راغب کرنا raGyb kərna *v.t.* to persuade, convince

راہ سیدھا کرنا rah sydha kərna *v.t.* to pave the way

رب rəb *m. (n.p.)* Lord, God, Sustainer

رپورٹ ryporT *f.* report

رخنہ پیدا کرنا rəxna pəyda kərna *v.t.* to create obstacles, obstruct, spoil

رسم rəsəm *f.* custom, practice, tradition

رسی rəsi *f.* rope, string

رشوت ryšvət *f.* bribe

رفتار rəftar *f.* speed, pace

رقبہ rəqba *m.* area

رقم rəqəm *f.* figure, amount, sum

رکاوٹ rəkavəT *f.* obstruction, hindrance, barrier

ریڈیو redio *m.* radio

رنگ چوکھا کرنا rəng cəwkha kərna *v.t.* to strengthen

روپیہ rupəya *m.* rupee; money

روٹی roTi *f.* bread, slice of bread; food, meal

روزہ roza *m.* fasting

روسی rusi *m./f., adj.* Russian

روشنی rošni *f.* light

روکنا rokňa *v.t.* to stop, check, prevent

رویّہ rəvəyya *m.* attitude, conduct, behavior

رہندہ کھوہندا rəhnda khohnda *adj.* remaining, residual, rest

رہن سہن rəhň səhň *m. (n.p.)* living (condition), way of life

ریٹائر riTayr *pred. adj.* retired

راہ rah *f.* road, path, way

ز

زبردست zəbərdəst *adj.* great, strong, forceful

زخم zəxəm *m.* wound

زخمی zəxmi *adj., m./f.* injured, wounded

زراعت zəraət *f. (n.p.)* agriculture

زرعی zəri *adj.* agricultural

زکوٰۃ zəkat *f. (n.p.)* Zakat (Islamic poor tax)

زندگی zyndəgi *f.* life

زندہ zynda *adj.* alive, living

زیادتی zyadəti *f.* excess, wrong, unfairness

س

سابق saběq *adj.* former

سادا sada *adj.* simple, plain, blank

ساڈے ست وجے sade sət vəje seven-thirty (time)

ساڑنا saRna *v.t.* to burn, make fire

ساحلی sahyli *adj.* coastal

ساڈا saDa *pr.* our

سارا sara *adj.* all, whole

سازش sazyš *f.* conspiracy, plot, intrigue

سال sal *m.* year

سالانہ salana *adj.* yearly, annual, per year

سانحہ saneha *m.* incident

سب səb *adj.* all

سپاہی sypahi *m.* soldier

سپرد کرنا swpwrd kərna *v.t.* to entrust

ست sət *adj.* seven

ستّر səttər *adj.* seventy

ستواں sətvã *adj.* seventh

سٹھ səTh *adj.* sixty

سجا səja *adj.* right (hand)

سجانا səjaňa *v.t.* to decorate, set up

سچّا səcca *adj.* true, genuine, real

سخت səxt *adj.* severe, hard, rigid, strong, intense, violent

سدھا sydha *adj.* straight

سُدھارنا swdharna *v.t.* to improve, correct, rectify

سرائیکی səraeki *f.* Saraiki

سربراہ sərbərah *m./f.* head, leader, ruler

سِرچڑھنا syr cəRhna *v.t.* to overwhelm, overcome

سرحد sərhəd *f.* border, boundary

سردی sərdi *f.* cold, winter

سرزمین sərzəmin *f.* mother-land

سرکار sərkar *f.* government

سرکاری sərkari *adj.* governmental, official

سرگرمی sərgərmi *f.* zeal, activity, campaign

سروے sərve *m.* survey

سڑک səRək *f.* road, street

سزا səza *f.* punishment

سطح sətəh *f.* level, surface

سفارت خانہ səfarət xana *m.* embassy

سفیر səfir *m./f.* ambassador

سُکّا تُکّا swkka twkka *adj.* dry, desiccated, parched, withered

سکریٹری səkreTri *m./f.* secretary

سکنا səkna *v. int.* to be able (auxiliary only)

سکول skul *m.* school

سُکھ چین swkh cəyn *m. (n.p.)* peace and tranquility

سِکھنا sykhňa *v.t.* to learn

سکیم skim *f.* scheme

سلاما لیکم səlamaləykwm
Muslim greeting:
Peace be upon you

سلامتی کونسل səlamti kəwnsəl
(UN) Security Council

سلائی sylai *f.* sewing

سلسلہ sylsyla *m.*
connection, chain,
succession, series

سماجی بہبود səmaji bəhbud
social welfare

سمجھنا səməjhna *v.t., int.*
to understand,
comprehend; suppose

سمجھوتہ səmjhəwta *m.*
settlement, agreement;
compromise

سمگلنگ sməglyng *f. (n.p.)*
smuggling

سمیت səmet *comp. post.*
together with,
including

سن sən *m.* year

سنبھالنا sə̃bhalna *v.t.*
to set right, look after,
take care of, sustain,
take over

سنتالی səntali *adj.*
forty-seven

سنٹر sənTər *m.* center

سن گن swn gwn clue, news,
warning

سنگی ساتھی səngi sathi *m./f.*
colleagues,
companions

سو səw *adj.* hundred

سوال səval *m.* question

سواہ səvah *f. (n.p.)* ashes

سو فیصد səw fisəd *adj.*
hundred percent

سوٹی soTi *f.* staff, stick

سولہ/سولاں sola/solã *adj.* sixteen

سونہہ səw̃ *f.* oath, vow,
swearing

سوہنا sohňa *adj.* pretty,
beautiful

سویر səver *f.* morning

سہارا səhara *m.* support,
help

سہولت səhulət *f.* facility,
ease, convenience

سیاست دان syasətdan *m./f.*
politician

سیاسی syasi *adj.* political

سیاسی جماعت syasi jəmat
political party

سیٹ siT *f.* seat

سیرت sirət *f.* life, way of
life (especially of
Prophet Muhammad)

ش

شاپنگ šapỹg *f. (n.p.)*
shopping

شاخ šax *f.* branch, bough

شاعر šayr *m.* poet

شام šam *f. (n.p.)* evening

شامل šamyl *pred. adj.*
included, associated

شائع کرنا šae kərna *v.t.*
to publish, issue

شخص šəxs *m.* person,
individual

شراب šərab *f.* wine, alcoholic beverage

شرعی šərəi *adj.* canonical, according to Islamic law

شرکت šyrkət *f.* joining, participating, attending

شرم šərm *f. (n.p.)* shame, modesty, shyness

شروع کرنا šwru kərna *v.t.* to begin, start

شریک šərik *m./f., pred. adj.* partner, participating in, joining in

شعبہ šoba *m.* department, division, section

شکار šykar *m.* victim, prey; hunting

شکریہ šwkria *m.* thanks, appreciation; thank you!

شوریٰ šura *f.* consultative committee

شہر šəhr *m.* city

شہری šəhri *adj., m./f.* urban, civic; citizen

شہید šəhid *m./f.* martyr

شے šəy *f.* thing, article, commodity

ص

صاف کرنا saf kərna *v.t.* to clarify, clear, clean

صبر توں کم لینا səbər tũ kəm ləyn̆a to show patience

صحافی səhafi *m./f.* journalist

صحیح səhih *adj.* correct, right, real, true

صدارت sədarət *f.* chairmanship, presidency

صدر sədər *m./f.* president, chairman

صدرمقام sədər məqam *m. (n.p.)* capital

صفحہ səfha *m.* page

صلاحیت səlahiət *f.* talent, capability, capacity, ability

صلح صفائی swla səfai *f.* peace, reconciliation

صنعت sənət *f.* industry

صنعتی sənəti *adj.* industrial

صوبہ suba *m.* state, administrative unit

صوبائی subai *adj.* provincial

صورت surət *f.* shape, form, condition

صورتِ حال surəte hal *f. (n.p.)* situation, condition, circumstances

ض

ضابطہ zabyta *m.* regulation, rule

ضائع zaya *pred. adj.* wasted, lost, spoiled

ضروری zəruri adj. necessary, essential

ضلع zyla m. district

ط

طاقت taqət *f.* power, strength, force

طاقتور taqətvər *adj., m.* strong, powerful; strong person

طالب علم talyb ylm *m.* student

طرفوں tərfũ on behalf of, from the direction of

طریقہ təriqa *m.* method, manner, way

طعنہ مارنا tana marna *v.t.* to taunt, reproach, make sarcastic remarks

ظ

ظالم zalym *adj., m./f.* cruel, tyrannical, tyrant

ظاہر zahyr *adj.* evident, clear

ظاہر کرنا zahyr kərna *v.t.* to express, make clear

ظلم zwlm *m.* tyranny, cruelty, oppression

ع

عادت adət *f.* habit

عارضی arzi *adj.* temporary

عاشورہ ašura *m. (n.p.)* Ashura, 10th day Muharram

عالم alym *m.* learned man, scholar

عالمی almi *adj.* international, world-wide

عام کرکے am kərke usually, generally

عبادت ybadət *f.* worship

عبوری wburi *adj.* interim, transitional

عدالت ədalət *f.* law court

عراقی yraqi *adj.* Iraqi

عربی ərbi *adj.* Arabic

عزم əzm *m.* determination, intention

عطیہ ətia *m.* gift, donation, endowment, grant

عقل əqəl/əql *f.* wisdom, intellect, sense, reason

علاج ylaj *m.* treatment, cure

علاج معالجہ ylaj mwalja *m.* (medical) treatment, cure

علاقہ ylaqa *m.* territory

علاقائی ylaqai *adj.* regional, territorial

علماء wləma *m. (p.)* religious scholars (s. **alym**)

علمی ylmi *adj.* scholarly

عمل əməl *m.* action, process, activity

عمل درآمد əməl dəraməd *m. (n.p.)* implementation, carrying out

عوام əvam *m. pl.* public, common people

عہدہ دار whdedar *m./f.* office-holder

عیسائی isai *m., adj.* Christian

غ

غائب Gayb *pred. adj.* absent, disappeared

غریب Gərib *adj., m.* poor, impoverished; poor person

غصّہ Gwssa *m.* anger, rage

غلط فہمی Gələt fəhmi *f.* misunderstanding

غلطی Gəlti/Gələti *f.* error, mistake

غم Gəm *m.* sadness, grief, sorrow

غور Gəwr *m. (n.p.)* concentration, close attention, deliberation

غیرجانبدار Gəyr janybdar *adj.* non-aligned, neutral, impartial, non-partisan

غیرزراعتی Gəyr zərati *adj.* non-agricultural

غیرضروری Gəyr zəruri *adj.* unnecessary, unneeded

غیرمُلکی Gəyr mwlki *m./f., adj.* foreign; foreigner

غیرعالمی Gəyr almi *adj.* non-international

ف

فائدہ اُٹھانا fayda wThaňa *v.t.* to take advantage

فائل fayl *f.* file

فتح fətha *f.* victory

فراہم کرنا ferahəm kərna *v.t.* to provide, supply

فرض fərz *m.* duty, obligation

فرفر fərfər *adv.* rapidly, quickly, with ease

فرق fərq *m.* difference, distinction

فِرقہ fyrqa *m.* sect

فِرقہ وارانہ fyrqavarana *adj.* sectarian, communal

فساد fəsad *m.* riot, scuffle

فسادی fəsadi *m./f.; adj.* quarrelsome, mischievous; mischiefmaker

فصل fəsəl *f.* crop, harvest

فضول خرچی fwzul xərci *f.* extravagance

فکرمند fykrmənd *pred. adj.* worried, concerned

فلمی fylmi *adj.* film, cinematic

فوج fəwj *f.* army

فوجی fəwji *adj./m.* military; soldier

فنڈ fənD *m.* fund

فوراً fəwrən *adv.* at once, immediately

فوری طور سے	fəwri təwr te *adv.* at once, immediately
فیڈرل	fəDrəl *adj.* federal
فیر	fer *conj., adv.* then, again, even
فیصد	fisəd percent
فیصلہ	fəysəla *m.* decision, judgement
فیکٹری	fəykTri *f.* factory
فی الحال	fylhal *adv.* presently, now

ق

قاضی	qazi *m.* Qazi (Islamic court judge)
قاعدے قواعد	qaəde qəvaəd *m. (p.)* rules and regulations
قانون	qanun *m.* law, statue, regulation
قانون دان	qanundan *m./f.* legal expert
قائم مقام	qaym məqam *adj.* acting
قائم کرنا	qaym kərna *v.t.* to establish, found, install
قبائلی	qəbayli *m./f., adj.* tribal
قبیلہ	qəbila *m.* tribe
قبضہ	qəbza *m.* possession, grasp, holding
قبول	qəbul *pred. adj.* accepted, consented, acknowledged
قتل	qətəl *m. (n. p.)* killing, slaying, murder
قتلِ عام	qətle am *m. (n.p.)* massacre
قدرت	qwdrət *f.* nature
قدر کرنا	qədər kərna *v.t.* to value, appreciate
قدم اُٹھانا	qədəm wThan̆a *v.t.* to take steps
قرضہ	qərza *m.* loan
قریبی	qəribi *adj.* close
قوم	qəwm *f.* nation, people, race
قومی	qəwmi *adj.* national
قیام	qyam *m. (n.p.)* establishment; stay, sojourn
قیمتی	qimti *adj.* valuable, precious, expensive

ک

کابینہ	kabina *f.* cabinet
کارکردگی	karkərdəgi *f.* performance, efficiency, discharge of duty
کارکن	karkwn *m./f.* (party) worker, volunteer
کارندہ	karynda *m.* worker, agent
کاروائی	karvai *f.* operation, working, proceeding
کاروبار	karobar *m. (n.p.)* business, trade

کاشت kašt *f. (n.p.)* cultivation, planting

کاشتکار kaštkar *m., adj.* farmer, agriculturist

کالج kalyj *m.* college

کالی بھیڈ kali bheD black sheep

کامیاب kamyab *adj., adv.* successful; successfully

کانفرنس kanfyrəns *f.* conference

کانگرس kãgres *f.* congress

کپڑا kəpRa *m.* cloth

کتھوں kythõ *interog. adv.* from where

کٹنا kəTňa *v.t.* to cut, sever, bite, carve, erase, pass (time)

کجنا kəjňa *v.t.* to cover

کجھ kwjh *adj.* some, any, something, anything

کدی kədi *adv.* ever

کڈھائی kəDhai *f.* embroidery

کڈھنا kəDhňa *v.t.* to expel, throw away, dismiss

کرانا kəraňa *v. c.* to cause to be done

کرتوت kərtut *m.* mischief, misdeed

کردار kyrdar *m (n.p.)* role; character

کرنا kərna *v.t.* to do, perform, make

کروڑ kəroR *adj.* ten million

کڑی kwRi *f.* girl

کسان kysan *m.* farmer, peasant, agriculturist

کسرت کرنا kəsrət kərna *v.t.* to exercise

کل kəl *adv.* yesterday, tomorrow

کلچر kəlcər *m.* culture

کم kəm *m.* work, job, task

کمپنی kəmpni *f.* company

کمانا kəmaňa *v.t.* to earn, acquire

کمائی kəmai *f.* income

کم کاج kəm kaj work, job, task

کم کار kəm kar *m.* job, task

کمیٹی kəmeTi *f.* committee

کمیشن kəmyšən *m.* commission

کوشش košəš *f.* effort, try, attempt

کول kol *adv., comp. post.* near, at, having

کون kəwň *interrog. pron.; adj.* who? which?

کھانا khaňa *v.t.* to eat, consume

کھڈونا khyDoňa *m.* toy

کھڑا ہونا khəRa hona *v.t.* to stand

کھسنا khəsňa *v.t.* to seize, snatch, grab, take away

کھلوتا khəlota *pred. adj.* standing

کہنا kəhňa *v.t.* to say, tell; call something (a name)

کھولنا kholna *v.t.* to open

کھیت khet *m.* field, farm

کھیتی باڑی kheti baRi *f. (n.p.)* agriculture, cultivation, tilling

کھیڈنا kheDňa *v.t.* to play

کئی kəi *adj.* several, many, quite a few

کیڑ خبر لینا kəyR xəbər ləyňa *v.t.* to look after, care for, keep informed (about someone)

کیس kes *m.* case, lawsuit

کیویں kivẽ *interrog. adv.* how?, why?

گ

گڈی gəDDi *f.* vehicle

گرانا gyraňa *v. c.* to cause to fall, drop (v.t.)

گرفتار gryftar *pred. adj.* arrested, imprisoned, caught

گرمی gərmi *f.* heat

گڑ بڑ gəR bəR *f. (n.p.)* disorder, chaos, mix-up

گزارہ کرنا gwzara kərna *v.t.* to live, subsist on

گل gəl *f.* thing, matter, word, talk

گلا gəla *m.* throat

گلاں کرنا gəllã kərna *v.t.* to talk

گل بات gəl bat *f.* conversation, negotiation, chat

گندا gənda *adj.* dirty, filthy, polluted

گورمکھی gwrmwkhi *m. (n.p.)* Gurmukhi (script)

گورنمنٹ gəwrnmənT *f.* government

گولہ بارود gola barud *m. (n.p.)* ammunition, explosives

گولی goli *f.* bullet; pill, pellet, marble

گویّا gəvəyya *m.* singer

گھٹ ghəT *adj., adv.* less, few, little; rarely

گھٹ کرنا ghəT kərna *v.t.* to reduce, lose, lessen, decrease

گھٹو گھٹ ghəTo ghəT *adv.* at least, as little as possible

گھر ghər *m.* house, home

گھیرا ghera *m.* encirclement, siege, blockade

گھر توں بے گھر کرنا ghər tũ beghər kərna to uproot someone, throw someone from his abode

گھڑی ghəRi *f.* time, moment, occasion; watch, timepiece

گھسنا ghwsna *v. int.* to force one's way in, enter; intrude

گھمسان ghwmsan *adj.* fierce

گھمنا ghwmňa *v. int.* to turn, revolve, circle, whirl, wander

گھنا ghəňa *adj.* thick

گھنٹہ ghənTa *m.* hour

ل

لاپتہ lapəta *pred. adj.* lost, missing, disappeared

لاش laš *f.* corpse, dead body

لاگو lagu *pred. adj.* enforced

لالچ laləc *m. (n.p.)* greed

لانا laňa *v. c.* to fix, establish, attach, hit

لُٹ پانا lwT paňa *v.t.* to plunder, loot, rob

لحاظ lyhaz *m. (n.p.)* regard, reference, point of view

لڑائی مار کُٹائی ləRai mar kwTai *f.* fight, war, battle

لعنت lanət *f.* curse

لفظ ləfz *m.* word

لکھ ləkh *adj., adv.* one hundred thousand; countless

لکھنا lykhňa *v.t.* to write

لگ بھگ ləg bhəg *adv., comp. post* about, approximately

لما ləma *adj.* tall, long

لنگوٹیا یار lə̃goTia yar buddy, fast friend

لوڑ loR *f.* need, necessity, requirement

لوک lok *m. (p., n.s.)* people, folk

لوکاں lokã *m. (p., n.s.)* people, folk

لوکیں lokĩ *m.p. (n.s.)* people

لیڈر liDər *m./f.* leader

لینا ləyňa *v.* to take, accept, receive

م

مار گرانا mar gyraňa *v.t.* to shoot down

مار سُٹیا mar swTya *v.t.* killed

مارنا marna *v.t.* to beat, strike, hit, kill

مال mal *m.* finance, revenue; property, wealth

مال ڈنگر mal Dəngər *m. (p., n.s.)* cattle, livestock

مالک malyk *m./f.* owner

مالی ادارہ mali ədara financial institution

مالی امداد mali ymdad financial aid

ماں بولی mã boli *fi.* mother tongue

ماں پیو mã peo *m. (p.)* parents

ماہر mahyr *m./f.* expert, skilled person

مبارک mwbaryk *f.* congratulations, greetings

مبلّغ mwbəllyG *m./f.* missionary, preacher

مت دینا mət deňa *v.t.* to advise

متأثرہ mwtəəssyra *adj.* affected, influenced, impressed

متعلقہ mwtəəlyqa *adj.* connected, related, attached

مثبت mwsbət *m. (n.p.); adj.* the affirmative, the positive; positive; plus sign

مجاہد mwjahyd *m.* crusader, freedom fighter

مجرم mwjrəm *m.* culprit, criminal

مجمع məjma *m.* assemblage, congregation, crowd, mob

مجموعی məjmui *adj.* total, overall, aggregate, collective

محروم məhrum *pred. adj.* deprived, denied, excluded

محکمہ məhkma *m.* department, section

مخالف mwxalyf *m./f., adj.* opponent, rival; opposing

مختلف mwxtəlyf *adj.* different, diverse

مدّت mwddət *f.* period, duration, length of time

مدد mədəd *f. (n.p.)* help, aid, assistance

مدرسہ mədrəsa *m.* school

مڈھلا / مڈھلی mwDhəla *adj.* basic, fundamental, elementary

مذاکرہ mwzakəra *m.* discussion, talk

مذہب məzhəb *m.* religion

مذہبی məzhəbi *adj.* religious

مربوط mərbut *adj.* coordinated

مرتب کرنا mwrəttəb kərna *v.t.* to compile, edit

مرضی mərzi *f. (n.p.)* desire, pleasure, choice

مرکز mərkəz *m.* center

مرکزی mərkəzi *adj.* central

مرنا mərna *v.t.* to die

مرن والا mərən vala *m.* dead

مریض məriz *m.* patient, sick person

مزید məzid *adj.* more, further

مزے لٹوانا məze lwTvaňa *v. c.* to give pleasure to someone

مسافر mwsafyr *m.* traveller

مستقبل mwstəqbyl *m. (n.p.)* future

مسلمان mwsəlman *m.* Muslim

مسئلہ məsəla *m.* problem, question, matter

مسیت məsit *f.* mosque

مشرقی məšrəqi *adj.* eastern

مُشکل mwškyl *adj.* difficulty, hardship; difficult, hard

مشورہ məšvəra *m.* advice, counsel

مشہور məšhur *adj.* famous, known

مُشیر mwšir *m./f.* advisor

مشین məšin *f.* machine

مشین گن məšin gən *f.* machine gun

مصنّف mwsənnyf *m./f.* author, writer

مضبوطی məzbuti *f. (n.p.)* strength, firmness

مطابق mwtabyq *comp. post.* according to

معاشرہ mwašəra *m.* society

مظاہرہ mwzahara *m.* demonstration, agitation, display, show

معاشی mwaši *adj.* economic

معاف mwaf *pred. adj.* forgiven, excused, exempted

معافی mwafi/mafi *f.* forgiveness, pardon

معاملہ mwaməla *m.* affair, matter

معاوضہ mwavəza *m.* compensation, exchange, substitute

معلوم کرنا malum kərna *v.t.* to inquire, know

معمولی mamuli *adj.* minor, ordinary, common, normal

معیار meyar *m.* standard

مغربی məGrəbi *adj., m.* western

مفت mwft *adj., adv.* free, gratis

مقامی məqami *adj.* local

مقامی حکومت məqami hakumət local government

مقبوضہ məqbuza *adj.* occupied, seized

مقدّمہ mwqəddəma *m.* lawsuit, legal case; preface

مقرّر mwqərrər *pred. adj.* fixed, settled, appointed, established

مقصد məqsəd *m.* purpose, objective, goal

مُکّا mwkka *m.* fist, blow with the fist

مکان məkan *m.* house, residential building

مُکدی گل mwkdi gəl in short, in a nutshell

مُک مکا کے mwk məka ke *adv.* after completing

مکمّل mwkəmməl *adj.* complete, perfected, finished

مگروں məgrõ *m. (n.p.), adv., comp. post.* after, afterward

مُل mwl *f.* price

مُلاقات mwlaqat *f.* meeting, encounter, visit

مُلک mwlk *m.* country, state, realm, land

مُلکی mwlki *adj.* national, relating to the country

مِلنا mylna *v. int.* to meet; get, obtain; join

مِمبر mymbər *m./f.* member

ممکن mwmkyn *pred. adj.* possible, feasible

منتخب mwntəxəb *adj.* elected, selected, chosen

منتقل کرنا mwntəqyl kərna *v.t.* to transfer

مُنسلک mwnsəlyk *pred. adj.* attached, appended

منشیات mənšiyat *f. (p., n.s.)* (contraband) drugs

منصوبہ mənsuba *m.* plan

منصوبہ بندی mənsuba bəndi *f.* planning

منظور کرنا mənzur kərna *v.t.* to accept, agree

منظوری mənzuri *f.* consent, approval, acceptance

منگ məng *f.* demand

منگنا məngn̆a *v.t.* to ask for, request, demand

مننا mənna *v.t.* to believe, accept

مُنہ mw̃ *m. (n.p.)* mouth, face

مُنہ مہاندرا mw̃ məhandra *m.* face, shape, form

موت məwt *f.* death

موٹا moTa *adj.* fat, thick, bulky, coarse (of cloth)

مؤثر mwəssyr *adj.* effective, impressive

موجود məwjud *pred. adj.* present, existing

موجودہ məwjuda *adj.* present, existing

موڑ moR *m. (n.p.)* turn, turning point

موذی muzi *m.* enemy

موقع/موقعہ məwqa *m.* occasion, opportunity, time

مولی muli *f.* radish

مہاجر mwhajyr *m.; adj.* refugee

مہم mwhym *f.* campaign, expedition

مہنگا mə̃hga *adj.* expensive, costly

مہیّا کرنا mwhəyya kərna *v.t.* to provide, supply

مہینہ məhina *m.* month

میتھوں məythõ from me

ن

ناپاک napak *adj.* impure; nefarious

نازُک nazwk *adj.* critical, delicate, sensitive, tender

نافذ کرنا nafyz kərna *v.t.* to enforce, put into effect

ناکام nakam *adj.* unsuccessful, failed

نالو نال nalo nal *adv.* along with, side by side

نالے nale *conj.* moreover, in addition to, furthermore

ناں nã *m.* name

ناول navəl *m.* novel

نبھانا nəbhaňa *v. c.* to carry out, accomplish, fulfil; keep faith with, support, get along with, bear, put up with

نبی nəbi *m.* prophet

نتیجہ nətija *m.* result, effect

نسانا nəsaňa *v. c.* to chase away, cause to flee

نسنا nəsna *v.t.* to run

نعرہ nara *m.* slogan, shout

نفرت nəfrət *f.* hatred, dislike

نقد nəqəd *m. (n.p.); adj., adv.* cash, ready money; in cash

نقد نرائن nəqəd nərayn cash, ready money

نقصان nwqsan *m.* loss, damage, wastage, injury

نقل مارنا nəqəl marna *v.t.* to copy, imitate, cheat (on a test)

نکا nyka *adj.* small, short

نکلنا nykəlna *v. int.* to emerge, come out, issue

نماز nəmaz *f.* prayer

نمائندگی nwmayndəgi *f.* representation

نمائندہ nwmaynda *m./f., adj.* representative

ننگا کرنا nə̃ga kərna *v.t.* to expose (someone)

نواں nəvã *adj.* new

نوٹ کرن جوگی noT kərən jogi worth noting

نوکری nəwkri *f.* job, employment, service

نو/نوں nəw *adj.* nine

نوتے nəvve *adj.* ninety

نیا nəya *adj.* new, novel, recent

نیڑے تریڑے neRe təreRe *adv., comp. post* near, in the vicinity of

نیئں nəĩ *neg. adv.* not, no

و

واپسی vapsi *f.* return, reversion, retreat

وارث varys *m./f.* heir

واری vari *f. (n.p.)* time, turn

واز vaz *f.* voice, sound

واسطے vaste *comp. post.* for, for the sake of, through, in order to

واقف vaqyf *m./f.* acquaintance, knowing, familiar with

والدین valdəyn *m. (p.)* parents

وانگ vang *comp. post.* like, in the manner of

واہ واہ vah vah *adj.* a lot, great; bravo!

وبا vəba *f.* epidemic

ودھ vədh *adj.* more, much, too much, too many

ودھانا vədhaňa *v. c.* to expand, enlarge, strengthen, make grow, cause to advance

ودھا چڑھا کے vədha cəRha ke with exaggeration

ودھنا vədhňa *v. int.* to increase, extend, grow, expand

وڈا vəDa *adj., m./f.* big, large; a lot; elder

وڈے وڈے vəDe vəDe *adj.* big, large

ورگا vərga *f.; comp. post.* way, manner, kind; manner of

ورہ vəra *m.* year

وزارتِ دفاع əzarəte dəfa Ministry of Defense

وزارتِ مالیات əzarəte maliat Ministry of Finance

وزن vəzən *m.* weight

وزیر vəzir *m./f.* minister, vizier

وزیرِ اعظم vəzire azəm *m./f.* Prime Minister

وزیرِ اعلیٰ vəzire ala *m./f.* Chief Minister

وزیرِ خارجہ vəzire xaryja Foreign Minister

وزیرِ قانون vəzire qanun Minister of Law

وزیرِ مملکت vəzire mwmlekət Minister of State

وسنا vəsna *v. int.* to live, stay

وضاحت کرنا vəzahət kərna *v.t.* to explain, clarify, elucidate

وعدہ کرنا vada kərna *v.t.* to promise

وغیرہ vəGəyra *adv.* et cetera

وفاداری vəfadari *f.* loyalty, faithfulness, allegiance

وفاقی vyfaqi *adj.* federal, central

وقت vəqt *m.* time, period, age

وکھ vəkh *adj.* different, separate, apart

وکھرا vəkhra *adj.* different

ول vəl *comp. post.* toward, to

ولوں əllõ from

ونڈ vənD *f. (n.p.)* division, partition, distribution

ونڈنا vənDňa *v.t.* to distribute

وہیل vəhel *f.* leisure, free time

ویری veri *m.* enemy

وی-سی-آر vi si ar *m.* V.C.R.

ویکھنا vekhňa *v.t.* to see, observe, look

ویلہ/ویلا vela *m.* time, period

ہ

ہارنا harna *v.t.; int.* to lose

ہتھ həth *m.* hand

ہتھ دھو کے پچھے پینا həth dho ke pychhe pəyňa to pursue vigorously

ہتھو ہتھ لینا hətho həth ləyňa *v.t.* to receive with open arms, welcome enthusiastically

ہٹی həTTi *f.* shop, store

ہدایت hydayət *f.* instruction, guidance, direction

ہر hər *adj.* every, each

ہڑتال həRtal *f.* strike, shut down (of a factory)

ہزار həzar *adj.* thousand

ہفتہ həfta *m.* week; Saturday

ہفتہ بھر həfta bhər week-long

ہفتہ وار həftavar *adj.* weekly

ہلّا həlla *m.* wave

ہلّا بولنا həlla bolna *v.t.* to attack, charge

ہلّا گلّا həlla gwlla *m.* commotion, uproar, disturbance, tumult, havoc, riot

ہمدردی həmdərdi *f.* sympathy, condolence

ہنر hwnər *m.* skill, art, craftsmanship

ہنگامی hə̃gami *adj.* emergency, temporary

ہوا həva *f.* air, wind, breeze

ہور hor *adj.* more

ہولی ہولی holi holi *adv.* slowly, gradually

ہونا hoňa *v. int.* to be, become

ہیٹھ həyTh *comp. post* beneath, below, under

ہیر پھیر həyr phəyr *m. (p.)* deceptions, tricks

ہیلی کاپٹر helikəwpTər *m.* helicopter

ی

یار yar *m.* friend

یاراں yarã *adj.* eleven

یتیم yətim *m./f.* orphan

یقین yəqin *m. (n.p.)* certainty, assurance, confidence

یقینی yəqini *adj.* certain, definite

یک طرفہ yəktərfa *adj.* one-sided

یورپی yorəpi *m./f., adj.* European

یہودی yəhudi *m., adj.* Jew, Jewish

یونین ywniən *f.* union

ختم شد